GOSPODARZ

KALENDARZ LUDOWY

na rok

1891

Redaktor i Wydawca
Jan Biedroń

Cena 30 centów.

Drukiem i nakładem Kutzera i Sp. w Cieszynie

Treść.

„GOSPODARZ"

KALENDARZ LUDOWY

na rok

1891.

Redaktor i wydawca:
Jan Biedroń,
sekretarz Towarzystwa rolniczego dla księstwa Cieszyńskiego.

Cena 30 ct.

Składy główne „Gospodarza":
Cieszyn, handel Kutzera i Sp.
Lwów, biuro Towarzystwa „Kółek rolniczych", ul. Ossolińskich l. 15,
i wszystkie księgarnie.

Nakładem Kutzera i Sp. w Cieszynie.

Czcionkami Kutzera i Sp. w Cieszynie.

Rok 1891

jest rokiem zwyczajnym, mającym 365 dni.

W roku 1891 liczymy:

Od Narodzenia Chrystusa	1891	lat
Od ery żydowskiéj	5651	„
Od wynalezienia prochu przez Bertolda Schwarz . . .	541	„
Od wynalazku druku	451	„
Od odkrycia Ameryki	399	„
Od czasu reformacyi	374	„
Od zaprowadzenia kalendarza gregoriańskiego	309	„
Od odkrycia Australii	280	„
Od wynalazku parowéj maszyny przez James Watt (Anglik)	128	„
Od wynalazku kolei żelaznéj przez Edgeworth	113	„
Od wynalazku oświetlania gazem przez Lampadius'a w Fryburgu	90	„
Od wynalazku parowca przez Fultona	84	„
Od wynalazku elektr. magn. telegrafu	47	„
Od wynalazku maszyny do szycia	46	„

Okresy roczne:

Według kalendarza	nowego	starego
Rok 1891 ma: Liczbę złotą	II	II
Epaktę	XX	I
Okręg słońca	24	24
Literę niedzielną	D	F

Święta ruchome.

A) Według obrządku rzymsko-katolickiego:

Popielec 11. lutego.
Wielkanoc 29. marca.
Wniebowstąp. Pańskie 7. maja.
Zielone Świątki 17. maja.
Niedziela św. Trójcy 24. maja.
Boże Ciało 28. maja.
Pierwsza niedziela adwentu 29. listopada.

B) Według obrządku grecko-katolickiego:

Popielec 6. marca.
Wielkanoc 21. kwietnia.
Wniebowstąp. Pańskie 15. maja.
Zielone Świątki 9. czerwca.
Pierwsza niedziela adwentu 1. grudnia.

Styczeń ma dni 31.

Dnie	tyg.	*Rzymsko-katolickie*	*Ewangelickie*	Bieg		*Grecko-katolickie*	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
1	C.	**Nowy Rok**	**Nowy Rok**		20	Ihnatya	7.52	4.15
2	P.	Makarego Opata †	Kaspra		21	Jułyanny M.	7.52	4.16
3	S.	Daniela i Genow. ☾	Grzegorza		22	Anastazyi M.	7.52	4.17
		1. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 2.	Mat. 2, 13—23.			Mat. 1.		
4	N.	D Tytusa biskupa	D Baltazara		23	**G 4 Adw.** 10 Mucz.	7.52	4.18
5	P.	Telesfora	Szymona		24	Wigil. Jewh.	7.52	4.19
6	W.	**Trzech Króli**	**Epifanii**		25	**Rożdest. Chryst.**	7.52	4.20
7	Ś.	Walentego Biskupa	Juliana		26	**Sobor Pr. Boho**	7.52	4.21
8	C.	Seweryna Opata	Erharda		27	**Stefana Mucz.**	7.51	4 22
9	P.	Marcyanny P. M. †	Marcyanny		28	2000 Mucz.	7.51	4.24
10	S.	Pawła Pustel. ●	Zacharyasza		29	Śs. Mład.	7.51	4.26
		2. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 2.	Łuk. 2, 42—52.			Mat. 2.		
11	N.	**D I po 3 Kr.** Higin.	**D I po Ep.** Alojzy		30	G Anyzyi	7.50	4.27
12	P.	Arkady i Honoraty	Reinholda		31	Mełanyi	7.50	4.28
13	W.	Hilarego	Hilarego		1	**Henw. 1891 Obr. H.**	7.49	4.29
14	Ś.	Feliksa z Noli	Feliksa		2	Sylwestra	7.48	4.30
15	C.	Maura Opata	Traugota		3	Małachia	7.48	4.32
16	P.	Marcella Papieża †	Marcella		4	Sobor 70 Ap.	7.47	4.33
17	S.	Antoniego Opata ☽	Antoniego		5	Fteopemta	7.46	4 34
		3. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 2.	Jan 2, 1—11.			Mark. 1.		
18	N.	**D 2 po 3 Kr. Im. Jez.**	**D 2 po Ep.** Felicyty		6	**F Bohojawl. Hosp.**	7.46	4.36
19	P.	Ferdynanda	Pryski		7	Sobor ś. Joana	7.45	4 38
20	W.	Fabiana i Sebast.	Fabiana i Sebast.		8	Heorhia	7.44	4.40
21	Ś.	Agnieszki Panny	Agnieszki		9	Połyjewkła	7.43	4.41
22	C.	Wincentego M.	Wincentego		10	Hryhorya Jep.	7.42	4.42
23	P.	Zaślub. N. M. P. †	Emerencyi		11	Fteodosya Pr.	7.41	4.44
24	S.	Tymoteusza B.	Tymoteusza		12	Tatyanny M.	7.40	4.46
		4. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 8.	Mat. 8, 1—13.			Mat. 4.		
25	N.	**D Staroz. Nawr. ś. P.** ○	**D Staroz. Naw. Pawła**		13	**F I po B.** Jermyła	7.39	4.47
26	P.	Pauliny i Polikarpa	Polikarpa		14	Śs. Otec w S.	7.38	4.48
27	W.	Jana Chryzostoma	Jana Chryzostoma		15	Pawła Ftew	7.37	4.50
28	Ś.	Karola Wielkiego	Karola		16	Petra Weryhy	7.36	4.51
29	C.	Franciszka Salez.	Teobalda		17	Antonya Weł.	7.35	4.53
30	P.	Martyny Panny †	Ludwika		18	Aftanazya	7.33	4.55
31	S.	Piotra Naloski	Wirgiliusza		19	Makarya Prep.	7 31	4.57

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

☾ Ostatnia kwadra dnia 3. o godz. 11. min. 17 rano. Pogodnie i bardzo zimno.

● Nów dnia 10. o godz. 4. min. 30 wieczór. Burza z śnieżycą.

☽ Pierwsza kwadra dnia 17. o godz. 7. min. 23 rano. Mroźno i wietrzno.

○ Pełnia dnia 25. o godz. 1. min. 21 rano. Deszcz z śniegiem.

W styczniu przybywa dnia o 1 godz. i min. 3.

Długość dnia w przecięciu 9 godz. min. 3.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

Styczeń z początku mroźny, 16. zimno i następne dnie, 20. śnieg, 27. deszcz z śniegiem aż do końca.

Kalendarz żydowski.

10. stycznia 1. Schebat 5651.

Notatki.

Luty ma dni 28.

Dnie	tyg.	Rzymsko-katolickie	Ewangelickie	Bieg		Grecko-katolickie	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
5. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 8.			Łuk. 8, 4—15.			Łuk. 18.		
1	N.	**D Mięsopust.** Ign.	**D Mięsop.** Brygidy		20	**F 2 po B.** Ewfym.	7.30	4.58
2	P.	**N. M. P. Gromn.** ☾	**Oczyszcz. M. P.**		21	Maksyma	7.29	4.59
3	W.	Błażeja	Błażeja		22	Tymofteja	7.28	5.01
4	Ś.	Weroniki Panny	Weroniki		23	Kłymenta	7.27	5.03
5	C.	Agaty P. M.	Agaty		24	Xenyi Prep.	7.25	5.04
6	P.	Doroty P. †	Doroty		25	Hryhorya	7.23	5.06
7	S.	Romualda	Ryszarda		26	Xynofonta	7.22	5.08
6. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 18.			Łuk. 18, 31—43.			Mat. 18.		
8	N.	**D Zapust.** Jana	**D Zapust.** Salomona		27	**F 3 po B.** Joana	7.21	5.09
9	P.	Apolonii P. ●	Apolonii		28	Jefrema	7.19	5.11
10	W.	Scholastyki P.	Scholastyki		29	Ihnatyja	7.17	5.13
11	Ś.	Popielec Łucyusza †	Eufrozyny		30	Trech Światyteli	7.16	5.14
12	C.	Eulalii P. M.	Eulalii		31	Kyra i Joana	7.14	5.16
13	P.	Katarzyny †	Kastora		1	**Fewral. Tryfona**	7.12	5.17
14	S.	Walentego M. †	Walentego		2	**Strytenje Hosp.**	7.11	5.18
7. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 4.			Mat. 4, 1—11.			Łuk. 19.		
15	N.	**D I Wstęp.** Faust. ☽	**D I Wstęp.** Faust.		3	**F 4 po B.** Symeon.	7.09	5.20
16	P.	Julianny	Julianny		4	Izydora	7.07	5.22
17	W.	Konstancyi P.	Konstantego		5	Ahaftyi M.	7.05	5.24
18	Ś.	Such. Flaw. †	Zuzanny		6	Wokuły P.	7.04	5.25
19	C.	Konrada Pust.	Ulryka		7	Parftenya	7.02	5.27
20	P.	Nicefora †	Gabina		8	Fteodora	7.00	5.29
21	S.	Eleonory P. †	Eleonory		9	Nykyfora M.	6.59	5.30
8. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 17.			Mat. 17, 21—28.			Łuk. 18.		
22	N.	**D 2 Sucha** Piotr. K.	**D 2 Sucha** Piotra		10	**F 5 po B.** Charł.	6.57	5.32
23	P.	Romany P. ◎	Łazarza		11	Wasyja M.	6.55	5.33
24	W.	Macieja Ap.	Macieja		12	Mełetya Arch.	6.54	5.34
25	Ś.	Wiktoryna †	Wiktora		13	Martyniana	6.52	5.36
26	C.	Aleksandra B.	Gothilfa		14	Awxentya	6.49	5.38
27	P.	Leandra †	Leandra		15	Onysyma Jep.	6.47	5.40
28	S.	Romana Ap. †	Romana		16	Pamfya Mucz.	6.46	5.42

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

☾ Ostatnia kwadra dnia 2. o godz. 5. min. 48 rano. Posępno i dżdżysto.

● Nów dnia 9. o godz. 8. min. 18 rano. Pogodnie.

☽ Pierwsza kwadra dnia 15. o godz. 7. min. 35 wieczór. Mroźno i wietrzno.

◎ Pełnia dnia 23. o godz. 8. min. 24 wieczór. Deszcz z śniegiem.

W lutym przybywa dnia o 1 godz. i min. 28.
Długość dnia w przeciecin 10 godz. 10 min.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

Luty w początku posępny i powietrze dżdżyste, 9. i 10. powietrze piękne, następne 3 dni śnieżne, potem bardzo zimno, mroźno, 21. deszcz, potem śnieżno i mroźno, 28. powietrze dżdżyste.

Kalendarz żydowski.

9. lutego 1. Adar. 22. lutego 14. Adar, Purim mały.

Notatki.

Marzec ma dni 31.

Dnie	tyg.	*Rzymsko-katolickie*	*Ewangelickie*	Bieg		*Grecko-katolickie*	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
		9. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 11.	Łuk. 11, 14—28.			Łuk. 15.		
1	N.	**D 3 Głucha** Albina	**D 3 Głucha** Albina		17	**F 5 po B.** Fteodora	6.44	5.43
2	P.	Symplicyusza	Symplicyusza		18	Lwa Papy Rym.	6.42	5.44
3	W.	Kunegundy ☾	Kunegundy		19	Archyppa	6.40	5.45
4	Ś.	Kazimierza Kr. †	Adryana		20	Leona Jep.	6.38	5.47
5	C.	Fryderyka Opata	Fryderyka		21	Tymofteja	6.36	5.49
6	P.	Kolety P. †	Polikarpa		22	SS. Muczen. w E.	6.34	5.50
7	S.	Tomasza z Akw. †	Perpetui		23	Połykarpa	6.32	5.51
		10. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 6.	Jan 6, 1—15.			Mat. 25.		
8	N.	**D 4 Srodop.** Jana B.	**D 4 Srodop.** Beaty		24	**F 6 Miasop.** O. H. J.	6.30	5.53
9	P.	Cyryla i Met.	Cyryla i Met.		25	Tarasya	6.28	5.55
10	W.	40 Męczennik. ●	Aleksandra		26	Porfyrya	6.26	5.56
11	Ś.	Anieli F. †	Rozyny		27	Prokopia	6.24	5.58
12	C.	Grzegorza Wielk.	Grzegorza		28	Wasyłya Jep.	6.22	5.59
13	P.	Rozyny †	Ernesta		1	**Mart.** Eudokii	6.20	6.00
14	S.	Matyldy †	Abigail		2	Fteodota	6.18	6.02
		11. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 8.	Jan 8, 46—59.			Mat. 6.		
15	N.	**D 5 Czarna** Long.	**D 5 Czarna** Krzyszt.		3	**F 7 Syrop.** Ewtr.	6.16	6.04
16	P.	Lubina M.	Henryka		4	Harasyma	6.14	6.05
17	W.	Gertrudy Panny ☽	Gertrudy		5	Konona	6.12	6.06
18	Ś.	Edwarda II. Kr. †	Anzelma		6	SS. 42 Mucz.	6.10	6.08
19	C.	Józefa Oblubieńca	Józefa		7	Wasyłya Mucz.	6.08	6.10
20	P.	Eufemii Panny †	Joachima		8	Fteofyłakta Pr.	6 06	6.11
21	S.	Benedykta Opata †	Benedykta		9	SS. 40 Mucz.	6 03	6.12
		12. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 21.	Mat. 21, 1—9.			Joan 1.		
22	N.	**D 6 Kwietnia** Okt.	**D 6 Palm.** Kazim.		10	**F I Post.** Kodrata	6.01	6.14
23	P.	Wiktora M.	Eberharda		11	Sofronya	5 59	6.16
24	W.	Gabryela Arch.	Gabryela		12	Fteofana Prep.	5.57	6.17
25	S.	**Zwiastow. N. M. P.** ●	**Zwtastowanie M. P.**		13	Nykyfora	5.55	6.18
26	C.	Zielony Czwartek †	Wielki Czwartek		14	Wenedykta	5.53	6.20
27	P.	Wielki Piątek †	**Wielki Piątek**		15	Ahapya M.	5.51	6 21
28	S.	Wielka Sobota †	Wielka Sobota		16	Sawyna	5.49	6.23
		13. Ewang. u Marka św. w Rozdz. 16.	Mark. 16, 1—7.			Mark. 2.		
29	N.	**D Wielkanoc**	**D Wielkanoc**		17	**F 2 Post.** Ałexia	5.47	6.24
30	P.	**Pon. Wielkanocny**	**Pon. Wielkanocny**		18	Kyryła	5.45	6 25
31	W.	Balbiny Panny	Amosa		19	Chryzanfta	5 43	6 27

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

☾ Ostatnia kwadra dnia 3. o godz. 8. min. 43 wiecz. Śnieg z wiatrem.

● Nów dnia 10. o godz. 0. min. 56 wieczór. Deszcz i śnieg.

☽ Pierwsza kwadra dnia 17. o godz. 10. min. 16 rano. Mroźno.

● Pełnia dnia 25. o godz. 2. min. 17 wieczór. Odwilż.

W marcu przybywa dnia o 1 godz. i min. 47. Długość dnia w przecięciu 11 godz.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

Marzec rozpoczyna się powietrzem zimnym, deszcze i śniegi aż do 20., 22. do 23. bardzo zimno, od 25. aż do końca rano zawsze mroźno przez dzień odwilż.

Kalendarz żydowski.

11. marca 1. W'Adar. 23. marca 13. W'Adar, Post Estery. 24. marca 14. W'Adar, Purim czyli Haman. 25. marca 15. W'Adar, Szuszan Purim.

Notatki.

Dnie	tyg.	*Rzymsko-katolickie*	*Ewangelickie*	Bieg
1	S.	Hugona B.	Teodora	♐
2	C.	Franciszka a Paulo ☾	Amalii	♑
3	P.	Ryszarda B. †	Tugendreicha	♑
4	S.	Izydora B.	Ambrożego	♒
		14. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 20.	Jan 20, 19—31.	
5	N.	**D I Przewod.** Winc.	**D I po Wielk.** Maks.	♒
6	P.	Celestyna P.	Ireneusza	♓
7	W.	Hermana	Luizy	♓
8	Ś.	Dyonizego B. ●	Apolonii	♈
9	C.	Maryi Egipcyanki	Demetryusza	♈
10	P.	Ezechiela Pror. †	Daniela	♉
11	S.	Leona I. Papieża	Juliusza	♉
		15. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 10.	Jan 10, 11—16.	
12	N.	**D 2 po W.** 7 B. N. P. M.	**D 2 po Wielk.** Eustreg.	♊
13	P.	Justyna M.	Idy	♊
14	W.	Waleryana M.	Tybercyusza	♊
15	Ś.	Anastazyi M.	Paterny	♋
16	C.	Lamberta M. ☽	Ireny	♋
17	P.	Rudolfa B. †	Rudolfa	♌
18	S.	Apoloniusza B.	Chryzostoma	♌
		16. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 16.	Jan 16, 16—22.	
19	N.	**D 3 po W.** Emmy W.	**D 3 po W.** Hermog.	♍
20	P.	Agnieszki Polic.	Sulpicyusza	♍
21	W.	Anzelma	Adolaryusza	♍
22	Ś.	Sotera i Kaja	Sotera	♎
23	C.	Wojciecha Bisk.	Grzegorza	♎
24	P.	Jerzego ○ †	Alberta	♏
25	S.	Marka Ewang.	Marka	♏
		17. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 16.	Jan 16, 5—14.	
26	N.	**D 4 po Wielk.** Kleta	**D 4 po Wielk.** Kleta	♏
27	P.	Peregryny	Anastazego	♐
28	W.	Witalisa M.	Witalisa	♐
29	Ś.	Piotra M.	Sybili	♑
30	C.	Katarzyny Sen.	Eutropiusza	♑

	Grecko-katolickie	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
20	Prep. Otec	5.41	6.29
21	Jakowa	5.39	6.30
22	Wasyłyja	5.37	6.31
23	Nykona	5 35	6.33
	Mark. 8.		
24	**F 3 Post.** Zach.	5.33	6.35
25	**Błahow. Boh.**	5.31	6 36
26	Sobor Hawr	5.29	6 37
27	Matrony	5.26	6 39
28	Hyłarjona	5.24	6.40
29	Czetw. Weł. Marka	5.23	6.41
30	Joanna List.	5.20	6 43
	Mark. 9.		
31	**F 4 Post.** Ipatya	5.18	6.44
1	**Aprilly Maryi**	5.17	6.45
2	Tyta Prep.	5.15	6.47
3	Nykyty Pr.	5.13	6.49
4	Josyfa Prep.	5.11	6.50
5	Fteoduła Mucz.	5.09	6.51
6	Jewtyhia Jep.	5.07	6.53
	Mark. 10.		
7	**F 5 Post.** Hrehor.	5.05	6.54
8	Irodjona Ap.	5.04	6.55
9	Jewpsyhia	5.01	6.57
10	Terentya	4.59	6.59
11.	Antypy Mucz.	4.57	7.00
12	Wasyłya P.	4.56	7.01
13	Artemona	4 54	7.03
	Joan. 12.		
14	**F 6 Post.** Mart.	4.52	7.05
15	Arystarcha	4.51	7.06
16	Ahapii	4 49	7 07
17	Symeona	4.47	7.09
18	Czetw. Wełyki	4.45	7.12

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

☾ Ostatnia kwadra dnia 2. o godz. 7. min. 36 rano. Pogodnie i zimno.

● Nów dnia 8. o godz. 10. min. 2 wieczór. Wietrzno i dżdżysto.

☽ Pierwsza kwadra dnia 16. o godz. 2. min. 46 rano. Powietrze łagodne.

○ Pełnia dnia 24. o godz. 6. min. 11 rano. Posępno i zimno.

W kwietniu przybywa dnia o 1 godz. 1 min. 36. Długość dnia w przecięciu 13 godz.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

Kwiecień z początku zimny, 4. pięknie i łagodnie, 8. wietrzno i dżdżysto, 9. do 11. pięknie i ciepło, 18. deszcze z burzą, 19. pięknie, potem burza z grzmotem i deszcze aż do 23., potem powietrze zimne, 25. bardzo zimno, 30. posępno.

Kalendarz żydowski.

9. kwietnia 1. Nisan. 22. kwietnia 14. Nisan, początek Wielkanocy. 23. kwietnia 15. Nisan, pierwsze św. Wielkanocy. 24. kwietnia 16. Nisan, 2. św. Wielkanocy. 29. kwietnia 21. Nisan, 7. św. Wielkanocy. 30. kwietnia 22. Nisan, koniec Wielkanocy.

Notatki.

Dnie	tyg.	*Rzymsko-katolickie*	*Ewangelickie*	Bieg		*Grecko-katolickie*	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
1	P.	Filipa i Jakóba ☾ †	Filipa i Jakóba		19	**Piatok Wełyki**	4.44	7.11
2	S.	Zygmunta Kr.	Zygmunta		20	Subota Wełyka	4.42	7.13
		18. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 16.	Jan 16, 23—30.			Joan. 1.		
3	N.	**D 5 po W.** Znal. ś. K.	**D 5 po W.** Znal. ś. K.		21	**F Woskres. Hosp.**	4.40	7.15
4	P.	Floryana M. (Dni Krz.)	Floryana		22	**Poned. Woskr.**	4.39	7.16
5	W.	Piusa V. Pap.	Gotharda		23	**Wtor. Woskr.**	4 37	7.17
6	Ś.	Jana w Oleju	Dytrycha		24	Sawwy M.	4.35	7.19
7	C.	**Wniebowst. P. Domic.**	**Wniebowst. Pańskie**		25	Marka Jew.	4.33	7.20
8	P.	Stanisława Bisk. ● †	Stanisława		26	Wasyła Jep.	4.32	7.21
9	S.	Grzegorza Naz.	Joba		27	Symeona Jep.	4.31	7 23
		19. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 15. i 16	Jan 15, 16—27. 16, 1—4.			Joan. 20.		
10	N.	**D 6 po Wielk.** Izyd.	**D 6 po Wielk.** Wikt.		28	**F Antyp. Hł. I.**	4.29	7.24
11	P.	Beatryksy P.	Adolfa		29	Dewiat Mucz.	4.28	7.25
12	W.	Pankracego	Pankracego		30	Jakowa Ap	4.27	7.27
13	Ś.	Serwacego	Serwacego		1	**Maj.** Jeremyi	4.25	7.28
14	C.	Bonifacego	Bonifacego		2	Aftanazya	4 24	7.30
15	P.	Zofii i jéj córek ☽ †	Zofii		3	Tymofteja	4 23	7.31
16	S	Jana Nepomucena †	Peregryna		4	Pełachyi	4.21	7.32
		20. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 14.	Jan 14, 23—31.			Mark. 15.		
17	N.	**D Zielone Święta**	**D Zesł. Ducha Św.**		5	**F Myron. Hł. 2.**	4.20	7.34
18	P.	**Pon. Zielon. Świąt**	**Poniedz. Świąt**		6	Jowa Prawd.	4 19	7.35
19	W.	Piotra Celestyna	Potencyusza		7	Znam. Cz. Kres.	4.18	7.36
20	S.	Sucb. Bernar. Sen. †	Anastazego		8	Joana Boh.	4.17	7.37
21	C.	Heleny	Heleny		9	Isaji P.	4.15	7.38
22	P.	Julii P. M. †	Julii		10	Symeona	4.14	7.39
23	S.	Dezyderyusza ○ †	Dezyderyusza		11	Mokya M.	4.13	7.40
		21. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 28.	Jan 3, 1—15.			Joan. 5.		
24	N.	**D I po Św. Św. Trójcy**	**D Św. Trójcy** Joanny		12	**F Rozsł. Hł. 3.**	4.12	7.42
25	P.	Urbana Pap.	Urbana		13	Hłyheryi	4.11	7.43
26	W.	Filipa z Neri	Bedy		14	Izydora Mucz.	4.10	7.44
27	S.	Jana Papieża	Florencyusza		15	Pachomya	4.09	7.45
28	C.	**Boże Ciało**	Wilhelma		16	Fteodora Ośw.	4.08	7.46
29	P.	Maksyma †	Maksyma		17	Andronika	4.07	7.47
30	S	Ferdynanda ☾	Ferdynanda		18	Fteodota	4 06	7.49
		22. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 14.	Łuk. 16, 19—31.			Joan. 4.		
31	N.	**D 2 po Św.** Petroneli	**D I po św. Tr.** Petr.		19	**F Samar. Hł. 4.**	4.06	7 50

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

☾ Ostatnia kwadra dnia 1. o godz. 2. min. 57 wiecz. Wietrzno i zimno.

● Nów dnia 8. o godz. 7. min. 21 rano. Pogodnie i ciepło.

☽ Pierwsza kwadra dnia 15. o godz. 8. min. 10 wiecz. Powietrze zmienne.

○ Pełnia dnia 23. o godz. 7. min. 31 wiecz. Pogodnie.

☾ Ostatnia kwadra dnia 30. o godz. 8. min. 0 wiecz. Rano mroźno, przez dzień deszcz z śniegiem.

W maju rośnie dzień o 1 godz. i min. 16.
Długość dnia w przeciągu 15 godz.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

Maja 1. i 2. wietrzno i zimno, od 3. do 15. pogodnie i ciepło, 2[illegible]. rano mróz, 27. pięknie, 28. i 29. zimno i dżdżysto, 30. rano mroźno przez dzień deszcz z śniegiem.

Kalendarz żydowski.

9. maja 1. Ijar. 26. maja 18. Ijar, szkolne św. (Lag Boemer).

Notatki.

Czerwiec ma dni 30.

Dnie	tyg.	*Rzymsko-katolickie*	*Ewangelickie*	Bieg	*Grecko-katolickie*		Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
1	P.	Nikodema M.	Nikodema		20	Ftałałeja M.	4.05	7.50
2	W.	Erazma Biskupa	Marcelina		21	Konstantyna	4.05	7.51
3	S.	Klotyldy	Erazma		22	Wasyłyja	4.04	7.52
4	C.	Kwiryna	Karpa		23	Mychaiła Prep.	4.03	7.53
5	P.	Bonifacego †	Bonifacego		24	Symeona	4.03	7.54
6	S.	Norberta 🌑	Benigny		25	Obr. Hł. św. Joana	4.02	7.55
		23. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 15.	Łuk. 14, 16—24.			Joan. 9.		
7	N.	**D 3 po Sw. Roberta**	**D 2 po św. Tr. Rob.**		26	**F Slipor. Hł. 5.**	4 01	7.56
8	P.	Medarda B.	Medarda		27	Sub. Zadusz.	4 01	7.57
9	W.	Felicyana M.	Pryma		28	Nykyty P.	4 01	7.57
10	S.	Małgorzaty Panny	Onufryusza		29	Fteodozyi M.	4.01	7 58
11	C.	Barnaby	Barnaby		30	**Woznes. Hospoda**	4.00	7.59
12	P.	Onufrego †	Bazylidesa		31	Jermya	4.00	8 00
13	S.	Serca Jez. Ant. z P.	Tobiasza		1	Junyi. Justyna	4 00	8.00
		24. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 5.	Łuk. 15, 1—10.			Joan. 17.		
14	N.	**D 4 po Sw. Bazyl.** ☽	**D 3 po św. Tr. Elizab.**		2	**F S. S. Ot. Hł. 6.**	4.00	8.00
15	P.	Wita i Mod.	Wita		3	Lukyłyana M.	4.00	8.01
16	W.	Franciszka Reg.	Engelberta		4	Mytrofana	4.00	8.01
17	S.	Adolfa Biskupa	Laury		5	Dorofteja Jep.	4.00	8.02
18	C.	Marka i Marcelina	Marka		6	Wysaryona Pr.	4.00	8.02
19	P.	Gerwazego i Prot. †	Gerwazego		7	Fteodota	4.00	8.02
20	S.	Sylweryusza	Sylweryusza		8	Fteodora Str.	4.00	8.02
		25. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 5.	Łuk. 6, 36—42.			Joan. 7.		
21	N.	**D 5 po Sw. Alojzego**	**D 4 po św. Tr. Sylasa**		9	**F Sosz. św. Ducha**	4.01	8.02
22	P.	Paulina B. 🌕	Gothelfa		10	**Pon. Sosz. św. D.**	4.01	8.02
23	W.	Zenona Biskupa	Bazylego		11	Warftołomeja	4.01	8.02
24	S.	Jana Chrzciciela	Jana Chrzciciela		12	Onufrya Prep.	4.02	8.02
25	C.	Prospera B.	Prospera		13	Akiłyny M.	4.02	8.02
26	P.	Jana i Pawła †	Jeremiasza		14	Ełysseja Pr.	4.02	8.02
27	S.	Władysława Króla	Władysława		15	Amosa Pr.	4.02	8.02
		26. Ewang. u Marka św. w Rozdz. 8.	Łuk. 5, 1—11.			Mat. 10. i 19.		
28	N.	**D 6 po Sw. Leona II. P.**	**D 5 po św. Tr. Leona**		16	**F I W. S. S. Hł. 8.**	4.03	8.03
29	P.	**Piotra i Pawła** ☾	**Piotra i Pawła**		17	Manuiła Mucz.	4.03	8.03
30	W.	Wspomn. św. Pawła	Emilii		18	Łeontyja Mucz.	4.03	8.03

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

🌑 Nów dnia 6. o godz. 6. min. 31 wiecz. Chłodno i dżdżysto.

☽ Pierwsza kwadra dnia 14. o godz. 1. min. 39 wiecz. Powietrze zmienne.

🌕 Pełnia dnia 22. o godz. 6. min. 18 rano. Bardzo ciepło.

☾ Ostatnia kwadra dnia 29 o godz. 0. min. 22 rano. Dżdżysto.

W czerwcu przybywa dnia do 20. o min. 19, a po 20. ubywa o min. 5.
Długość dnia w przeciętu 16 godz.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

Czerwiec: 2. pięknie, 3. wielki deszcz, 4. do 8. chłodno, 9. pięknie, 10. powietrze zmienne, 11. do 14. chłodno, 22. i 23. bardzo ciepło, 24. deszcz, 25. zimno, od 26. aż do końca dżdżysto.

Kalendarz żydowski.

7. czerwca 1. Siwan. 12. czerwca 6. Siwan, Zielone Swięta. 13. czerwca 7. Siwan, drugie święto Zielon. Swiąt.

Notatki.

Dnie	tyg.	*Rzymsko-katolickie*	*Ewangelickie*	Bieg
1	S.	Teobalda Op.	Teobalda	
2	C.	Nawiedz. N. M. P.	Nawiedzenie M. P.	
3	P.	Heliodora †	Korneliusza	
4	S.	Józefa Kalas	Ulryka	
		27. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 7.	Mat. 6, 20—26.	
5	N.	**D 7 po Św.** Filomeny	**D 6 po św. Tr.** Szarl.	
6	P.	Izajasza Pr. ●	Izajasza	
7	W.	Pulcheryi Panny	Wilibalda	
8	S.	Elżbiety Królowéj	Kiliana	
9	C.	Cyryla Biskupa	Alojzy	
10	P.	Amalii P. i 76 Sp. †	Bogusławy	
11	S.	Pelagii M.	Piusa	
		28. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 16.	Mark. 8, 1—9.	
12	N.	**D 8 po Św.** Henryka	**D 7 po św. Tr.** Henr.	
13	P.	Małgorzaty P.	Małgorzaty	
14	W.	Bonawentury ☽	Bonawentury	
15	S.	Rozesłanie Apost.	Baldwina	
16	C.	N. M. P. Szkaplerz.	Ruty	
17	P.	Aleksego †	Aleksego	
18	S.	Szymona z Lip.	Eugeniusza	
		29. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 19.	Mat. 7. 15—23.	
19	N.	**D 9 po Św.** Wincent.	**D 8 po św. Tr.** Rufina	
20	P.	Czesława Wyz.	Eliasza	
21	W.	Praksedy P. ○	Pauliny	
22	S.	Maryi Magdaleny	Maryi Magdaleny	
23	C.	Apolinarego	Apolinarego	
24	P.	Krystyny Panny †	Krystyny	
25	S.	Jakóba Ap.	Jakóba	
		30. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 18.	Łuk. 16, 1—9.	
26	N.	**D 10 po Św.** Anny	**D 9 po św. Tr.** Anny	
27	P.	Natalii P.	Marty	
28	W.	Wiktora Papieża ☾	Pantaleona	
29	S.	Marty P. i Feliksa P.	Beatryksy	
30	C.	Abdona i Senny	Borzywoja	
31	P.	Ignacego z Lojoli †	Florentyny	

	Grecko-katolickie	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
19	Judy	4.04	8.03
20	Meftodya	4.05	8.02
21	Julyana Mucz.	4.05	8.02
22	Jewsewya Jep.	4.06	8.02
	Mat. 4.		
23	**F 2 Tił. Chr. Hł. I**	4.06	8.01
24	**Rozd. ś. Joan.**	4.06	8.01
25	Fewronyi	4.07	8.01
26	Dawyda Ftes.	4.08	8.00
27	Sampsona	4.09	7.59
28	Kyra i Joan.	4.10	7.59
29	**Petra i Pawła**	4.11	7.58
	Mat. 6.		
30	**F 3 po Sosz. Hł. 2.**	4 12	7 57
1	**Julyi.** Kosmy i D.	4.13	7.56
2	Położ. Ryzy Boh.	4.14	7.56
3	Jakynfta M.	4.15	7.55
4	Andreja	4.16	7.54
5	Aftanazya	4.17	7.53
6	Syzoa Wełyk.	4 18	7.52
	Mat. 8.		
7	**F 4 po Sosz. Hł. 3.**	4.19	7.51
8	Prokopya M.	4.21	7.50
9	Pankratya	4.22	7.49
10	SS. 45 Mucz.	4.24	7.48
11	Jewfymyi	4.25	7.47
12	Prokła Mucz.	4.26	7.46
13	Sobor. Hawr.	4.27	7.45
	Mat. 8.		
14	**F 5 po Sosz. Hł. 4.**	4.28	7.43
15	Kyryka	4 29	7.42
16	Aftynohena	4.30	7.41
17	Maryny W. M.	4.32	7.40
18	Jemyłyana	4.33	7.38
19	Makryny P.	4.35	7.36

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

● Nów dnia 6. o godz. 5. min. 4 rano. Chłodno i pochmurno.

☽ Pierwsza kwadra dnia 14. o godz. 6. min. 34 rano. Pogodnie i ciepło.

○ Pełnia dnia 21. o godz. 8. min. 0 wieczór. Pogodnie.

☾ Ostatnia kwadra dnia 28. o godz. 5. min. 38 rano. Dnie pogodne i gorace.

W lipcu ubywa dnia od 1. do 31. o min. 57.

Długość dnia w przecieciu 15. godz. i 26 min.

Przepowiednie według kalendarza100-letniego.

Lipiec: 1., 2. i 3. chłodno i pochmurno. 4. ciepło, 6. chłodno i pochmurno, 7. do 18. pogodnie i ciepło, 19. do 21. deszcz, od 22. aż do końca pogodnie i bardzo gorąco.

Kalendarz żydowski.

7. lipca 1. Tamuz. 23. lipca 17. Tamuz, post, zdobycie świątyni.

Notatki.

Dnie	tyg.	Rzymsko-katolickie	Ewangelickie	Bieg
1	S.	Piotra w Okowach	Piotra	
		31. Ewang. u Marka św. w Rozdz. 7.	Łuk. 19, 41—48.	
2	N.	**D 11 po Św. N. M. P. A.**	**D 10 po św. Tr.** Gust.	
3	P.	Znalez. św. Szczep.	Augusta	
4	W.	Dominika W. ●	Dominika	
5	S.	N. M. P. Snieżnéj	Oswalda	
6	C.	Przemien. Pańskie	Przemien. Pańskie	
7	P.	Kajetana Wyzn. †	Donata	
8	S.	Cyryaka Męcz.	Cyryaka	
		32. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 10.	Łuk. 18, 9—14.	
9	N.	**D 12 po Św.** Romana	**D 11 po św. Tr.** Jarosł.	
10	P.	Wawrzyńca	Wawrzyńca	
11	W.	Zuzanny	Hermana	
12	S	Klary Panny ☽	Klary	
13	C.	Hipolita Męcz.	Swiętopełka	
14	P.	Euzebiusza †	Euzebiusza	
15	S.	**Wniebowz. N. M. P.**	**Wniebowz. M. P.**	
		33. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 17.	Mark. 7, 31—37.	
16	N.	**D 13 po Św.** Rocha	**D 12 po św. Tr.** Rocha	
17	P.	Liberata	Bertrama	
18	W.	Heleny Cesarzowéj	Augustyna	
19	S.	Benigny P. ○	Sebalda	
20	C.	Stefana Króla Węg.	Bernarda	
21	P.	Joanny Frem. †	Adolfa	
22	S.	Filiberta Opata	Tymoteusza	
		34. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 6.	Łuk. 10, 23—37.	
23	N.	**D 14 po Św.** Filipa B.	**D 13 po św. Tr.** Zach.	
24	P.	Bartłomieja Ap.	Bartłomieja	
25	W.	Ludwika	Ludwika	
26	S.	Zefiryny P. ☾	Samuela	
27	C.	Przenies. ś. Kazim.	Gebharda	
28	P.	Augustyna †	Augustyna	
29	S.	Scięcie św. Jana	Scięcie św. Jana	
		35. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 7.	Łuk. 17, 11—29.	
30	N.	**D 15 po Św.** An. Str.	**D 14 po św. Tr.** Benj.	
31	P.	Raymunda Wyz.	Pauliny	

Grecko-katolickie		Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
20	Iłyi Pror.	4.36	7.36
	Mat. 9.		
21	**F 6 po Sosz. Hł. 5.**	4.37	7.34
22	Maryi Mahd.	4.39	7.32
23	Trofyma	4.40	7.30
24	Chrystyny M.	4 41	7.29
25	Uspenije ś. Anny	4.42	7.28
26	Jermołaja M.	4.44	7.26
27	Pantałejmona	4.45	7.25
	Mat. 9.		
28	**F 7 po Sosz. Hł. 6.**	4.46	7.23
29	Kałynyka	4.47	7.21
30	Syły Ap.	4.48	7.20
31	Jewdokima P.	4.50	7.18
1	**Awhust.** Pr. ś. K.	4.52	7 16
2	Stefana M.	4.53	7.14
3	Izakija	4.54	7.13
	Mat. 14.		
4	**F 8 po Sosz. Hł 7.**	4 56	7.11
5	Jewsychnia	4.57	7.09
6	**Preobr. Hosp.**	4.59	7.07
7	Dometya	5.00	7.06
8	Jemyłiana	5.02	7.04
9	Mafteja Ap.	5.03	7.02
10	Ławrentya	5 04	7.01
	Mat. 14.		
11	**F 9 po Sosz. Hł. 8.**	5.06	6 58
12	Fotya M.	5.07	6.56
13	Maksyma	5.09	6.54
14	Mycheja Pr.	5.10	6 53
15	**Uspenije Bohor.**	5.11	6 51
16	Nerukoł. Obr.	5.13	6.49
17	Myrona Mucz.	5.14	6.47
	Mat. 17.		
18	**F 10 po Sosz.** Flora	5 15	6.45
19	Andreja M.	5.17	6 43

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

● Nów dnia 4. o godz. 6. min. 18. wieczór. Pogodnie i ciepło.

☽ Pierwsza kwadra dnia 12. o godz. 10. min. 17 wiecz. Powietrze niestałe.

○ Pełnia dnia 19. o godz. 10. min. 34 wieczór. Pogodnie i bardzo gorąco.

☾ Ostatnia kwadra dnia 26. o godz. 1. min. 15 wiecz. Deszcz z grzmotem.

W sierpniu ubywa dnia o 1 godz. i min. 33. Długość dnia w przeciągu 14. godz. 12 min.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

W sierpniu są początkowo dni piękne i ciepłe, 8. deszcz, 9. do 11. pochmurno, 13. pięknie, 15. w nocy mróz, 16. deszcze połączone z grzmotami, 17 deszcz zimny, 18. do 25. pogodnie i dnie bardzo ciepłe, 26. do 28. dziennie deszcze z grzmotami, 30. i 31 deszcz.

Kalendarz żydowski.

5. sierpnia 1. Abh. 14. sierpnia 10. Abh., post, spalenie świątyni.

Notatki.

Wrzesień ma dni 30.

Dnie	tyg.	*Rzymsko-katolickie*	*Ewangelickie*	Bieg
1	W.	Idziego Opata	Egidyusza	
2	S.	Justa B.	Absalona	
3	C	Izabeli i Bronisł. ●	Miłosława	
4	P.	Rozalii Panny †	Rozalii	
5	S.	Wawrzyńca	Herkulana	
36. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 14.			Mat. 6, 24—34.	
6	N.	D 16 po Św. Zachar.	D 15 po św. Tr. Magn.	
7	P.	Reginy Panny	Reginy	
8	W.	**Narodzenie N. M. P.**	**Narodzenie M. P**	
9	S.	Gorgoniusza	Gorgoniusza	
10	C.	Mikołaja z Tolent	Sotera	
11	P.	Jacka i Prota ☽ †	Prota	
12	S.	Gwidona Wyzn.	Amata	
37. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 22.			Łuk. 7, 11—17.	
13	N.	D 17 po Św. I. N. M. P.	D 16 po św. Tr. M.	
14	P.	Podwyż. św. Kr.	Korneliusza	
15	W.	Nikodema M.	Nikodema	
16	S.	Such. Ludmili M. †	Eufemii	
17	C.	Lamberta	Lamberta	
18	P.	Tomasza z Wil. ● †	Tytusa	
19	S.	Januaryusza †	Renaty	
38. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 9.			Łuk. 14, 1—11.	
20	N.	D 18 po Św. Eustach.	D 17 po św. Tr. Faust.	
21	P.	Mateusza Ap.	Mateusza	
22	W.	Maurycego M.	Maurycego	
23	S.	Tekli P. M.	Tekli	
24	C.	Gerarda Bisk.	Gerarda	
25	P.	Kleofasa ☾ †	Kleofasa	
26	S.	Cypryana	Cypryana	
39. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 22.			Mat. 22, 34—46.	
27	N.	D 19 po Św. K. i D.	D 18 po św. Tr. Kosm.	
28	P.	Wacława Kr.	Wacława	
29	W.	**Michała Archanioła**	**Michała**	
30	S.	Hieronima W.	Hieronima	

	Grecko-katolickie	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
20	Samuiła Pr.	5.18	6.41
21	Ftadeja Ap.	5.19	6.39
22	Ahaftonika M.	5 21	6.37
23	Łuppa Mucz.	5.22	6 34
24	Jewtychia	5.23	6.33
	Mat. 18.		
25	F 11 po Sosz. Warf.	5.25	6.31
26	Adryna M.	5.27	6 28
27	Pymena Prep.	5.28	6.26
28	Mojseja	5.29	6.25
29	Usiek. Hł. ś. Joan.	5.31	6.22
30	Aleksandra	5.32	6 20
31	Poł. poj. Pr. Boh.	5.33	6.18
	Mat. 19.		
1	**Sept. F 12 po Sosz.**	5.35	6 16
2	Mamanta M.	5.36	6.14
3	Anftyma	5.38	6.12
4	Wawyły	5.39	6.10
5	Zacharyi	5.40	6.08
6	Cz. św. Michaiła	5.42	6.06
7	Sozonta	5.43	6.04
	Mat. 21.		
8	F 13 po S. Rozd. B.	5.44	6.02
9	Joakima i Anny	5.46	6.00
10	Mynodory	5.47	5.58
11	Fteodory	5.48	5.56
12	Awtonomona	5.50	5.53
13	Kornyła Sot.	5.52	5.51
14	**Wozdwyż. ś. K.**	5.53	5 49
	Mat. 22.		
15	F 14 po Sosz. Nyk.	5.54	5.47
16	Josafata	5.56	5.45
17	Sofii Mucz.	5.57	5 43
18	Jewmenyja	5.58	5.41

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

● Nów dnia 3. o godz. 9. min. 21 rano. Pogodnie i ciepło.

☽ Pierwsza kwadra dnia 11. o godz. 0. min. 13 wiecz. Pochmurno.

● Pełnia dnia 18. o godz. 6. min. 9 rano. Powietrze niestałe.

☾ Ostatnia kwadra dnia 25. o godz. 0. min. 13 rano. Pogodnie i łagodnie.

We wrześniu ubywa dnia o 1 godz. i min. 39.

Długość dnia w przecięciu 12 godz. 32 min.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

Dni we wrześniu są początkowo piękne i ciepłe, 4. w nocy deszcz z grzmotem, 5. do 9. pogodnie i ciepło, 11. pochmurno i deszcz, 18. do 24. powietrze niestałe, od 25. do 28. pięknie i ciepło, od 29. do końca deszcz.

Kalendarz żydowski.

4. września 1. Elul.

Notatki.

Dnie	tyg.	Rzymsko-katolickie	Ewangelickie	Bieg		Grecko-katolickie	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
1	C.	Remigiusza	Remigiusza		19	Trofyma	6.00	5.39
2	P.	Aniołów Stróżów †	Leodegara		20	Eustafia	6.01	5.37
3	S.	Kandyda Męcz. ●	Lubomira		21	Kodrata	6.02	5.35
		40. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 4.	Mat. 9, 1—8.			Mat. 22.		
4	N.	**D 20 po S. M. P. R.** Fr.	**D 19 po ś. Tr.** Franc.		22	**F 15 po Sosz.** Foky	6.04	5.33
5	P.	Placyda M.	Fidesa		23	Zacz. ś. Joan.	6.05	5.31
6	W.	Brunona Wyzn.	Estera		24	Ftekły M.	6.06	5.29
7	S.	Justyny P.	Fryderyki		25	Eufrozyny	6.08	5.27
8	C.	Brygidy Wdowy	Pelagii		26	Joanna B.	6.09	5.24
9	P.	Dyonizego †	Dyonizego		27	Kałystrata	6.11	5.22
10	S.	Franciszka Borg.	Gersona		28	Charytona P.	6.12	5.21
		41. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 18.	Mat. 22, 1—14.			Mat. 26.		
11	N.	**D 21 po Św.** Plac. ☽	**D 20 po ś. Tr.** Burkh.		29	**F 16 po Sosz.** Kyri.	6.13	5.19
12	P.	Maksymiliana	Maksymiliana		30	Hryhorya	6.15	5.16
13	W.	Edwarda Kr.	Edwarda		1	**Oktowryj.** P. P. B.	6.17	5.14
14	S.	Kaliksta Pap.	Kaliksta		2	Kypryana Jep.	6.18	5.13
15	C.	**Jadwigi Ks.** i Teresy	Jadwigi		3	Dyonyza M.	6.20	5.11
16	P.	Gawła Ap. †	Galusa		4	Jeroftija Jep.	6.21	5.09
17	S.	Łucyny ◉	Florentego		5	Charytyny	6.22	5.07
		42. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 22.	Jan 4, 47—54.			Mat. 15.		
18	N.	**D 22 po Sw. Pośw. K.**	**D 21 po św. Tr.** Łuk.		6	**F 17 po Sosz.** Ftom.	6.24	5.05
19	P.	Piotra z Al.	Ferdynanda		7	Jerhya	6.26	5.03
20	W.	Felicyana B.	Wendelina		8	Pełachyi	6.27	5.02
21	S.	Urszuli Panny	Urszuli		9	Jakowa Ap.	6.29	5.00
22	C.	Korduli Panny	Korduli		10	Jewłampia	6.31	4.58
23	P.	Jana Kapistrana †	Seweryna		11	Fyłypa Ap.	6.33	4.56
24	S.	Rafała Archan. ☾	Salomei		12	Prowa M.	6.34	4.54
		43. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 9.	Mat. 18, 23—35.			Łuk. 5.		
25	N.	**D 23 po Sw. Jana** K.	**D 22 po św. Tr.** Wilh.		13	**F 18 po Sosz.** Karp.	6.36	4.52
26	P.	Ewarysta Pap.	Ewarysta		14	Nazarya	6.37	4.50
27	W.	Sabiny M.	Sabiny		15	Jewtymeja	6.38	4.48
28	S.	Szymona i Judy	Szymona		16	Łonhyna M.	6.40	4.46
29	C.	Narcyza Bisk.	Narcyza		17	Osyi Pr.	6.42	4.45
30	P.	Klaudyusza †	Klaudyusza		18	Łukyi Ap.	6.43	4.44
31	S.	Wolfganga	**Pamiątka Reform.**		19	Joiła Pr.	6.45	4.42

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

● Nów dnia 3. o godz. 2. min. 3 rano. Pogodnie i mroźno.

☽ Pierwsza kwadra dnia 11. o godz. 0. min. 2 rano. Pochmurno i dżdżysto.

◉ Pełnia dnia 17. o godz. 2. min. 50 wiecz. Wietrzno.

☾ Pierwsza kwadra dnia 24. o godz. 3. min. 2 wiecz. Powietrze niestałe.

W październiku ubywa dnia o 1 godz. i min. 44. Długość dnia w przecięciu 10 godz. 48 min.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego,

Październik: 1. pięknie, 2. i 3. z rana mroźno i pogodnie, 4. i 5. pięknie i ciepło, 7. deszcz, 8. do 14. pochmurno, zimno i dżdżysto. 15., 16. i 17. wietrzno, 19. niestałe powietrze, 21. do 27. deszcze z śniegiem, 29. pogodnie, 30. pochmurno i zimno.

Kalendarz żydowski.

3. października 1. Tischri, *Nowy Rok 5652.* 4. paźdz. 2. Tischri, drugie święto Nowego Roku. 5. paźdz. 2. Tischri, post, Gedalja. 13. paźdz. 10. Tischri, święto pojednania. 17. paźdz. 15. Tischri, pierwsze święto kuczek. 18. paźdz. 16. Tischri, drugie święto kuczek. 23. paźdz. 21. Tischri, Palmowe święto. 24. paźdz. 22. Tischri, Zgromadzenie czyli koniec kuczek. 25. paźdz. 23. Tischri, Radość z prawa.

Notatki.

Listopad ma dni 30.

Dnie	tyg.	*Rzymsko-katolickie*	*Ewangelickie*	Bieg
		44. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 8.	Mat. 22, 15—22.	
1	N.	**D 24 po Św. Wsz. S.** 🌑	**D 23 po ś. Tr. Wsz. S.**	
2	P.	Dzień Zaduszny	Pam. Zad.	
3	W.	Huberta	Teofila	
4	S.	Karola Borom.	Karola	
5	C.	Emeryka	Emeryka	
6	P.	Leonarda †	Leonarda	
7	S.	Adolfa B.	Erdmana	
		45. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 13.	Mat. 9, 18—26.	
8	N.	**D 25 po Sw.** 4 Koron.	**D 24 po św. Tr.** Klaud.	
9	P.	Teodora M. ☽	Teodora	
10	W.	Andrzeja z Awel.	Probusa	
11	S.	Marcina Bisk.	Marcina	
12	C.	Kuniberta	Jonasza	
13	P.	Eugeniusza †	Brykcyusza	
14	S.	Serafina Wyzn.	Lewina	
		46. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 13.	Mat. 24, 15—35	
15	N.	**D 26 po Sw.** Leopolda	**D 25 po św. Tr.** Leop.	
16	P.	Otmara Op. 🌕	Ottona	
17	W.	Salomei Panny	Hugona	
18	S.	Ottona Op.	Gelazyusza	
19	C.	Elżbiety Król.	Elżbiety	
20	P.	Feliksa Walez. †	Eulalii	
21	S.	Ofiarowanie N. M. P.	Ofiarowan. M. P.	
		47. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 24.	Mat. 25, 31—46.	
22	N.	**D 27 po Sw.** Cecylii	**D 26 po św. Tr.** Cec.	
23	P.	Klemensa Pap. ☾	Klemensa	
24	W.	Jana od Krzyża	Emilii	
25	S.	Katarzyny Panny	Katarzyny	
26	C.	Konrada M.	Konrada	
27	P.	Waleryana i Wirg. †	Gintera	
28	S.	Krescentego B.	Rufina	
		48. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 21.	Mat. 21, 1—9.	
29	N.	**D I Adwent.** Saturn.	**D I Adw.** Waltera	
30	P.	Andrzeja Ap.	Andrzeja	

	Grecko-katolickie	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
	Łuk. 6.		
20	**F 19 po Sosz.** Art.	6.47	4.40
21	Iłaryona	6.48	4.38
22	Awerkija	6.49	4.37
23	Jakowa Ap.	6.51	4.36
24	Arefty M.	6.53	4.34
25	Mark. i Mart.	6 54	4.33
26	Demetrya W.	6.56	4.31
	Łuk. 7.		
27	**F 20 po Sosz.** Nest.	6.57	4.30
28	Terentia M.	6.59	4.28
29	Anastazyi	7.00	4.27
30	Zenowia Mucz.	7.02	4.26
31	Stachija	7.04	4.25
1	**Nojemwryj.** K. i D.	7.05	4.24
2	Akindyna M.	7.06	4.22
	Łuk. 8.		
3	**F 21 po Sosz.** Akep.	7.08	4.21
4	Joannyka Pr.	7.10	4.20
5	Hałaktyona	7.11	4.19
6	Pawła Archip.	7.13	4.17
7	Jerona M.	7.14	4.16
8	**Sob. św. Mychaiła**	7.15	4.15
9	Onysifora Mucz.	7.17	4.14
	Łuk. 16		
10	**F 22 po Sosz.** Erast.	7.19	4.13
11	Myny M.	7.20	4.12
12	Joana Mył.	7.22	4.11
13	Joana Złot.	7.23	4.10
14	Fyłypa Ap.	7.24	4.09
15	Hurya	7.26	4.09
16	Mafteja Ap.	7.27	4.08
	Łuk. 8.		
17	**F 23 po Sosz.** Hryh.	7.28	4.08
18	Platona M.	7.29	4.08

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

🌑 Nów dnia 1. o godz. 7. min. 38. wieczór. Deszcz i zimno.
☽ Pierwsza kwadra dnia 9. o godz. 9. min. 52 rano. Zimno i wietrzno.
🌕 Pełnia dnia 16. o godz. 1. min. 22 rano. Mroźno, deszcz i śnieg.
☾ Ostatnia kwadra dnia 23. o godz. 3. min. 2 wiecz. Pogodnie i ciepło jak w lecie.

W listopadzie ubywa dnia o 1 godz. i min. 20.
Długość dnia w przecięciu 8 godz. min. 57.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

Listopad: 1. do 14. dżdżysto i dosyć zimno, 16. z rana mróz, potem deszcz z śniegiem, 17. do 20. deszcz, od 21. aż do końca pogodnie i ciepło jak w lecie.

Kalendarz żydowski.

2. listopada 1. Marcheswan.
5. listopada 4. March., post.
9. listopada 8. March., post.

Notatki.

Grudzień ma dni 31.

Dnie	tyg.	Rzymsko-katolickie	Ewangelickie	Bieg
1	W.	Eligiusza B. ●	Longina	
2	S.	Bibiany †	Aurelii	
3	C.	Franciszka Ksaw.	Dymitra	
4	P.	Barbary †	Barbary	
5	S.	Sabby Ap. †	Amosa	
49. Ewang. u Mateusza św. w Rozdz. 11.			Łuk. 21, 26—33.	
6	N.	**D 2 Adw.** Mikołaja	**D 2 Adw.** Mikołaja	
7	P.	Ambrozego †	Agatona	
8	W.	**Niepok. P. N. P. M.** ☽	**Dzień pokuty**	
9	S.	Leokadyi †	Joachima	
10	C.	N. P. M. Loretańsk.	Judyty	
11	P.	Damazego †	Damazego	
12	S.	Aleksandra †	Otylii	
50. Ewang. u Jana św. w Rozdz. 1.			Mat. 11, 1—10.	
13	N.	**D 3 Adw.** Łucyi i Ot.	**D 3 Adw.** Łucyi	
14	P.	Nikazego	Nikazego	
15	W.	Ireniusza ○	Ignacego	
16	S.	Such. Adelajdy †	Ananiasza	
17	C.	Łazarza B.	Łazarza	
18	P.	Gracyana †	Wunibalda	
19	S.	Nemezyusza †	Abrahama	
51. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 3.			Jan 1, 19—28.	
20	N.	**D 4 Adw.** Teofila	**D 4 Adw.** Izaka	
21	P.	Tomasza Ap.	Tomasza	
22	W.	Zenona M.	Beaty	
23	S.	Wiktoryi P. ☾†	Dagoberta	
24	C.	Adama i Ewy †	Adama i Ewy	
25	P.	**Narodzenie Chr. P.**	**Boże Narodzenie**	
26	S.	**Szczepana Męcz.**	**Szczepana**	
52. Ewang. u Łukasza św. w Rozdz. 2.			Łuk. 2, 33—40.	
27	N.	**D I po Boż. N.** Jana E.	**D I po Boż. N.** Jana E.	
28	P.	Młodzianków MM.	Młodzianków	
29	W.	Tomasza Bisk.	Jonatana	
30	S.	Dawida Króla	Dawida	
31	C.	Sylwestra Papieża ●	Sylwestra	

	Grecko-katolickie	Wsch. Słońca g. m.	Zach. g. m.
19	Awdyja	7.31	4.07
20	Hryhoria	7.32	4.06
21	**Wowed. Bohor.**	7.33	4.06
22	Fyłymona Ap.	7.34	4.06
23	Amfytochia	7.35	4.06
	Łuk. 8.		
24	**F 24. po Sosz.** Ek.	7.37	4.05
25	Kłymenta	7.38	4.05
26	Ałyppa	7.39	4.05
27	Jakowa M.	7.40	4.05
28	Stefana	7.41	4.05
29	Paramona	7.42	4.05
30	Andreja Ap.	7.43	4.05
	Łuk. 10.		
1	**Dekemwryj. F I A.**	7.44	4.05
2	Awakuma	7.45	4.05
3	Sofonyi	7.46	4.05
4	Warwary	7.47	4.05
5	Sawwy	7.47	4.05
6	**Nykołaja Jep.**	7.48	4.06
7	Anwrozya	7.49	4.06
	Łuk. 12.		
8	**F 2 Adw.** Patapia	7.49	4.06
9	**Zaczat. Bohor.**	7.50	4.07
10	Myny i Erm.	7.50	4.07
11	Danyiła	7.50	4.08
12	Spirydyona	7.51	4.09
13	Ewstratya	7.51	4.09
14	Ftyrsa M.	7.52	4.10
	Łuk. 14.		
15	**F 3 Adw.** Jełewt.	7.52	4.10
16	Ahhea	7.52	4.11
17	Danyła	7 52	4.12
18	Sewastyana	7.52	4.13
19	Wonyfatya M.	7.52	4.14

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza.

● Nów dnia 1. o godz. 0 min. 50 rano. Śnieżno.

☽ Pierwsza kwadra, dnia 8. o godz. 6. min. 19 wiecz. Mglisto i nieprzyjemnie.

○ Pełnia dnia 15. o godz. 1. min. 58 rano. Jasno i mroźno.

☾ Ostatnia kwadra dnia 23. o godz. 6. min. 44 rano. Pogodnie i zimno.

● Nów dnia 31. o godz. 4. min. 26 rano. Odwilż.

W grudniu ubywa dnia o min. 13.

Długość dnia w przeciągu 8 godz. 2 min.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego.

Grudzień: 1. i 2. śnieżno, 3. do 8. powietrze niestałe i nieprzyjemnie, 10. w nocy wielki mróz i wielki śnieg, 11. i 12. sroga zima, 13. i 14. śnieg i odelga, 16. jasno i mroźno aż do 20., potem aż do 30. śnieżno, 31. odwilż.

Kalendarz żydowski.

2. grudnia 1. Kislew. 25. grudnia 25. Kislew, poświęcenie kościoła Chanuka.

Notatki.

W roku 1891 panuje słońce.

Słońce centralne ciało naszego systemu planetarnego, wytwarza i utrzymuje życie organiczne na ziemi; kończy swój pozorny bieg w 365¼ dniach
O wielkości słońca można mieć tylko przybliżone pojęcie, gdy pomyślimy, że średnica jego jest dwa razy tak wielką jak oddalenie księżyca od ziemi. Masa jego jest 350.000 razy większa od masy ziemi.

Cztery astronomiczne pory roku:

1. Wiosna rozpoczyna się 20. marca o 10. godz. 30 min. wieczór.
2. Lato rozpoczyna się 21. czerwca o 6. godz. 48 min. wieczór.
3. Jesień rozpoczyna się 23. września o 9. godz 19 min. rano.
4. Zima rozpoczyna się 22. grudnia o 3. godz. 46 min. wieczór.

Zaćmienia słońca i księżyca.

W roku 1891 przypadają 2 zaćmienia słońca i 2 zaćmienia księżyca, z których u nas dwa zaćmienia księżyca i pierwsze zaćmienie słońca będzie widzialne.

I. Zupełne zaćmienie księżyca dnia 23. maja. Początek zaćmienia o 5. godz. 46 min. wieczór, koniec o 9. godz. 23 min. wieczór. Zaćmienie będzie widzialne w wschodniéj części Oceanu wielkiego, w Australii, Azyi, Afryce i Europie.

II. Częściowe zaćmienie słońca dnia 6. czerwca. Początek zaćmienia o 3. godz. 9 min. po południu, koniec o 7. godz. 33 min. wieczór. Zaćmienie to widzialne będzie w północnéj Ameryce, w Europie z wyjątkiem Portugalii i Hiszpanii, w północnéj Azyi.

III. Zupełne zaćmienie księżyca dnia 15. i 16. listopada. Początek zaćmienia dnia 15. o 11. godz. 40 min. wieczór, koniec dnia 16. o 3. godz. 8 min rano.

Alfabetyczny spis imion świętych

z wyrażeniem dnia i miesiąca.

A.

Abdon 30. lipca.
Adam 24. grudnia.
Adelajda 2. stycz. i 16. grudnia.
Adolf 11. lutego i 17. czerwca.
Andryan 4. mar. i. 9. września.
Agapit 18. sierpnia.
Agata 5. lutego.
Agaton 10. stycznia.
Agnieszka 21. stycznia i 20. kwietnia.
Agrypina 23. czerwca.
Albin 1. marca i 16. grudnia
Aleksander 26. lutego, 3. maja i 12 grudnia.
Aleksy 17. lipca.
Alfons 22. października.
Alfred 3. lipca.
Alojzy 21. czerwca.
Amalia 2. marca i 10. lipca.
Ambroży 7. grudnia.
Anastazy 22. stycznia, 29. marca i 2. maja.
Anastazya 27. lutego, 15. kwietnia i 26. października.
Andrzéj 4. i 21. lutego, 6. maja, 7. października, 10. i 30. listopada.
Angela 30 marca.
Anicet 17. kwietnia.
Anna 26. lipca.
Antoni 17. stycznia, 10. maja i 13. czerwca.
Antonin 1. marca i 17. maja.
Antonina 16. grudnia.
Anzelm 1. kwietnia.
Apolinary 23. lipca.
Apolonia 9. lutego.
Apoloniusz 18. kwietnia i 7. lipca.
Arkadyusz 12. stycznia.
Arnold 1. grudnia.
Arsen 19. lipca.
Artur 6. października.
Atanazy 2. maja.
August 3. sierp.
Augustyn 28. sierpnia.
Aurelia 25. września.

B.

Balbina 31. marca.
Baltazar 6. stycznia.
Barbara 4. grudnia.
Barnaba 11. czerwca.
Bartłomiéj 24. sierpnia.
Bazyli 22. marca i 14. czerwca.
Beata 8. marca.
Benedykt 21. marca.
Benigna 19. sierpnia.
Benon 16. czerwca.
Bernard 20. sierpnia.
Bernardyn 20. maja.
Berta 17. lipca.
Bibianna 2. grudnia.
Blandyna 2. czerwca.
Błażéj 3. lutego.
Bogumił 10. czerwca.
Bonawentura 14. lipca.
Bonifacy 14. maja i 5. czerwca.
Bodwid 28. lipca.
Bronisława 4. września.
Brunon 6. października.
Brygida 1. lutego i. 8. października.

C.

Cecylia 22. listopada.
Celestyn 6. kwietnia i 19. maja.
Cels 28. lipca.
Cezary 27.
Chryzogon 24. listopada.
Chryzostom 27. stycznia.
Cypryan 16. września.
Cyryak 8. sierpnia.
Cyryl 16. i 29. marca.
Cyryl i Metody 5. lipca.
Czesław 20. lipca.

D.

Damazy 23. lutego i 11. grudnia.
Damian i Kosman 27. września.
Daniel 3. stycznia i 21. lipca.
Dawid 30. grudnia.
Dezydery 23. maja.
Domicala 7. maja i 6. lipca.
Dominik 4. sierpnia.
Donat 17. lutego i 7. kwietnia.
Dorota 6. lutego.
Dydak 13. listopada.
Dyonizy 8. kwietnia i 9. października.

E.

Edmund 30. października i 16. listopada.
Edward 13. października.
Eleonora 21. lutego.
Eligiusz 1. grudnia.
Elżbieta 8. lipca, 5. listopada i 19. listopada.
Emanuel 26. marca.
Emeryk 5. listopada.
Emilia 30. czerwca.
Emilian 11. września.
Emilianna 5. stycznia.
Engelbert 7. listopada.
Erazm 3. czerwca.
Eryk 18. maja.
Eufemia 16. września.
Eufrozyna 14. stycznia i 3. września.
Eugenia 30. grudnia.
Eugeniusz 14. sierpnia.
Eulalia 12. lutego.
Eulogiusz 11. marca i 13. września.
Eustachiusz 20. września.
Eustazy 29. marca.
Euzebia 29. października.
Euzebiusz 14. sierpnia i 15. grudnia.

Ewa 24. grudnia.
Ewaryst 26. października.
Ezechiel 10. kwietnia.

F.

Fabian 20. stycznia.
Faustyn 15. lutego.
Falustyna 19. grudnia.
Felicyan 9. czerwca.
Feliks 14. stycznia, 18. maja, 30. sierpnia i 20. listopada.
Ferdynand 30. maja.
Filip 1. i 26. maja, 23. sierpnia.
Filomena 5. lipca.
Flawian 17. lutego i 22. grudnia.
Florentyna 17. październik.
Floryan 4. maja i 20. czerwca.
Fortunat 1. czerwca.
Franciszek 29 stycznia, 2. kwietnia, 17. września, 4. i 19. października i 3. grudnia.
Franciszka 9. marca i 4. czerwca.
Fryderyk 5. marca.
Fulgenty 1. stycznia, 23. lutego.

G.

Gabryel 18. marca.
Gaudenty 12. lutego.
Genowefa 3. stycznia.
Gereon 11. października.
German 28. maja.
Gerwazy 19. czerwca.
Gertruda 17. marca i 15 listopada.
Gorgoniusz 9. września.
Gotfryd 13. stycznia.
Gracyan 18. grudnia.
Grzegorz 4. stycznia, 12. marca, 9. i 25. maja, 26. listopada.
Gustaw 2. sierpnia.
Gwidon 12. września.

H.

Helena 2. marca i 22. maja.
Heliodor 3. lipca.
Henryk 19. stycznia i 12. lipca.
Hermenegild 13. kwietnia.
Hermogenes 19. kwietnia.
Hieronim 30. września.
Hilary 13. stycznia.
Hipolit 13. sierpnia.
Honorata 12. stycznia.
Hubert 3. listopada.
Hugon 1. kwietnia.
Hygin 11. stycznia.

I.

Idzi 1. września.
Ignacy 1. lutego i 31. lipca.
Ildefons 29. stycznia.
Innocenty 28 lipca.
Irena 20. października.
Ireneusz 24. marca.
Izabella 15. marca i 3. września.
Izajasz 6. lipca.
Izydor 4. kwietnia i 10. maja.

J.

Jacek 17. sierpnia.
Jacek i Prot. 11. września.
Jadwiga 15. października.
Jakób 17. lutego. 21. kwietnia, 1. maja, 2. czerwca i 25. lipca.
Jan 23. stycznia, 27. stycznia, 8. lutego, 8. i 26. marca, 6. maja, 16. maja, 27. maja, 24. czerwca, 26. czerwca, 9. lipca, 12. lipca, 29. sierpnia, 20 października, 23. października i 27. grudnia.
January 19. września.
Jerzy 24. kwietnia.
Joachim 23. sierpnia i 3. września.
Joanna 24. maja i 21. sierpnia.
Jolenta 11. czerwca.
Jordan 13. lutego.
Józef obl. 19 marca.
Józef Kalasanty 4. lipca.
Józefat 26. września.
Julia 22. maja.
Julian 9. stycznia i 13. lutego.
Julianna 16. lutego i 20. czerwca.
Juliusz 12. kwietnia i 1. lipca.
Justyna 26. września i 7. października.

K.

Kajetan 7. sierpnia.
Kajus 22. kwietnia.
Kaliksł 14. października.
Kamil 18. lipca
Kandyt 3. października.
Kanut 19. stycznia i 16. lutego.
Karol 28. stycznia i 4. listopada.
Karolina 5. lipca.
Kasper 6. stycznia.
Kassyan 13. sierpnia.
Katarzyna 23. marca, 30. kwietnia i 25. listopada
Kazimierz 4. marca.
Klara 12. sierpnia.
Klaudyusz 7. lipca.
Klemens 13. lutego i 23. listopada.
Kleofas 25. wrzesnia.
Klet 26. kwietnia.
Klotylda 3. czerwca.
Koleta 6. marca.
Konrad 19. lutego i 26. listopada.
Konstancya 18. lutego i 12. kwietnia.
Konstanty 11. marca.
Kordula 22. października.
Kornel 16. września.
Kornelia 31. marca.
Koronatów czterech, 8. listopada.
Kosman i Damian 27. września.
Krescenty 15. kwietnia.
Kryspin 25. października.

Krystyna 24. lipca.
Krzysztof 25. lipca.
Kunegunda 3, marca i 30. lipca.
Kwiryn 30. marca.

L.

Lambert 16. kwietnia.
Lamberta 17. września.
Leokadya 9. grudnia.
Leon 20. lutego, 11. kwietnia i 28. czerwca.
Leonard 27. lutego i 6. listopada.
Leontyna 15. marca.
Leopold 15. listopada.
Longin 15. marca.
Lucyan 7. stycznia.
Lucyna 30. czerwca i 17. października.
Lucyusz 11. lutego.
Ludwig 19 i 25. sierpnia.
Ludwika 30. stycznia i 15. kwietnia.

Ł.

Łazarz 17. grudnia.
Łucya 13. grudnia.
Łukasz 18. październiła.

M.

Maciéj 24. lutego.
Magdalena 25. maja i 22. lipca.
Makary 2. stycznia.
Maksym 8. czerwca i 18. listopada.
Maksymilian 12p aździernika
Małgorzaty 10. czerwca, 13. i 20. lipca.
Mamert 11. maja.
Marcel 16. stycznia, 26. kwietnia, 2, i 18. czerwca.
Marcela 31. stycznia.
Marcin 11. i 14. listopada.
Marcyan 10. stycznia i 17. czerwca.
Marek 25. kwietnia, 18. czerwca. i 7. październ.
Marta 29 lipca.
Martyna 30. stycznia.
Marya 2. lutego, 25. marca, 9. kwietnia, 2. lipca, 16. lipca, 22. lipca, 2. sierpnia, 5. i 15. sierpnia, 8. września, 21. listopada 8. i 10. grudnia.
Maryusz 13. lutego.
Mateusz 21. września.
Matylda 14. marca.
Maurycy 22. września.
Medard 8. czerwca.
Melania 18. lutego i 31. grudnia.
Melchior 6 styeznia.
Metody 5. lipca.
Michał 23. lutego, 10. i 29. września.
Mikołaj 23. lutego, 10. września i 6. grudnia.
Miron 17. sierpnia.
Modesta 13. marca.
Modest 15. czerwca.
Monika 5. maja.

N.

Narcyz 29. października.
Natalia 27. lipca.
Nemezyusz 19. grudnia.
Nicefor 20. lutego i 13. marca.
Nikazy 14. grudnia.
Nikodem 1. czerwca i 15. września.
Norbert 6. czerwca.

O.

Olimpia 26. marca.
Onufry 12. czerwca.
Optat 4. czerwca.
Otylia 13. grudnia.
Oton 2. lipca.

P.

Pawnucy 19. kwietnia.
Pankracy 3. kwietnia i 12. maja.
Pantaleon 27. lipca.
Paschalis 17. maja.
Patrycyusz 20. marca.
Paula 26. stycznia.
Paulin 22. czerwca.
Paweł 15. stycznia, 22. marca, 26. i 29. czerwca.
Pelagia 11. marca, 11. lipca i 20. grudnia.
Petronela 31. maja.
Piotr 31. stycznia, 29. kwietnia, 19. maja, 2. i 29. czerwca, 1. sierpnia, 19. października i 5. grudnia.
Pius 5. maja i 11. lipca.
Placyd 5. października.
Placyda 11. października.
Polikarp 26. stycznia.
Prakseda 21. lipca.
Prokop 5. lipca.
Prosper 25. czerwca.
Prot i Jacek 11. września.
Protazy 19. czerwca.
Prudencyusz 19. maja.
Prymus 9. czerwca.
Pudeucyanna 19. maja
Pulcherya 7. lipca i 10 września.

R.

Rafał 24. października.
Rajmund 28. stycznia i 31. sierpnia.
Regina 7. września.
Remigiusz 1. października.
Robert 7. czerwca.
Roch 27. kwietnia i 16. sierpnia.
Roman 28. lutego i 9 sierpnia.
Romuald 7. lutego.
Róża 30. sierpnia.
Rozalia 4. września.
Rudolf 17. kwietnia.
Rufin 7. kwietnia i 19 sierpnia.
Rufus 28. listopada.
Rupert 27. marca.
Ryszard 3. kwietnia.

S.

Sabina 27. października.
Salezy 12. września.

Salomea 17. listopada.
Saturnin 29. listopada.
Saturnina 4. czerwca.
Scholastyka 10. lutego.
Sebastyan 20. stycznia.
Serefina 29 lipca.
Sergiusz 24. lutego.
Serwacy 13. maja.
Seweryn 8. stycznia.
Symeon 18. lutego.
Soter 22. kwietnia.
Spirydyon 14. grudnia.
Stanisław 8. maja i 16. listopada.
Stefan 2 września.
Sulpicyusz 20. kwietnia.
Sykstus III. 28. marca.
Sylwester 31. grudnia.
Sylwiusz 17. lutego.
Symforyan 22. sierpnia.
Synezyusz 12. grudnia.
Szczepan 3. sierpnia i 26. grudnia.
Szymon 18. lipca i 28. października.

T.

Tadeusz 28. października.
Tekla 28. września.
Telesfor 5. stycznia.
Teobald 1. lipca.
Teodor 7. stycznia i 9. listopada.
Teodora 1. kwietnia.
Teodozza 29. maja.
Teodozyusz 11. stycznia.
Teofil 5. marca, 27. kwietnia i 20. grudnia.
Tereza 16. października.
Tomasz 7. marca, 18. września, 21. i 29. grudnia.
Tyburcy 14. kwietnia.
Tymoteusz 24. stycznia.
Tytus 4. stycznia.

U.

Urban 25. maja.
Urszula 21. października.

W.

Wacław 5. marca i 28. września.
Walenty 14. lutego.
Walery 14. kwietnia i 12. września.
Walerya 5. czerwca i 9. grudnia.
Waleryan 27. listopada.
Wawrzyniec 10. sierpnia i 5. września.
Wenanty 21. maja.
Weronika 12. stycznia, 4. lutego i 17. maja.
Wiktoryn 25. lutego.
Wiktor 6. merca i 17. października.
Wiktorya 23. grudnia.
Wilhelm 10. stycznia, 6. kwietnia i 28. maja.
Wincenty 22. stycznia, 5. kwietnia, 19. lipca i 8. października.
Wit 15. czerwca.
Witalis 28. kwietnia.
Władysław 27. czerwca, i 24. września.
Wolfgang 31. październ.
Wojciech 23. kwietnia.

Z.

Zacharyasz 14. marca, 6. września i 5. listopada.
Zacheusz 23. sierpnia.
Zefiryn 26. sierpnia.
Zenobiusz 30. października.
Zenon 9. lipca, 22. grudnia.
Zofia 15. maja.
Zuzanna 11. sierpnia.
Zygfryd 25. lutego.
Zygmunt 2. maja.

Ciężarność zwierząt domowych.

Klacz chodzi 48½ tygodnia czyli 340 dni; najmniej zaś 330 dni.

Oślica chodzi zwykle kilka dni dłużej jak klacz.

Krowa 40½ tygodnia czyli 283 dni; najmniej zaś 240 dni, a najdłużej 321 dni.

Owca i koza prawie 22 tygodnie czyli 154 dni; najmniej 146, a najdłużej 158 dni.

Świnia przeszło 17 tygodni czyli 120 dni; najmniej 109, a najdłużej 133 dni.

Na jajach siedzą: Kury 19—24 dni; zwykle 21 dni. Indyczki 26—29 dni. Gęsi 28—33 dni. Kaczki 28—32 dni. Gołębie 17—19 dni.

Kalendarz ciężarności klaczy, krów, owiec i świń.

Dzień stanowienia	Dzień porodu				Uwaga
	klaczy 340 dni	krów 285 dni	owiec 154 dni	świń 120 dni	
styczeń 1	grudzień 2	paźdz. 8	czerwiec 4	kwiecień 23	
— 8	— 9	— 15	— 11	— 30	
— 15	— 16	— 22	— 18	maj 7	
— 22	— 23	— 29	— 25	— 14	
— 29	— 30	listopad 5	lipiec 2	— 21	
luty 5	styczeń 6	— 12	— 9	— 28	
— 12	— 13	— 19	— 16	czerwiec 4	
— 19	— 20	— 26	— 23	— 11	
— 26	— 27	grudzień 3	— 30	— 18	
marzec 4	luty 2	— 9	sierpień 5	— 24	
— 11	— 9	— 16	— 12	lipiec 1	
— 18	— 16	— 23	— 19	— 8	
— 25	— 23	— 30	— 26	— 15	
kwiecień 1	marzec 2	styczeń 6	wrzesień 2	— 22	
— 8	— 9	— 13	— 9	— 29	
— 15	— 16	— 20	— 16	sierpień 5	
— 22	— 23	— 27	— 23	— 12	
— 29	— 30	luty 3	— 30	— 19	
maj 6	kwiecień 6	— 10	paźdz. 7	— 26	
— 13	— 13	— 17	— 14	wrzesień 2	
— 20	— 20	— 24	— 21	— 9	
— 27	— 27	marzec 3	— 28	— 16	
czerwiec 3	maj 4	— 10	listopad 4	— 23	
— 10	— 11	— 17	— 11	— 30	
— 17	— 18	— 24	— 18	paźdz. 7	
— 24	— 25	— 31	— 25	— 14	
lipiec 1	czerwiec 1	kwiecień 7	grudzień 2	— 21	
— 8	— 8	— 14	— 9	— 28	
— 15	— 15	— 21	— 16	listopad 4	

Dzień stanowienia	Dzień porodu				Uwaga
	klaczy 340 dni	krów 285 dni	owiec 154 dni	świń 120 dni	
lipiec 22	czerwiec 22	kwiecień 28	grudzień 23	listopad 11	
— 29	— 29	maj 5	— 30	— 18	
sierpień 5	lipiec 6	— 12	styczeń 6	— 25	
— 12	— 13	— 19	— 13	grudzień 2	
— 19	— 20	— 26	— 20	— 9	
— 26	— 27	czerwiec 2	— 27	— 16	
wrzesień 2	sierpień 3	— 9	luty 3	— 23	
— 9	— 10	— 16	— 10	— 30	
— 16	— 17	— 23	— 17	styczeń 6	
— 23	— 24	— 30	— 24	— 13	
— 30	— 31	lipiec 7	marzec 3	— 20	
paźdz. 7	wrzesień 7	— 14	— 10	— 27	
— 14	— 14	— 21	— 17	luty 3	
— 21	— 21	— 28	— 24	— 10	
— 28	— 28	sierpień 4	— 31	— 17	
listopad 4	paźdz. 5	— 11	kwiecień 6	— 24	
— 11	— 12	— 18	— 14	marzec 3	
— 18	— 19	— 25	— 21	— 10	
— 25	— 26	wrzesień 1	— 28	— 17	
grudzień 2	listopad 3	— 8	maj 5	— 24	
— 9	— 9	— 15	— 12	— 31	
— 16	— 15	— 22	— 19	kwiecień 7	
— 23	— 25	— 29	— 26	— 14	
— 30	— 30	paźdz. 6	czerwiec 2	— 21	

Jakich stempli używać należy?

Każde podanie wniesione do urzędów publicznych musi być wedle przepisów należycie ostemplowane. Zaniedbanie tego przepisu naraża na karę, która nieraz jest bardzo uciążliwą. Przedewszystkiem każdy gospodarz pamiętać winien jak w razie potrzeby zwyczajnie ma ostemplować podania wnieść się mające do urzędów publicznych i tak:

a) Podania do władz rządowych, do wszystkich sądów podania w sprawach spornych lub niespornych od każdego arkusza . . . . 36 ct.
dołaczone do podania załączniki od arkusza . . . . 15 ct.

b) Podania do władz politycznych i skarbowych jako to: do Namiestnictwa, do Starostw, do Dyrekcyi skarbowej, podania do Wydziału krajowego, do Wydziałów powiatowych, do urzędów gminnych od każdego arkusza po . . 50 ct.
Załączniki do tych podań od każdego arkusza po . . . . 15 ct.

Przy zawieraniu interesów używa się także różnych stempli prawnie przepisanych, co się nazywa skalą stemplową. Skala stemplowa jest następująca:

Tabele stemplowe.

SKALA I. na weksle, asygnaty pieniężne i t. p. dokumenta kupieckie	zł.	ct.	SKALA II. na kwity i dokumenta prawne	zł.	ct.	SKALA III. na ugody służbowe, pożyczkowe i kwity na wygrane loteryjne, kontrakty kupna lub zamiany	zł.	ct.
do 75 zł.	—	5	do 20 zł.	—	7	do 10 zł.	—	7
nad 75 „	—	10	nad 20 „	—	13	nad 10 „	—	13
„ 150 „	—	20	„ 40 „	—	19	„ 20 „	—	19
„ 300 „	—	30	„ 60 „	—	32	„ 30 „	—	32
„ 450 „	—	40	„ 100 „	—	63	„ 50 „	—	63
„ 600 „	—	50	„ 200 „	—	94	„ 100 „	—	94
„ 750 „	—	60	„ 300 „	1	25	„ 150 „	1	25
„ 900 „	—	70	„ 400 „	2	50	„ 200 „	2	50
„ 1050 „	—	80	„ 800 „	3	75	„ 400 „	3	75
„ 1200 „	—	90	„ 1200 „	5	—	„ 600 „	5	—
„ 1350 „	1	—	„ 1600 „	6	25	„ 800 „	6	25
„ 1500 „	2	—	„ 2000 „	7	50	„ 1000 „	7	50
„ 3000 „	3	—	„ 2400 „	10	—	„ 1200 „	10	—
„ 4500 „	4	—	„ 3200 „	12	50	„ 1600 „	12	50
„ 6000 „	5	—	„ 4000 „	15	—	„ 2000 „	15	—
„ 7500 „	6	—	„ 4800 „	17	50	„ 2400 „	17	50
„ 9000 „	7	—	„ 5600 „	20	—	„ 2800 „	20	—
„ 10500 „	8	—	„ 6400 „	22	50	„ 3200 „	22	50
„ 12000 „	9	—	„ 7200 „	25	—	„ 3600 „	25	—
itd. za każde 150 złr. wyżej dodaje się stempel po 1 złr., suma niższa od 1500 złr. za całkowitą wzięta być winna.			Wyżej 8000 złr., za każde 400 złr. dodaje się stempel po 1 złr. 25 ct.			Wyżej 4000 złr., za każde 200 złr. dodaje się stempel po 1 złr. 15 ct.		

Podania wolne od stempla:

— o jałmużnę lub przyjęcie do zakładów, przeznaczonych do zaopatrzenia ubogich osób;

— o uwolnienie od taksy szkolnej lub o nadanie stypend., jeżeli załączone jest świadectwo ubóstwa; o przydzielenie urzędowego zastępcy, jeżeli załączone jest świadectwo ubóstwa.

— o zwrot lub wynagrodzenie szkód, które rząd lub gmina wynagrodzić mają;

— w sprawach publicznych a nie prywatnych;

— czyli petycye do Monarchy, Rady państwa, Sejmu lub Rady gminy, o ile w nich nie chodzi o interesa jednostek, ale całych klas obywateli, państwa, kraju lub gmin;

— reklamacyjne, wyborcze lub rekrutacyjne;

— do gmin, dotyczące cywilnoprawnych stosunków między gminami a podającymi.

Gospodarze czytajcie pisma i książki rolnicze.

Ciężkie czasy nadeszły dla rolnictwa. Podatki przeważnie na cele wojskowe pochłaniają setki milionów i z każdym dniem wzrastają, bo z każdym dniem potrzeba albo nowéj fortecy, albo nowych karabinów, albo nowego prochu, a ty rolniku płać. Nie dość na tem, lecz wydatki krajowe, gminne wcale się nie zmniejszają, a nadto wymagania i wydatki osobiste gospodarza znacznie wzrosły. Nie dawne to czasy, gdy gospodarze pracą rąk swoich zaspokajali większą część potrzeb. Dziś czasy się zmieniły. Gospodarstwo pieniężne zapanowało w całéj pełni, dziś na każdym kroku gospodarz musi wydawać grosz gotowy. Wobec dzisiejszych stosunków, wobec obdłużenia gospodarstw włościańskich, ten tylko gospodarz może się utrzymać przy gruncie i koniec z końcem związać, który umie jak najwięcéj i najtaniéj z swego kawałka roli dostarczyć na targ produktów rolniczych. Aby to było możebnem, gospodarz musi lepiéj gospodarować, aby zaś mógł lepiéj gospodarować musi się uczyć gospodarowania i ciągle ulepszenia w gospodarstwie wprowadzać. Ponieważ nauczycieli wędrownych rolnictwa jest za mało, szkół rolniczych nie wiele i nie każdemu dostępnych, najważniejszym więc środkiem do rozszerzania wiadomości rolniczych są pisma i książki rolnicze.

W celu dostarczenia nawet najuboższemu chałupnikowi tanich książeczek rolniczych, rozpocząłem wydawać w Cieszynie „Dziesięciocentową Czytelnię rolniczą“, miesięcznie wychodzi jedna książeczka.

Dotychczas wyszły z druku:

1. Jak gospodarowałem w roku nieurodzaju.
2. Jak gospodarze radzić sobie mają wobec braku ściółki.
3. O uprawie koniczyny czerwonéj.
4. O nawozie stajennym.
5. O nawozach sztucznych.
6. O prowadzeniu rachunków w gospodarstwie włościańskiem.

Oprócz tego wychodzi w Cieszynie co dwa tygodnie „Rolnik szląski“, pismo poświęcone sprawom rolniczym mniejszych gospodarzy.

W Poznaniu pod redakcyą A. Brownsforda wychodzi „Poradnik gospodarski“, pismo wybornie redagowane.

We Lwowie pod redakcyą W. Szczybińskiego wychodzi co dwa tygodnie „Gospodarz wiejski“ a Biuro Kółek rolniczych wydaje „Przewodnika Kółek rolniczych“.

Gospodarze czytajcie i prenumerujcie powyżéj wymienione pisma, a ciężka praca wasza lepiéj się wam opłacać będzie.

Żarciki.

Indyk.

Radny w małem miasteczku idąc na posiedzenie do ratusza, wziął z sobą służącą i po drodze kupił indyka, którego kazał jéj zanieść do domu i powiedzieć żonie, żeby połowę upiekła a połowę ugotowała. Na posiedzeniu zdrzemnął się; roztrząsano tam sprawę jakiegoś chłopaka, który ukradł kilka indyków. Drzemiący radny słyszał, że coś mówiono o indyku a myśląc właśnie o tym, którego kupił na targu, gdy go nagle zapytano, co sądzi, jak należy postąpić z obwinionym, odpowiedział: „Powiedziałem już przecie, żeby go w połowie upiec, a w połowie ugotować.“

Adwokat. „Wojciechu co tam u was słychać, kiedy proces rozpoczynacie?“

Wojciech. „Już nie będę skarżył sąsiada, bo sam płot wystawił i kury jego już mi szkody nie robią.“

Adwokat. „Jak to było możebnem bez skargi i procesu?“

Wojciech. „Sąsiad mój jest bardzo łakomy, otóż przez parę dni posłałem mu po kilka jaj i kazałem mu powiedzieć, że to jego kury w moim ogrodzie zniosły, a gdy potem jakiś czas jaj mu więcéj nie posyłałem, natychmiast postawił płot. W ten sposób w przeciągu 10 dni zakończyłem spór.“

„Ilu jest djabłów?“ zapytano pewnego chłopca.

„Tego z pewnością nie wiem,“ odpowiedział, „jednak musi ich być niezmiernie wiele, bo moja matka liczy ich po sto, a mój ojciec po trzykroć sto tysięcy fur beczek.“

Kilka słów o chowie bydła.

1. Nie trzymaj więcéj bydła jak masz paszy, bo zginiesz.

Więcéj pożytku z jednéj dobréj
krowy niż z kilku złych.

W dzisiejszych stosunkach gospodarstwa wiejskiego wobec coraz niższych cen zboża gałęzią, na którą gospodarz jeszcze liczyć może, jest staranny chów bydła. Aby jednak dochód z bydła można uzyskać, należy trzymać takie bydło, które najlepiéj odpowiada miejscowym warunkom, które najlepiéj wyzyskać może paszę mu podawaną. Więcéj pożytku może mieć gospodarz z jednéj dobréj krowy niż z kilku złych.

Znałem pewnego gospodarza, który od rana do nocy pracował, wszystkiego sobie żałował, a przecież coraz gorzéj mu się powodziło i z każdym rokiem schodził na biedę. Dziwiło mię to bardzo i przypatrując się uważnie jego gospodarstwu, doszedłem, gdzie się praca Macieja, bo tak mu było na imię, podziewa. Oto Maciej miał słabość, aby jak najwięcéj dobytku zimować. Skutkiem tego już w marcu każdego roku zmuszony był kupować na paszę słomę, siano, gdyż swego mu nie starczyło, bo za dużo sztuk bydła w stosunku do paszy, jaką miał, zimował. Kupno paszy, na którą wydawał corocznie kilkadziesiąt złotych reńskich, zjadało całoroczne trudy Macieja. Bydło Macieja zagłodzone ledwie nogami powłóczyło i nie dawało też żadnego pożytku, lecz straty. Nareszcie doszło do tego, że zadłużył się Maciej w kasie zaliczkowéj i już wyglądał, rychło mu gospodarstwo sprzedadzą. Przy sposobności, gdy się mi Maciej rozpoczął żalić na swoją dolę, wyjaśniłem i wykazałem mu, gdzie leży źródło złego. Maciej uwierzył i zaraz w październikn tego samego roku zrobił obrachunek paszy według ilości paszy zatrzymał odpowiednią ilość bydła. Bydło żywione lepiéj i staranniéj pielęgnowane zaczęło przynosić dochody. Po kilku latach spłacił już dług, a teraz warto się popatrzeć na jego gospodarstwo. Obecnie i bydła trzyma więcéj jak dawniéj, bo poprawił rolę i zaczął uprawiać więcéj koniczyny, końskiego zębu, buraków, pielęgnować łąki i t. d. Maciej uszczęśliwiony pracuje jak dawniéj i każdemu powtarza: „Nie trzymaj więcéj bydła, jak masz paszy, bo zginiesz.“ Jedna krowa dobrze ży-

wiona i starannie pielęgnowana przyniesie więcéj zysku niż kilka krów wynędzniałych, zaniedbanych.

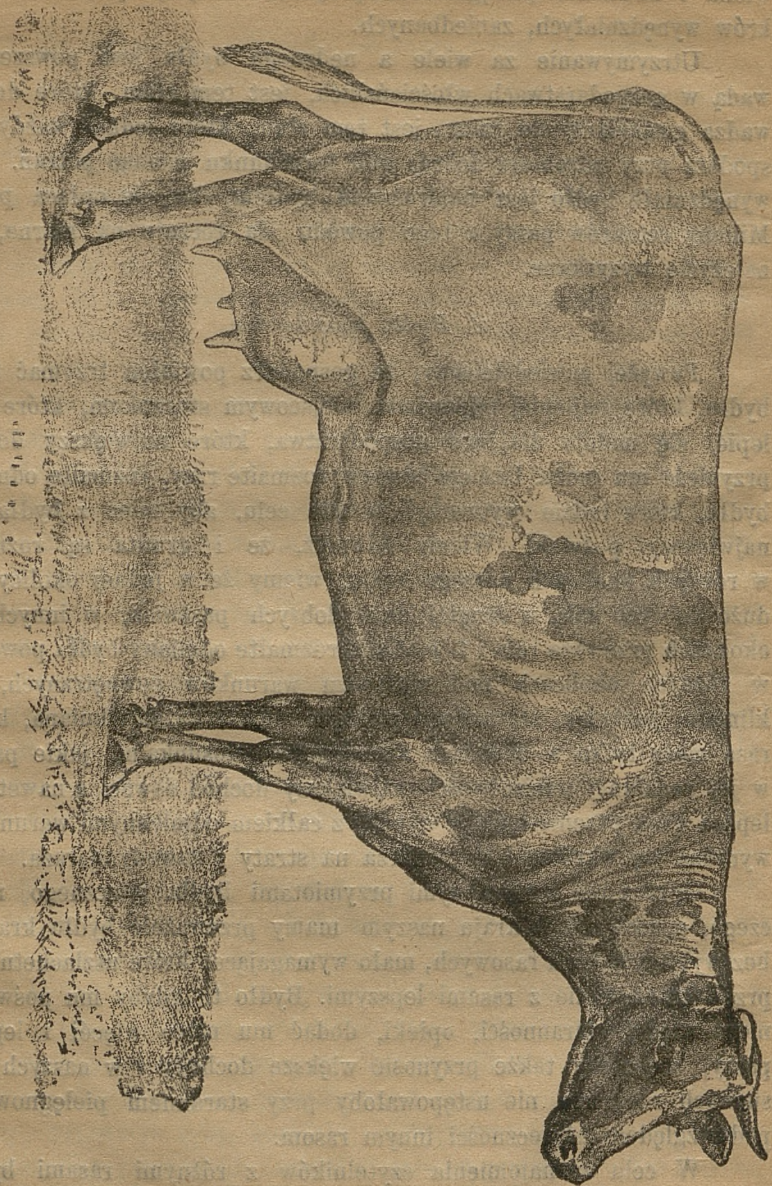
Utrzymywanie za wiele a nędznego bydła jest powszechną wadą w gospodarstwach włościańskich, jest tem złem, które doprowadza gospodarzy do ruiny, jest tem złem, które jednak każdy gospodarz przy odrobinie dobréj woli i rachunku usunąć potrafi. Złe, wynędzniałe bydło jest najdroższem bydłem, bo nie opłaca paszy. Miliony cetnarów paszy z tego powodu idą rocznie na marne, nie należycie wyzyskane.

2. Bydło holenderskie.

Powyżéj powiedzieliśmy, że gospodarz powinien trzymać takie bydło, które najlepiéj odpowiada miejscowym stosunkom, które najlepiéj się nadaje dla jego gospodarstwa, które największy dochód przynieść mu może. Istnieją bowiem rozmaite rasy, rozmaite odmiany bydła, które ludzie wytworzyli w tym celu, aby mieć z bydła jak największy pożytek. Wiemy również, że i grunta są rozmaite w różnych okolicach naszego kraju, wiemy że w jednéj okolicy jest dużo dobrych łąk, w drugiéj dużo dobrych pastwisk, w innych zaś okolicach przeważa rola i t. p. Otóż rozmaite odmiany bydła powstały w różnych okolicach pod wpływem warunków zewnętrznych, jak klimatu, pastwisk, starannego pielęgnowania i każda odmiana, każda rasa może tylko w okolicach z podobnymi stosunkami, jakie panują w jéj rodzinnéj miejscowości, największy dochód dawać, a nawet najlepsza rasa przeniesiona w okolicę z całkiem odmiennymi warunkami wyradza się wkrótce i gospodarza na straty i zawody naraża.

Oprócz ras z ustalonymi przymiotami bydła mlecznego, roboczego, opasowego w kraju naszym mamy przeważnie bydło krajowe bez wybitnych cech rasowych, mało wymagające, które uszlachetniamy przez krzyżowanie z rasami lepszymi. Bydło to gdyby mu poświęcić nieco więcéj staranności, opieki, dodać mu nieco więcéj i lepszéj paszy, zaczęłoby także przynosić większe dochody i w naszych stosunkach z czasem nie ustępowałoby przy starannem pielęgnowaniu pod względem użyteczności innym rasom.

W celu zaznajomienia czytelników z różnymi rasami bydła, w kraju naszym się znajdującymi, podawać będziemy w kalendarzu

Krowa rasy holenderskiej

kolejno krótkie opisy i rysunki poszczególnych ras. W tym roku podajemy poniżéj rysunek krowy holenderskiéj.

Holandya jestto kraj leżący nad morzem północnem, kraj nizinny, obfitujący w dobre pastwiska porosłe bujną i słodką trawą. W kraju tym pod staranną i troskliwą opieką mieszkańców powstała rasa holenderska, rasa mleczna, która się z Holandyi, można śmiało powiedzieć po całym świecie rozpowszechniła, przynosząc olbrzymie dochody z wywozu zwierząt rasowych swemu krajowi rodzinnemu. Nic dziwnego, że w Holandyi poświęcają wiele uwagi starannemu pielęgnowaniu swego ulubionego bydła. W każdéj gminie jest urządzona stacya buhajów, obory dobre są obficie corocznie premiowane, a nadto urzęduje stała komisya, która przestrzega wyboru dla stacyj jak najlepszych buhajów. Bydło holenderskie odznacza się z pomiędzy wszystkich ras nizinnych mlecznością, wzrostem i zdolnością opasu. Cechy bydła nizinnego występują bardzo wybitnie u bydła holenderskiego, jak to widać na rysunku na str. 40 zamieszczonym. Wysmukła, delikatna głowa, długa, wąska szyja prawie bez podgarla, pierś dosyć wąska w ogóle część przednia ciała słabo rozwinięta, przeciwnie część tylna ciała szeroka i głęboka z wielkimi, daleko do przodu sięgającymi wymionami. Barwa przeważnie czarno-biała. Rogi delikatne, naprzód pochylone. Skóra cienka i miękka.

Krowy holenderskie osięgają 14—16 cetnarów wagi i dają rocznie 4000 litrów mleka, a przy bardzo dobrem żywieniu 6000 litrów nie jest rzadkością. Mleko od krów holenderskich jest jednak wodniste. Krowy dojne nawet przy obfitem żywieniu mało osadzają mięsa i wyglądają szczuple i kościsto, natomiast po zaprzestaniu dojenia opasują się łatwo i dostarczają delikatnego, smacznego mięsa. Bydło holenderskie jako bydło robocze ma małą wartość. Bydło to jest wymagające i tylko przy dobréj paszy i starannem pielęgnowaniu przynosi dochód. Okolice obfite w dobre łąki i pastwiska odpowiadają bydłu holenderskiemu. Krowy holenderskie przynoszą największe korzyści w gospodarstwach położonych w pobliżu miast, gdzie mleko bezpośrednio w mieście się sprzedaje.

Krzyżowanie bydła holenderskiego z krajowem wydaje tylko ujemne wyniki, jak to liczne doświadczenia okazały.

Ilość wysiewu, czas wzrostu, wydajność i przeciętna waga najważniejszych roślin uprawnych.

Nazwa rośliny	Wysiew na 1 hektar rzutowo *kg*	Wysiew na 1 hektar rzędowo *kg*	Czas wzrostu w tygodniach	Zbiór z 1 hektara: Ziarn, bulw, korzeni, i t. p. ctn. m. (= 100 *kg*)	Zbiór z 1 hektara: Słomy, siana, łodyg, liści, i t. p. ctn. m. (= 100 *kg*)	1 Hektolitr waży przeciętnie *kg*
I. Zboża:						
Pszenica ozima . .	166—208	110—150	42—48	10—22	25—45	75
„ jara . .	180—225	140—160	18—20	10—20	22—40	72
Żyto ozime . . .	120—150	80—100	40—46	10—20	35—75	72
„ jare	150—200	100—140	16—20	7—15	25—45	70
Jęczmień zimowy .	135—165	100—130	40—44	15—30	20—30	60
„ jary . .	140—185	90—120	12—18	12—25	15—25	65
Owies	130—180	100—125	16—22	10—20	20—35	45
Kukurydza . . .	—	50—75	20—26	12—35	40—60	68
Proso	—	12—18	13—16	9—18	10—18	68
Tatarka	70—100	35—50	12—16	7—15	24—30	70
II. Strączkowe:						
Groch	175—225	130—175	16—20	7—18	16—35	80
Wyka	135—175	90—130	18—22	10—18	12—30	80
Bób	200—250	170—200	22—28	9—20	20—40	82
Łubin żółty . . .	135—175	95—135	20—24	7—25	15—20	82
III. Olejne:						
Rzepak zimowy . .	14—18	10—14	46—48	10—45	30—40	72
„ letni . .	15—20	13—15	16—18	7—10	15—24	64
Gorczyca	12—18	9—12	14—16 na zielono 8—10	6—12	15—23	68
Mak	6—8	3—5	16—18	7—15	19—27	62
IV. Pastewne:						
Koniczyna czerwona	16—24	—	dwuletnia	3—5	38—75	75
Lucerna	30—40	—	wieloletnia	3½—5	45—90	72
Esparceta . . .	150—200	—	„	4—8	25—50	82
Koniczyna szwedzka	13—18	—	„	2½—4	35—50	72
Koniczyna biała .	10—15	—	„	2½—5	20—30	72
Inkarnatka . . .	25—35	—	1—2-letnia	5—8	25—35	80
Seradela	25—35	—	24—28	4—5	23—30	45
Sporek	20—25	—	16—18	4½—7½	15—23	60
Koński ząb . . .	—	80—120	10—15	—	800—1400	--

Nazwa rośliny	Wysiew na 1 hektar: rzutowo kg	Wysiew na 1 hektar: rzędowo kg	Czas wzrostu w tygodniach	Zbiór z 1 hektara: Ziarn, bulw, korzeni, i t. p. ctn. m. (= 100 kg)	Zbiór z 1 hektara: Słomy, siana, łodyg, liści, i t. p. ctn. m. (= 100 kg)	1 Hektolitr waży przeciętnie kg
Rajgras włoski . .	45—55	—	2—4-letni	3—5	40—75	25
Rajgras angielski .	50—60	—	wieloletni	3—4$^{1}/_{2}$	25—40	27
Tymotka	20—27	—	"	3—4	45—60	26
Niestrawa pospolita	35—50	—	"	4—5	30—45	27
Kostrzewa owcza .	20—27	—	"	2—3	15—25	22
Do podsiewu w koniczynie potrzeba:						
Rajgras angielski .	8—10					
" włoski i kostrzewa owcza .	5—8					
Tymotka i niestrawa pospolita . . .	4—6					
IV. Okopowe:						
Ziemniaki	—	1000—1500	16—24	80—160	10—18	85
Buraki pastewne (na polu posiane) . .	—	12—14	26—30	300—600	80—150	23
Buraki cukrowe .	—	13—16	26—30	240—360	60—80	25
Rzepa ścierniskowa	2—4	1—2	14—18	190—360	40—80	63
V. Włókniste.						
Len na włókno. .	200—280	—	12—15	—	25—45	—
Len na nasienie .	140—180	—	15—16	4—10	—	65
Konopie	130—180	—	16—20	4—10	35—70	55

Żarciki.

Mąż. Już nową chustkę kupiłaś. Żono ty mię zniszczysz twymi modnymi wymysłami.

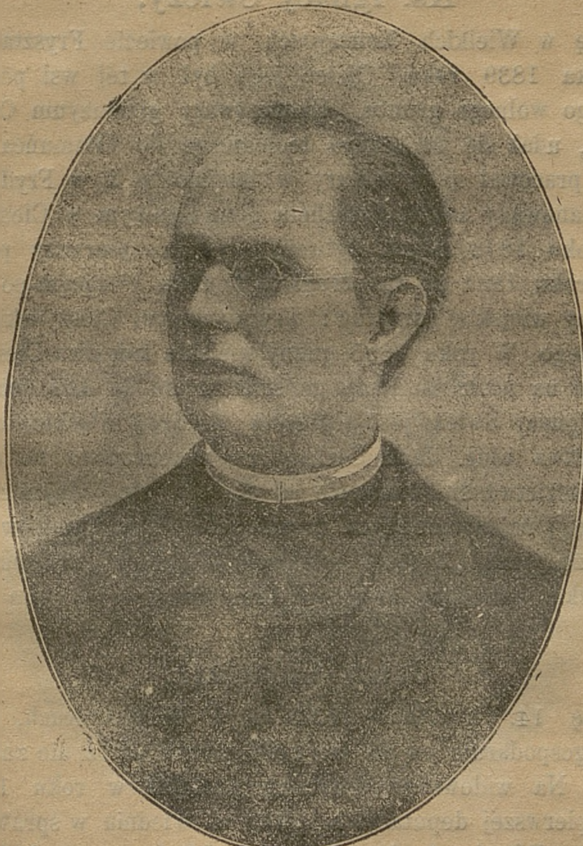
Żona. Nie wygaduj, bo sama się postarałam o pieniądze.

Mąż (pocieszony). No to co innego, a w jaki sposób?

Żona. Sprzedałam twoje zimowe ubranie.

Posłowie polscy i czescy do sejmu szląskiego.

Lud na Szląsku, téj prastaréj ziemi słowiańskiéj, ziemi piastowskiéj jest w obecnych stosunkach bardzo uciemiężony. Podatki na urzędy, na szkoły płaci z każdym rokiem większe, a zamiast opieki, sprawiedliwości, doznaje na każdym kroku krzywdy. W urzędach urzędują tylko po niemiecku, pisma wszelkie nasyłają ludności po niemiecku, tak, jak gdyby trzymano się zasady, że ludność jest dla urzędników, a nie urzędnicy dla ludności. W szkołach średnich panuje wszechwładnie język niemiecki, dość powiedzieć, że na kilkaset tysięcy ludności polskiéj niema ani jednéj średniéj szkoły polskiéj. Wskutek takich stosunków chłop szląski nie rozumiąc pism nasyłanych mu z urzędu, ponosi znaczne straty, dzieci zaś jego nie mogąc w krótkim czasie przyswoić sobie obcego języka, muszą dłużéj przebywać w szkole lub też z wielką dla siebie i rodziców materyalną i moralną stratą zaniedbać dalszego wykształcenia. Z tego stanu rzeczy lud szląski jest niezadowolonym uważając słusznie, że za podatek z krwi i mienia, jaki opłacać musi, należy się mu nie prześladowanie, utrudnianie wykształcenia, lecz sprawiedliwość. Lud ten chce mieć te same prawa w życiu wprowadzone, których Niemcy używają, a które mu konstytucya na równi z Niemcami nadała. Nic więc dziwnego, że lud niezadowolony z istniejących na Szląsku stosunków stanął jak jeden mąż do urny wyborczéj i pomimo przeszkód stawianych na każdym kroku wybrał posłów narodowych, których wizerunki poniżéj podajemy. Lud polski wybrał: ks. Ignacego Świeżego, Jerzego Cienciałę, Dra Jana Michejdę. Lud czeski: ks. Dra Grudę, Dra Stratila i Wacława Hrubego. Wszyscy ci posłowie wyszli z pomiędzy ludności rolniczéj, wszyscy swoimi poprzednimi pracami około rozwoju ludu zapisali się dobrze w sercach Szlązaków, wszyscy obecnie walczyć będą w sejmie szląskim o sprawiedliwość dla ludu rolniczego polskiego i czeskiego na Szląsku, wszyscy domagać się będą równouprawnienia ludności polskiéj i czeskiéj z ludnością niemiecką na Szląsku.

Ks. Ignacy Świeży.

Polacy.

Ks. Ignacy Świeży,

urodził się w Wielkich Kończycach, w powiecie Frysztackim, 12. października 1839 roku. Ojciec jego był w téj wsi posiadaczem tak zwanego wolnego gruntu. Ukończywszy gimnazyum Cieszyńskie w r. 1861, udał się na studya teologiczne do Ołomuńca. Po wyświęceniu pracował jako wikary w Racimowie i w Frydku, a następnie mianowany został katechetą gimnazyalnym w Cieszynie.

W roku 1878 został wybranym po raz pierwszy posłem do sejmu, w roku 1884 po raz drugi, a w roku bieżącym po raz trzeci przez gminy wiejskie powiatów: Frysztackiego, Cieszyńskiego i Jabłonkowskiego. W roku 1885 gminy wiejskie księstwa Cieszyńskiego wybrały go na posła do Rady państwa, gdzie do dziś dnia zasiada.

Ks. Ignacy Świeży jest prezesem „Związku szląskich katolików“ i „Dziedzictwa błog. Jana Sarkandra“ utworzonego na wzór czeskiego Dziedzictwa św. Jana. Że ks. Świeży jest jednym z najpopularniejszych i najczynniejszych narodowców i przywodców ludu na Szląsku i że przez „Związek szląskich katolików“ zorganizował ludność polską katolicką księstwa Cieszyńskiego, o tem każdemu wiadomo.

Jerzy Cienciała,

urodził się 14. kwietnia 1834 r. w Mistrzowicach, gdzie do dziś dnia gospodaruje na 40 morgach gruntu. Któż nie zna Jerzego Cienciały? Na widownię polityczną wystąpił w roku 1861 jako uczestnik pierwszéj deputacyi szląskiéj w Wiedniu w sprawie równouprawnienia. Również brał udział w drugiéj deputacyi, która w roku 1870 wysłaną była do hr. Hohenwarta.

W roku 1871 wybranym został po raz pierwszy do sejmu szląskiego, a w roku 1878 po raz drugi i posłował do roku 1884. W r. 1871 wybranym został do Rady państwa, gdzie przez sześć lat zasiadał.

Jerzy Cienciała jest jednym z założycieli i prezesem istniejącego od roku 1869 „Towarzystwa rolniczego dla księstwa Cieszyń-

Jerzy Cienciała.

Dr. Jan Michejda.

skiego", które to Towarzystwo rozwija się coraz lepiéj i położyło nie małe zasługi około podniesienia dobrobytu ludu. Od roku 1880 jest członkiem wydziału drogowego w Cieszynie, przez 6 lat był prezesem tegoż wydziału, a obecnie jest zastępcą prezesa. Za jego inicyatywą zaczęto na drogach powiatowych budować żelazne mosty.

Od roku 1883 jest członkiem powiatowéj rady szkolnéj w Cieszynie. Przez kilkanaście lat był przełożonym gminy rodzinnéj przez 24 lat prezbyterem przy ewangelickim zborze Cieszyńskim. W bieżącym roku wybranym został po raz trzeci do sejmu szląskiego.

Dr. Jan Michejda,

adwokat krajowy w Cieszynie, urodził się 18. lipca 1853 roku w Olbrachcicach, w powiecie Frysztackim. Ojciec Franciszek Michejda był gorliwym narodowcem. Z sześciu jego synów najstarszy Fr. Michejda jest pastorem w Nawsiu, redaktorem Rolnika szląskiego i Przyjaciela ludu; Dr. Jan Michejda, adwokatem w Cieszynie, Karol Michejda, pastorem w Bystrzycy, a Józef i Paweł Michejda, gospodarzami w Cierlicku i Olbrachcicach. Familia Michejdów zasłużyła się wielce około sprawy narodowéj, wywierając wpływ w duchu narodowym na ludność wyznania ewangelickiego w księstwie Cieszyńskiem.

Dr. Jan Michejda ukończył gimnazyum w r. 1871 w Cieszynie, a studya prawnicze w roku 1875 w uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, a od roku 1882 pracuje jako adwokat w Cieszynie.

Dr. Michejda jest czynnym członkiem Towarzystw narodowych na Szląsku. Również jako wysoce ceniony dla swych zdolności i bystrości sądu adwokat broni spraw narodowych ludu szląskiego wobec sądów i urzędów. Przy obecnych wyborach do sejmu wybranym został na posła z powiatów sądowych: Strumieńskiego, Skoczowskiego i Bielskiego, wskutek zgody i solidarności narodowców obu wyznań.

Czesi.

Ks. Dr. Antoni Gruda,

radca konsystoryalny i proboszcz w Mokrych Łazach, oddany całą duszą sprawie rozwoju ludu czeskiego. Aby mógł tem skuteczniéj

Ks. Dr. Antoni Gruda.

Dr. František Stratil.

Václav Hrubý

walczyć za prawa ludu czeskiego na drodze politycznéj, już jako proboszcz oddawał się studyom prawniczym w celu uzyskania doktoratu prawa.

Dr. František Stratil,

adwokat w Opawie i prezes „Politické a hospodářské jednoty“, powszechnie znany przewódca ruchu czeskiego na Szląsku. „Jako adwokat perła, jako człowiek wzór dobroci, jako narodowiec niezmordowany pracownik“, tak mówią o nim jego ziomkowie. Nieocenione są jego zasługi około Towarzystwa „Politické a hospodářské jednoty“, w któréj od początku jest przewodniczącym, kieruje jéj pracami, podróżuje od miasta do miasta i stara się o uświadomienie, podniesienie i postęp ludu. Urodził się dnia 15. listopada 1849 roku w Hunczowicach koło Litowli, studya odbywał w Ołomuńcu i w Pradze.

Václav Hrubý,

zastępca prokuratora w Opawie, wybrany posłem z obwodu Frysztacko-Bogumińskiego. Znany ze swéj gorliwości dla sprawy narodowéj ludu czeskiego, od dawien dawna bierze czynny udział w Towarzystwach, jest duszą ruchu czeskiego na Szląsku. Przez niejaki czas urzędował w Cieszynie.

Słodka zielona pasza w zimie.

Dążeniem człowieka od wieków było zapanować nad otaczającą go przyrodą, zmusić tak zwierzęta jak siły natury do służenia jego celom, słowem, stać się o ile to możliwem, panem swojéj woli jak najmniéj zależnym od warunków otaczającego go świata. W walce téj z przyrodą odnosi człowiek z każdym dniem coraz większe zwycięstwa. Oswoił i zaprzągł do pracy zwierzęta, rozkazał wodzie i wiatrom na siebie pracować. Któżby przed kilkuset laty przeczuwał, że para będzie dźwigała i przewoziła olbrzymie ciężary, jak to na kolejach i okrętach obecnie widzimy, że będzie poruszała olbrzymie fabryki, któżby pomyślał, że ta sama iskra elektryczna, która podczas burzy jako błyskawica przelatuje z chmury do

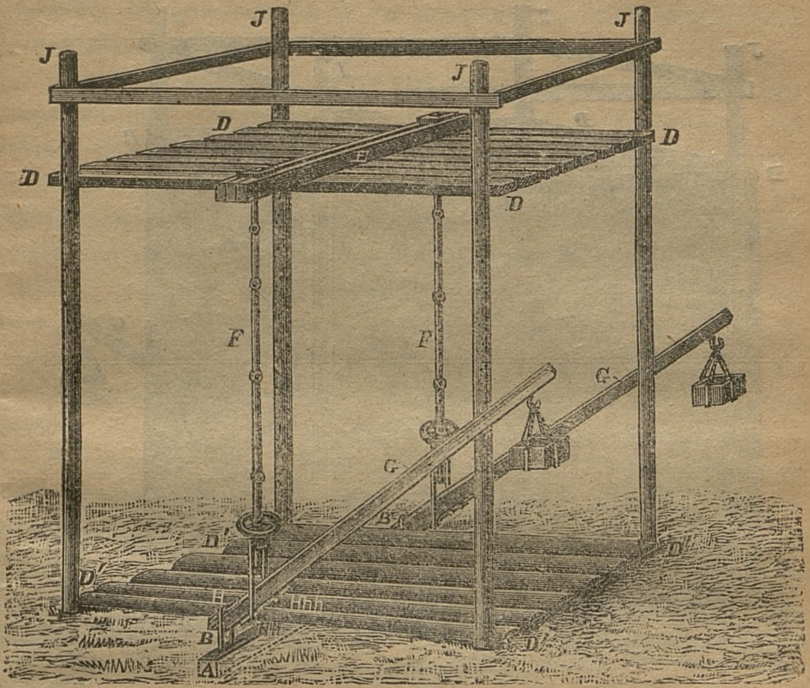
chmury, w jednéj chwili przenosić będzie na drugi koniec świata słowa ludzkie jak to widzimy przy telegrafach. Słowem wszystkie odkrycia i wynalazki, które to sprawiły, że dziś robotnik lepiéj żyć mógłby niż przed kilkuset laty udzielny książe, wszystkie te wynalazki wypłynęły z dążności człowieka do wyzyskania i obrócenia na swój użytek otaczających go sił przyrody. Podobnie jak w przemyśle tak i w rolnictwie wynalazki mnożą się z dniem każdym. Człowiek stara się uwolnić od szkodliwych wpływów, klimatu, pogody i niekiedy się to udaje. W celu zaznajomienia Czytelników z nowym zwycięstwem człowieka w tym kierunku podajemy nowy sposób przygotowywania paszy, sposób, przy którym rolnik nie potrzebuje się obawiać słoty w czasie zbioru siana, sposób, który pozwala paszę w stanie zielonym i słodkim od jednych żniw do drugich doskonale przechonać.

Sposób ten polega na odkryciu nauki, że kiśnienie, gnicie organicznych materyj wywołują tak zwane bakterye i że gnicie może być powstrzymane, jeżeli się usunie warunki, jakich bakterye, wywołujące gnicie do życia i rozmnażania się wymagają. Bakterye są drobniutkie tylko przez szkło powiększające dostrzegalne grzybki, które wywołują zmiany tak w ciele zwierząt jak roślin. Bakterye są powodem wielu chorób jak tyfusu, cholery, karbunkułu u zwierząt, bakterye są powodem kwaśnienia mleka, gnicia owoców, roślin, choroby ziemniaków i t. p. Jak więc widzimy, są rozmaitego rodzaju bakterye.

Odkrycie, że bakterye, które gnicie zielonéj paszy wywołują, przy 50° C. giną, naprowadziło na myśl, czy nie udałoby się wymyślić sposobu przygotowywania i przechowywania zielonéj paszy, aby nie dopuścić do gnicia. Wytworzenie ciepła w celu zabicia bakteryj nie przedstawiało trudności, bo rośliny same złożone, w stanie zielonym wydają wiele ciepła, lecz regulowanie tego ciepła które tak daleko rozwijać się może, że zupełne spalenie, zwęglenie roślin wywołać jest w stanie a następnie odcięcie dopływu powietrza, aby bakterye nie mogły się z zewnątrz do paszy dostawać, było trudniejszém.

Obydwa te względy usunął Anglik Blunt, który wynalazł w r. 1887 prasę (rys. 1. próżna, str. 55; rys. 2. wypełniona, str. 56) noszącą jego nazwisko.

Prasę tę ustawia się w pobliżu podwórza lub na łące, zwozi się paszę, która świeżo skoszoną została, albo też pewien czas na pokosach przewiędła, układa się w prasie stos podobny jak stogi ze

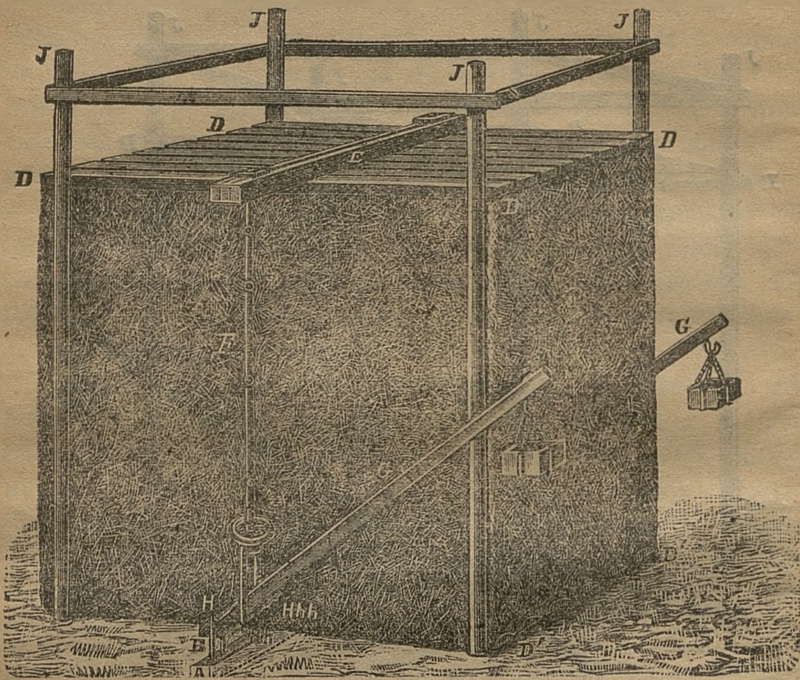
1. **Prasa Blunt'a** (próżna).

słomy. Wewnątrz takiéj prasy o jednéj parze dźwigni można ułożyć stos o 16—20 *m*□ o wysokości 5 *m* czyli 2000 cetn metr. zielonéj paszy.

Gdy ciepłota wewnątrz stosu osięgła 50° C., rozpoczyna się prasowanie paszy, za pomocą którego można odciąć dostęp powietrza wewnątrz stogu z jednéj strony, z drugiéj zaś przez powiększenie lub zmniejszenie ciśnienia ciepłotę podług potrzeby regulować. Za pomocą umyślnie w tym celu zbudowanego ciepłomierza można wewnątrz stogu w każdym miejscu i w każdéj porze dnia dokładnie zmierzyć ciepłotę.

Zasada, któréj się przy przygotowywaniu paszy słodkiéj trzymać należy, leży w tém, aby paszę w cokolwiek przewiędłym stanie

(mającą 75% zawartości wody) do możliwie szybkiego rozgrzania do ciepłoty 50°—60° C. doprowadzić, wskutek czego bakterye wywołujące kiśnienie, gnicie, zabite zostaną.

2. **Prasa Blunt'a** (wypełniona paszą).

Liczne doświadczenia w tym kierunku wykonywane wykazały że przy ciepłocie 50° C. otrzymuje się paszę kwaśną, przy 55°—66° C. słodką i zieloną, przy 60°—70° C. słodką ale barwy brunatnéj, podczas gdy dalsze powiększenie ciepła powyżéj 70° C. zamienia paszę w ciemną torfiastą masę, nie nadającą się do skarmiania.

Poniżéj podajemy opis doświadczenia, przy którém użyto prasy Blunt'a, z przyrządem regulującym ciśnienie:

„Dnia 3. czerwca 1889. roku zaczęto układać w prasie stos z 17 fur mieszanki, 10. sierpnia zwieziono 15 fur potrawu z kóp, 15. sierpnia 7 fur koniczyny przewiędłéj, 26. sierpnia 11 fur kukurydzy zielonéj i tatarki, która dwa dni więdła, 5. października

15 fur koniczyny ścierniskowéj 24 godzin przewiędłéj, 10. października 15 fur koniczyny ścierniskowéj 12 godzin przewiędłéj, od 15. do 18. października 11 fur liści buraczanych, świeżych w dwóch warstwach, 18. października 9 fur mieszanki na ściernisku zasianéj, 21. października 8 fur potrawy (trzeci zbiór).

W całości zwieziono do prasy 106 fur czyli około 1200 cetn. metr. rozmaitych pasz. Zwożenie nie odbywało się w korzystnych warunkach, często padał deszcz, pasza, która z kóp z łąki zwieziono, była nieco nadpsutą, mieszanka wodą deszczową przesiąknięta, pomimo to pasza zupełnie się udała. Warstwy zwiezionéj paszy dosięgły wysokości 4—8 *m*. Z czasem zsiadła się pasza w prasie na $^1/_4$—$^1/_5$ wysokości, w końcu wysokość paszy wynosiła 3 metry. Przy budowie stogu głównie zważano na dokładne układanie brzegów, przy których więcéj siana dawano i udeptywano. W środku udeptywać nie pozwalano. Ściany stogu dokładnie ograbiono a częścią kosą obcięto.

Pomiędzy mokrą zieloną paszę dawano łuszczyny rzepakowe, zwiędłą paszę mieszano ze świeżą, w ogólności uważano, aby zawartość wody nie wynosiła więcéj nad 75%, co osiągano przy kukurydzy i tatarce przez pozostawienie jéj na pokosach tak, że szeleściła, przy koniczynie przez powierzchowne osuszenie na pokosach. Ciepłotę mierzono prawie codziennie i w różnéj głębokości stosu ciepłomierzem w tym celu zbudowanym.

Zrobiono przytem spostrzeżenie, że w różnych porach dnia wahania od 10° do 12° C. na jaw występowały, że następnie ciepłota w środku stosu w regule o 10° do 15° C. była niższą niż w bliskości brzegów i że przez dowożenie nowych ilości paszy albo przez silne prasowanie ciepłota o 10° do 14° C. może być zmniejszoną.

Potrzebną najmniejszą ciepłotę 55°—60° C. zawsze trzeciego albo czwartego dnia zauważono. Potem można znowu paszy dołożyć a gdy tego uczynić nie można, to należy dźwignie zawieszone z początku z próżnymi skrzynkami pozostawić, a późniéj 300 kilogramami kamieni obciążyć. Najwyższa ciepłota, którą osiągnięto, wynosiła 78° C. zresztą zawsze utrzymywała się powyżéj 60° C., który to stopień ciepłoty podług doświadczeń najodpowiedniejszym jako dolna granica się okazuje.

Nie należy się tak obawiać przegrzania się paszy jak niskiéj ciepłoty i strzec się należy przed zbyt pospieszném prasowaniem i przed zbyt szybkiem wznoszeniem stosu.

Jako regułę uważać należy, aby stos ze spodu z bardziéj suchéj paszy i powolniéj był układanym. Zwozić należy paszę wyrosłą i przewiędniętą, unikać zbyt wielkiéj zawartości wody albo deszczu a przedewszystkiem ściany dobrze ułożyć i udeptać, środek jest sam przez się dostatecznie ubity. We wszystkich wypadkach ciepłomierz jest najlepszym doradcą, staranna i pilna uwaga jest do udania się słodkiéj paszy prasowanéj koniecznie potrzebną. Przy powyższem doświadczeniu ciepłota wskazywała następujący przebieg: 28, 33, 47, 61, 63, 64, 67° C., po prasowaniu 65, 63° C., po dowiezieniu paszy **50·5**, 51, 56, 60, 64, 68° C. po dowiezieniu paszy **63·4**, 65, 66·6, 68, 64·3, 62, 60° C. Niskie cyfry wskazują przeto wyraźnie na wpływ prasowania a względnie dodawania nowych warstw paszy. Ciepłota utrzymywała się przeciętnie przy 50° C. jeszcze do 15. listopada przy ciepłocie powietrza 3° R. Dnia 9. grudnia wynosiła 24° C. przy ciepłocie powietrza — 16° R.

Dnia 2. grudnia stos napoczęto spasać. Pasza bardzo dobrze się udała, miała słodki smak a nadto zapach aromatyczny, podobny do zapachu chleba. Zieloną barwę najlepiéj zatrzymały: mieszanka, trawa łąkowa i liście buraczane, koniczyna była nieco brunatną, a kukurydza brunatno-zieloną, łuszczyny rzepakowe posiadały smak winnokwaśny i mogły być spasione.

Straty w stosie wynosiły zaledwie u góry kilka centymetrów, przy ziemi prawie wszystka pasza była użyteczną, tylko po bokach wskutek wpływu pleśni nastąpiło zepsucie się wierzchniéj warstwy. Pasza w ogóle znajdująca się pod ciśnieniem była zdrową tak, że o godnych wspomnienia stratach mowy być nie może. Paszę tą bydło nie tylko chętnie przyjmowało, lecz nadto drugiego już dnia chciwie pożerało. Pasza prasowana była ciętą na sieczkę i pół na pół z sieczką ze słomy pszenicznéj spasaną. Ilość paszy prasowanéj wynosiła 15 kilogramów na dzień i na sztukę, można jednak powiększyć dawki do 30 kilogramów. Zwierzęta trawiły dobrze, wydajność mleka już po kilku dniach poprawiła się i pozostała równomierną. Masło było podobne do masła z paszy pastwiskowéj, miało piękną jasno-żółtą barwę, było mniéj serowate, mniéj kruche, jak

przy paszy suchéj, miało aromatyczny migdałowy zapach. Zwierzęta wyglądały jako dobrze odżywiane, co łatwo objaśnić, gdyż przez stopniowe ucinanie w stogu paszy prasowanéj z góry na dół otrzymywano zupełnie odpowiednią mieszaninę różnych pasz.

Przy doświadczeniach w innéj miejscowości okazały się następujące straty przy przerabianiu zielonéj paszy zwykłym sposobem na siano i na paszę prasowaną.

Na sto części paszy zielonéj otrzymywano:

przy suszeniu na siano

39·2 części suchego siana

6·0 części straty przez ususzenie

0.8 części straty przez ususzenia w stogu.

Przy przerobieniu na paszę prasowaną:

75 części dobréj paszy 11 części gorszéj paszy, 14 części straty. Licząc nawet gorszą paszę do straty, to otrzymalibyśmy przy prasowaniu paszy 25% straty, przy suszeniu na siano 61% straty.

Przy spasaniu paszy prasowanéj krowami przekonano się, że mleko krów pasionych paszą prasowaną, zawierało o ½% tłuszczu więcéj, niż mleko krów pasionych paszą suchą tego samego gatunku. Przy opasaniu paszą suszoną przybywało dziennie 1·16 funta podczas gdy pasione paszą prasowaną przybierały dziennie 1·42 funta na sztukę.

Gospodarskie znaczenie tego sposobu przygotowywania paszy jest więc bardzo wielkie przedstawia bowiem następujące korzyści.

1. Gospodarz przy zbiorze roślin pastewnych jest mniéj zależnym od pogody.

2. Wszelkie pasze, które trudno wysychają, jak kukurydza, tatarka, łubin, liście buraczane, potraw, koniczyna ścierniskowa, mogą być w dobrym stanie przechowane i w zimie spasione.

3. Straty są daleko mniejsze niż przy suszeniu. Szczególniéj tyczy się to roślin motylkowych jak koniczyny, lucerny, esparcety, wyki, grochów i t. p., które przy suszeniu najpożywniejsze części bo liście w znacznym stopniu tracą.

4. Przy zaoszczędzeniu pracy i czasu otrzymuje się pożywną paszę, którą bydło lepiéj niż suszoną wyzyskuje.

Prasy Blunt'a wyrabiają teraz po 100 złr., z jedną parą dźwigni, tak że już średni gospodarz na ten wydatek zdobyć się

może. Oprócz prasy Blunt'a istnieje jeszczcze wiele innych pras, o których w przyszłości osobno pomówimy.

Prasę jednak odpowiednią może znacznie tańszym kosztem zbudować każdy stelmach.

I tak: Bierze się cztery okrąglaki, o mniéj więcéj 6-calowéj średnicy, i te wkopuje się w ziemię w kwadrat podłużny jako słupy, w odstępach odpowiednich do rozmiarów, mającego się ustawić stoga. Górą i dołem, zbija się celem wzmocnienia całości, słupy te również w kwadrat, podobnemi okrąglakami, z których spodnie leżąc na ziemi, mogą być téj saméj grubości co słupy, na wierzch zaś wystarczą drągi słabsze, a nawet i łaty. Spodnie to wiązanie może posłużyć zarazem jako podwalina na podłogę, z drągów, desek. Ktoby podłogi dać nie chciał lub nie mógł, może podesłać słomą, jak to pod stogi dzieje się zwykle. — Nim to wszakże nastąpi, podsuwa się jeszcze pod regle dłuższéj strony kwadratu, i w $^1/_3$ całéj jego długości odstępując od słupów szczytowych, dość mocna belka lub okrąglak, końcami równo wystający po obudwu stronach ramy stogowéj, w których odpowiednio umocowane haki służyć będą do założenia mających cisnąć stóg dźwigni, czyli mocnych, dość ciężkich drągów sosnowych, dość długich, aby jeszcze stóp kilka po za rusztowanie stogu sterczyły. Wystające te końce dźwigni, nawiercają się w kilku miejscach, i służą do regulowania obciążenia stoga, przez posuwanie naprzód lub w tył, zawieszonéj na dźwigni odpowiednio na łańcuchach, skrzyni z ciężarami. Powiercone dziury, zatykane odpowiednim kołkiem, służą do zatrzymywania skrzyni obciążającéj w miejscu.

Założywszy stóg paszą, daje się wierzchnią pokrywę, którą tworzą ułożone równolegle, i odpowiednio do szerokości stoga przyrznięte, wałki lub deski. W poprzek tego przykrycia, przymocowują się na wierzch dwa poprzecznie silne regle, których końce, po obudwóch stronach wystawać muszą o tyle, o ile potrzeba, ażeby się zrównały z końcami wyłożonéj spodem belki, mającéj służyć na podstawę, do przymocowania tłoczących dźwigni. Pionowo ponad dźwigniami mocują się odpowiednio, do każdego poprzeczniego regla na przykryciu łańcuchy opatrzone w końcach hakami, które

znów na pomocą odpowiedniego przyrządu łączą się z dźwigniami w ten sposób, że w miarę osadzania się stoga, skracane być mogą przez wczepianie końcowych kaków łańcucha w wyższe jego ogniwa.

W przysposobionym w ten sposób przyrządzie, warstwuje się pasza, a po dołożeniu stoga, ograbiwszy go należycie i oklepawszy jak najgładziéj, układa się na wierzchu pokrycia i prasowanie się rozpoczyna.

Pomimo znacznych korzyści, jakie z tego sposobu przyrządzania paszy wynikają, nie wielu znajdzie się na początek, którzy próby i doświadczenia wykonywaćby chcieli, podałem jednak ten opis w tym celu, że może nie jeden gospodarz posiadający kilkaset, kilkadziesiąt morgów roli w razie potrzeby ucieknie się do tego sposobu. Niekiedy kilkunastodniowe słoty nie pozwalają ususzyć siana, niektóre zaś pasze w późnéj jesieni jak potraw, koniczynę ścierniskową, liście buraczane, liście z karpieli, kapusty, nie podobna lub nie można ususzyć i corocznie wielkie masy podobnych pasz się psują. W tych więc wypadkach odważenie się na próbę nie jest tak ryzykowne, chociażby się bowiem po raz pierwszy prasowanie paszy nie udało i pasza się zepsuła, to nie wiele się traci.

Z czasem jednak z powodu znacznych korzyści obchodzenie się z prasowaniem paszy powinno się stać tak powszechném jak obecnie suszenie paszy. W tych ciężkich dla rolnictwa czasach ten tylko utrzymać się przy roli może, kto z postępem naprzód dąży, kto każdą rzecz dobrą natychmiast w swojem gospodarstwie zastosować potrafi.

Żarciki.

Starszeństwo.

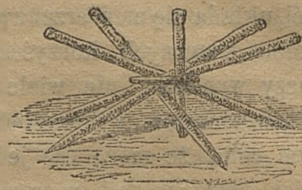
— Powiedz mi Józiek kto z was najstarszy?
— Pani majstrowa
— Dla czego?
— Bo bije majstra.
— A potem kto?
— Majster — bo wymyśla czeladnikom, czeladnik bije chłopców, a chłopcy są najmłodsi — bo ich wszyscy biją.

Podstawka pod kopy.

W wielu szczególnie górskich okolicach, gdzie częstsze nieprzewidziane zmiany powietrza nie pozwalają należycie zbiorów wysuszyć, składa się siano, zboże, na łące lub w polu w kopy

Rys. 1.

Rys. 2.

Rys. 3.

i w ten sposób złożone pozostawia się aż do czasu, w którym przy pięknej pogodzie można zbiory te przesuszyć i zwieść do stodoły. Niekiedy wiatr tak wysusza zbiory w ten sposób ustawione, że zwozić je można wprost z kóp do stodoły.

Jeżeli jednak słota trwa dłużéj, to bardzo często się zdarza, że spodnia warstwa siana, zboża, od wilgoci podchodzącéj z ziemi, szczególniéj na mokrych z natury łąkach się psuje.

Aby téj straty uniknąć, stawiają w różnych okolicach z dobrym skutkiem kopy nie bezpośrednio na ziemi, lecz na podstawkach

Jedną z najlepszych i najpraktyczniejszych jest podstawka pod kopy używana we Francyi. Podstawka ta składa się z żelaznego pierścienia, przez który pięć drewnianych równéj długości na dolnym końcu zaciętych drążków przechodzi, szósty zaś przez środek wewnątrz w pierścieniu utworzonego pięcioboku w ziemię wbitym zostaje. W jaki sposób drążki należy umieszczać, widać to dokładnie z rysunku 1 i 2 str. 62. Jeżeli się rozchodzi o postawienie kopy z siana, to najpierw bierze się w pełne ramiona siano, aby prostopadle wbity ów szósty drążek wystający z pierścienia przynaj-

mniej w dwóch trzecich częściach został przykrytym, następnie układa się kopę do dowolnej wysokości rys. 3 str. 62.

Gdy się ma układać zboże, to około wystającego pala układa się parę snopków, następnie pierwszą warstwę snopków układa się w ten sposób, aby tworzyły zbity wieniec kłosami na zewnątrz do pola, drugą zaś warstwę układa się w ten sam sposób, tylko kłosami do środka. W Anglii i Hollandyi przy dłuższém przechowywaniu zboża w ten sposób starają się zapobiec, aby myszy nie mogły się dostać do zboża. W tym celu poniżéj pierścienia wbijają w drążki w tym celu zrobione igły w ten sposób, aby ostre końce igieł tworzyły wieniec i nie pozwalały myszom dostać się do zboża.

Żarciki.

Co dzwony mówiły.

— Niech będzie pochwalony.

— Na wieki wieków, co tam powiecie Maciejowo?

— A to przyszłam do Wielmożnego pana, aby się poradzić. Wydał ci mię Wielmożny pan za mego nieboszczyka, niech to Pan Jezus panu nagrodzi! Ale cóż! Maciéj zmarli już od półtora roku, a biednéj wdowie ciężko na świecie, gospodarstwo idzie nijako!

— A cóż ja ci na to poradzę, moja Maciejowo?

— Bo, proszę Wielmożnego pana, ten fornal Janek, to strasznie pracowity psia jucha; robota pali mu się w garści i okrutnie mnie miłuje.

— Ejże, czy nie miłuje on tak okrutnie twego gospodarstwa i tych karbowańców, które ci nieboszczyk zostawił?

— Kaj zaś proszę pana, to stateczny chłopak, jego do karczmy i kijem nie zagna.

— Hm, wszystko to dobrze, ale on młodszy od ciebie, jak się ożeni, to może i szanować nie zechce?

— Już trudno, proszę Wielmożnego pana, tak mi ten ożenek i w dzień i w nocy we łbie siedzi, co bez to i roboty jąć się nie mogę!

— Ha, to trudno ci radzić. Ale ot wiesz co? Dzwonią teraz w kościele na mszę, idź i słuchaj pilnie co ci mały dzwonek powie.

Po chwili wbiega zdyszana Maciejowa.

— No, cóż ci powiedział dzwonek?

— Oj, Wielmożny panie, dyć on mi wciąż wyraźnie gadał: idź za Janka! idź za Janka! idź za Janka!... co aże mi dech z radości zaparło.

— No, to idź w Imię Boże.

W pół roku potem wchodzi znowu Maciejowa.

— Oj Wielmożny panie, już chyba nie wytrwam a dyć ten zbereżnik z chałupy mię wygania! Oj doloć moja, dolo! po co ja sobie świat zawiązałam! A i ten dzwonek tak mi źle poradził!

— A możeś ty źle słuchała? Może on ci co innego mówił? At i teraz dzwonią, idźże, posłuchaj a dobrze.

Po chwili wraca Maciejowa z głową smutnie zwieszoną.

— Oj widno mię Pan Bóg wtedy odstąpił. Kaj ja uszy miałam. A dyć ten dzwonek jak najwyraźniéj gada: głupia babo! głupia babo! głupia babo!

Pokrycie kóp i stogów.

Bardzo często siano, zboże, musi być dłuższy czas w kopach, stogach, na polu zostawione. W celu ochrony kóp, stogów przed deszczem, wiatrem nie wystarcza pokrycie słomą, to téż dawno przemyśliwano nad sposobami zaradzenia złemu. Zaczęto okrywać kopy płótnem żeglowem lub płótnem powleczoném warstwą smoły, pokrycie to jednak nie mogło się rozpowszechnić bo było za drogie i zbyt nie trwałe. W najnowszych czasach wyrabia Symmes Haylap. Co. w Concord N. H. okrywy z masy drzewnéj, które są dosyć tanie i bardzo wygodne Okrywy te są nieprzemakalne i nie potrzeba ich w razie użytku przymocowywać. Wielkość okrywy wynosi: szerokość owodu 56 cali, głębokość 18 sali, średnica 4 stopy. Cena wynosi 37 dolarów za 100 okryw.

Wapno jako nawóz i wpływ jego na rolę.

Z dniem każdym wzmaga się użycie wapna do nawożenia roli, pomimo tego jednak wielu gospodarzy nie ma jasnego pojęcia o sposobie użycia i działania wapna, podajemy przeto w streszczeniu niektóre szczegóły i warunki, na które przy nawożeniu wapnem zważać należy.

Wapno jest wypalonym kamieniem wapiennym. Przez wypalenie utracił kamień wapienny kwas węglowy, wskutek czego wapno palone ma wielką skłonność połączyć się na powrót z kwasem węglowym. Na téj własności wapna palonego polega jego znaczenie jako nawozu. Wapno bowiem wywiezione na rolę stara się połączyć z kwasem węglowym, rozkłada więc części pruchniczne, roślinne, znajdujące się w ziemi, przyczynia się do przysposobienia, przygotowania w ziemi pokarmów dla roślin.

Wapno przyspiesza rozkład, gnicie części pruchnicznych, resztek roślinnych znajdujących się w ziemi, wskutek czego część azotu zawartego w związkach roślinnych, staje się dostępnym pokarmem dla roślin, nadto zaś wytwarzający się kwas węglowy przyczynia się do rozpuszczalności pokarmów zawartych w ziemi, co dla roślin ma wielkie znaczenie. Rośliny bowiem mogą pobierać, zużywać do swego wzrostu tylko takie pokarmy, które są w wodzie podobnie jak sól lub cukier rozpuszczalne. Chociażby w ziemi znajdowało się wiele pokarmów w stanie nierozpuszczalnym, to urodzaju spodziewać się nie można, bo rośliny zużytkować tych pokarmów nie są w stanie. W a p n o p r z y c z y n i a s i ę d o z a m i a n y n i e r o z p u s z c z a l n y c h p o k a r m ó w r o ś l i n n y c h, z a w a r t y c h w z i e m i w r o z p u s z c z a l n e, d o s t ę p n e d l a r o ś l i n. Przez użycie wapna na rolę ułatwia gospodarz roślinom pobranie pokarmów do wzrostu im potrzebnych, zapewnia sobie urodzaj.

Nie koniec jednak na tém, wapno bowiem wpływa korzystnie na zmianę własności gruntów zwięzłych, gliniastych, iłowatych, mokrych, zimnych.

Na takich gruntach wapno sprawia, że spoista glina staje się bardziéj kruchą, łatwiéj się rozsypuje na drobne gruzełki, wskutek

czego nie tylko do uprawy staje się łatwiejszą, lecz nadto ułatwia dostęp w głąb ziemi dla wody i powietrza czyli staje się cieplejszą, przewiewniejszą, przepuszczalniejszą. Wapno więc przyczynia się do zmiany niekorzystnych dla roślin własności ziemi.

Ze sposobu, w jaki wapno działa, każdy wywnioskować może na jakie grunta użycie wapna będzie najkorzystniejsze, będzie się najlepiéj opłacało.

Ziemie iłowate, sapowate, gliniaste potrzebują daleko więcéj wapna niż role lekkie, piasczyste. Ziemie świeżo wzięte pod uprawę, zawierające wiele żelaza, zakwaszone, zimne, znakomicie wapno ulepsza.

Wilgotne grunta i łąki, nawiezione wapnem, wydają lepsze zbiory. Na łąkach mech ginie a rośliny groszkowe zajmują jego miejsce.

Na gruntach, którym brakowało wapna, na gruntach mokrych, zakwaszonych, gdzie przedtem koniczyna, groch się nie udawały, przez obfite nawożenie wapnem zapewniono urodzaj roślin strączkowych i koniczyn. Wapno najlepiéj skutkuje, gdy grunt, mający być wapnionym, przed rokiem lub dwoma laty był znawożonym nawozem stajennym. Z dobrym skutkiem można jesienią koniczyniska pod ozimінę wapnem nawozić.

„Poradnik gospodarski“, pismo wychodzące w Poznaniu pod redakcyą A. Brownsforda w następujących sześciu krótkich zdaniach streściło zasady, jakich przy wapnieniu gruntów trzymać się należy: Do wapnienia nadają się:

„1. Wszystkie ziemie, obfitujące w pruchnicę, i to tém więcéj, eśli są zimne, zakwaszone, a przez to nieczynne.

2. Wszystkie ziemie mocne, gliniaste a więc spoiste, spieczyste, do uprawy trudne, i to tém więcéj, jeśli przy tém są jeszcze zimne.

3. Na wszystkie inne ziemie, wapno rozważnie i w miarę użyte, także korzystnie oddziaływać może i to tém bardziéj, im więcéj obfitują w pruchnicę.

4. Im lżejsze ziemie, im uboższe w pruchnicę, tém z wapnowaniem trzeba iść ostrożniéj, lub nie wapnować wcale.

5. Szybkie operowanie z sproszkowaniem wapna, dobre zmieszanie go z rolą i płytkie tylko przyoranie go jest jedynym z głównych warunków pomyślnego skutku.

6. Użycie nawozu stajennego obok wapnowania tém więcéj im mniéj w pruchnicę obfituje rola, jest do pomyślnego skutku tegoż, bezwarunkowo potrzebne, wszakże nigdy razem, tylko zawsze czas jakiś przed lub po wapnowaniu."

Co się tyczy sposobu użycia wapna to zamieszczamy następujące uwagi.

Wapno zwozi się wprost w pole mające się nawozić, gdzie składa go się w kupki kilkucetnarowe, przykrywa dobrze ziemią. Wapno w ten sposób złożone przyciąga wodę, lasuje się i rozsypuje w delikatny proszek. Po 10—14 dniach należy kupki przerobić i okryć świeżą ziemią. Gdy już wapno rozsypało się na proszek, należy go wymieszać dobrze z okrywającą go ziemią i rozrzucić równomiernie po roli.

Wapno można także w krótszym czasie sproszkować, skrapiając go powoli wodą w stosunku na 1 cetnar wapna 25 litrów wody. Następnie rozsiewa się tak przysposobione wapno na zoraną rolę, którą dobrze bronami, płóżkiem wymieszać z wapnem należy. Sposób ten jest łatwy, każdego czasu wykonalny a wapno tak przygotowane działa jeszcze lepiéj niż wapno w kupki składane.

Najlepszą porą do wapnienia roli jest jesień, chociaż nawożenie wapnem może także i wiosną nastąpić, jednak o ile można wcześnie przed siewem.

Na jeden morg gruntu wystarczy około 15—20 cetnarów wapna; korzystniejszém jest częstsze nawożenie wapnem na przykład co sześć lat, niż jednorazowe a zanadto silne, albowiem w ostatnim wypadku nadmierne użycie wapna może uszczuplić następne plony.

Żarciki.

Icek niegłupi.

Może Icku pojedziesz do Ameryki?

— Za psieprosieniem jasnego pana, jabym tam pojechał, ale żeby mi dali stąd ze trzy chłopy i choćby jednego obiwatela.

Chów gęsi.

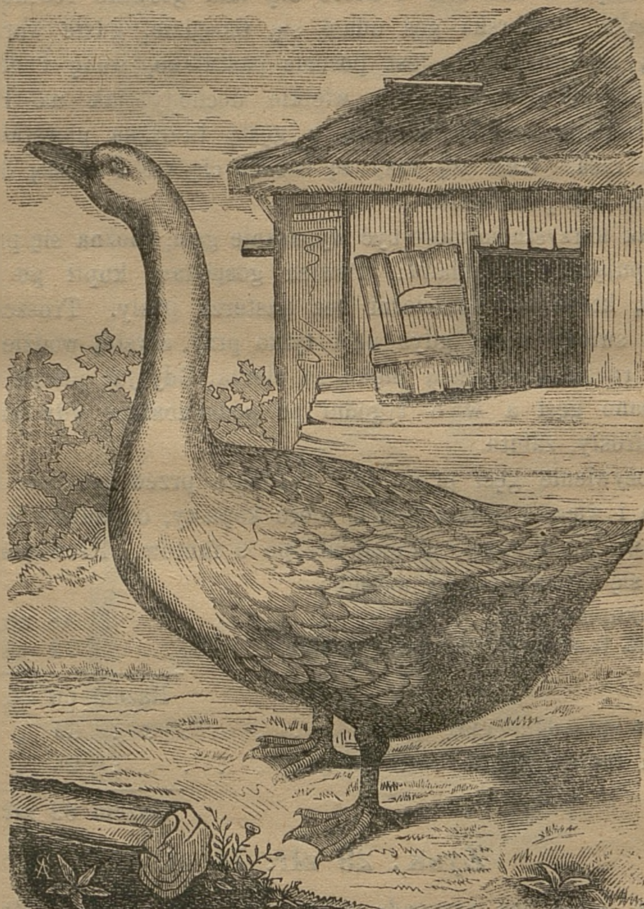
Mniejsi gospodarze mogliby wcale piękny grosz zarobić wypasając gęsi. Na Pomorzu, kraju leżącym na północ od Krakowa, Warszawy nad morzem Batłyckiem zajmują się chowem gęsi od kilkuset lat. Już w piętnastym wieku po narodzeniu Chrystusa wychwalają pisarze pomorskie gęsi. W kraju tym obecnie chów gęsi jest gałęzią małego gospodarstwa, przynoszącą znakomite zyski. Handel gęsiami, półgęskami, tłuszczem, pierzem na wielką skalę rozwinięty. Aby mieć pojęcie o rozwoju téj gałęzi gospodarstwa małego dość wspomnieć, że w niektórych wioskach wypasają 50.000 gęsi.

Chcąc mieć jak najwyższy dochód z téj gałęzi gospodarstwa, należy trzymać gęsi, które odpowiadają naszym warunkom, znoszą klimat, dobrze się opasają i wiele pierza dostarczają.

Pomorskie gęsi są dla naszych stosunków zupełnie odpowiedne, dla tego téż zastanowimy się bliżéj nad przymiotamy téj rasy.

Pomorska gęś, któréj chów prowadzonym jest w tym kierunku, aby osiągnąć jak największą wielkość i wagę, odznacza się swoją wspaniałą postacią, która dostarczyć może więcéj miejsca na osadzanie się tłuszczu i pierza, niż nasza zwykła mniejsza gąska. Nasz rysunek (str. 69) przedstawia gęś pomorską, na któréj szczególnie przymioty rasowe a mianowicie długi i szeroki tułów, lekko wysklepiony grzbiet, pełną pierś, szeroki tył na pierwszy rzut oka rozpoznać można. W stanie opasionym jest naturalnie gęś pomorska znacznie pełniejsza, okrąglejsza od przedstawionéj na rysunku. Co się tyczy wartości gospodarskiéj, to gęsi pomorskie dają przeważnie mięso i tłuszcz. Na Pomorzu młode wypędzają już po wielkanocy na pastwisko późniéj zaś po zbiorze zbóż na ścierniska. Gęsi wypasają się jęczmieniem i owsem, albo gałkami (kluskami). Wypasanie gałkami rozpoczyna się zwykle przy końcu października i trwa przez 5 tygodni.

Przy wypasaniu należy zadać sobie pytanie, czy lepiéj się opłaci wypasać gęsi w pół, czy téż zupełnie. Półwypas zwykle bywa korzystniejszy. Im tłustsza gęś, tem gorsze staje się pierze. Gęsi pomorskie opasione dochodzą do 15—16 funtów a niekiedy do 20—25

Gęś pomorska.

funtów wagi. Oprócz tłuszczu i mięsa dostarcza pomorska gęś wielkiéj ilości pięknego pierza, które jednak odgrywa na Pomorzu poboczną rolę, gdyż unikają tam częstego podskubywania, aby produkcyi mięsa i tłuszczu, o które się tam głównie rozchodzi, nie zmniejszyć. Pomorska gęś udaje się wszędzie, gdzie warunki jéj bytu są zapewnione, to jest posiada pastwisko, wodę i daje przy staranném pielęgnowaniu tak wielkie dochody jak na Pomorzu. Z krzyżowania gęsi pomorskiéj z gęsią tulońską powstała także wyborna rasa. Gesi téj rasy są bardzo ciężkie i znoszą dwa razy więcéj jaj niż pomorskie.

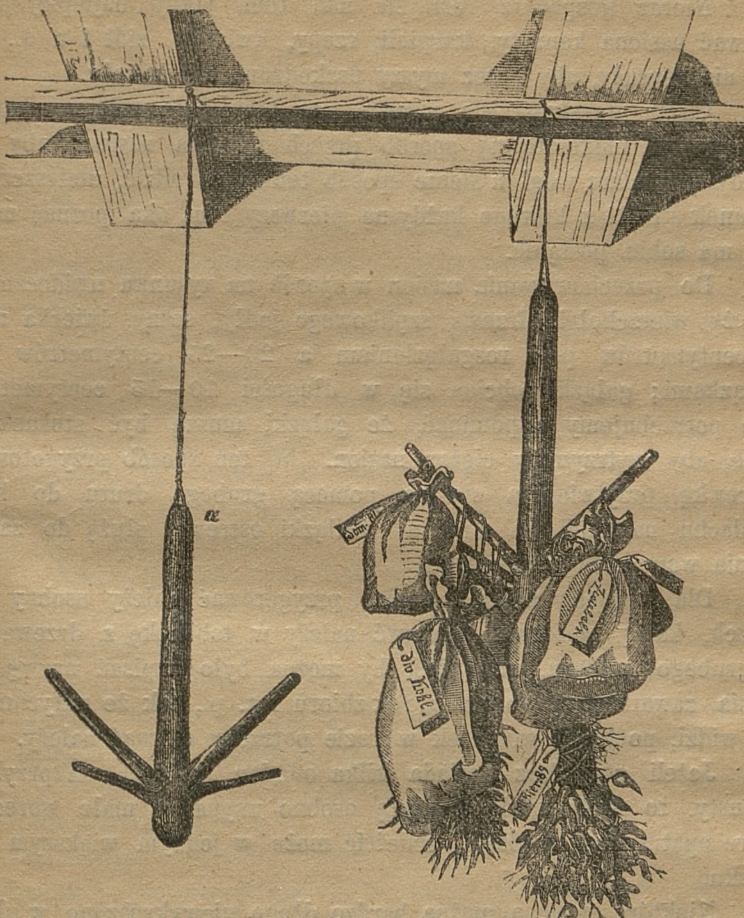
Jak korzystném może być wypasanie gęsi, można się przekonać z następującego przykładu: Pewien gospodarz kupił po żniwach 20 gęsi, które się na ścierni bez pasterza pasły. Troszczono się tylko o świeżą wodę, gdyż gęsi tylko przy czystéj wodzie i swobodnym ruchu dostarczają pięknego pierza. Gdy już pierze wyrosło, podskubano gęsi a w 6 tygodni po podskubaniu, gdy pierze na nowo odrosły, zabito.

Pożywienie gęsi przez trzy tygodnie przed zabiciem składało się rano i wieczór z jęczmienia, nieco kapusty, odpadków z owoców i marchwi. Gęsi ważyły przeciętnie po 9 funtów. Rachunek przedstawiał się w następujący sposób:

Zakupno gęsi	48 złr.	—	ct.
155 funtów jęczmienia i dodatki	12 „	—	„
Razem	60 złr.	—	ct.
Za sprzedane gęsi	63 „	34	„
11 funtów pierza	26 „	40	„
Razem	89 złr.	74	ct.

Zysk: 29 złr. 74 ct.

Na jedną gęś przypada przeto czystego zysku 1 złr. 48 ct. czyli około 50% czystego zysku.

Przechowywanie nasion.

Przechowywanie nasion

Nieraz gospodarz rozmyśla nad tém, jakby najlepiéj przechować nasiona kapusty, karpieli, rzepy, kwiatów, ziół i t. d., aby się nie zepsuły, aby przez myszy uszkodzone nie zostały.

Chcąc przysłużyć się gospodarzom dobrą radą podajemy bardzo praktyczny, niekosztowny sposób przechowywania nasion; aby zaś każdy gospodarz mógł u siebie sposób ten zaprowadzić, umieszczamy rysunek str. 71 z którego każdy na pierwszy rzut oka poznać może, jak ma sobie postąpić.

Do przechowywania nasion w sposób na rysunku uwidoczniony należy wierzchołek drzewa szpilkowego jodły, sosny, świerka uciąć 5 centymetrów pod rozgałęzieniem a 20—25 centymetrów nad gałązkami; gałązki obcina się w długości 10—15 centymetrów. Nie potrzebujemy wspominać, że gałązki muszą być stosunkowo silne, aby wytrzymały ciężar nasion. W ten sposób przygotowaną ostrewkę przytwierdza się za pomocą grubego drutu do belki w dachu najlepiéj na strychu. Gałązki ostrewki służą do zawieszania woreczków z nasionami.

Dla każdego rodzaju nasion przygotować należy osobny woreczek, każdy woreczek opatrzyć należy w tabliczkę z drzewa lub z grubego papieru, na któréj by można było zapisać nazwę nasienia, zawartego w woreczku, rok zbioru i t. p., tak że natychmiast się widzi, po który woreczek w razie potrzeby sięgnąć należy.

Jeżeli gospodarz posiada kilka odmian nasienia, na przykład kapusty, to może każdą odmianę osobno wsypać w małe woreczki, które opatrzywszy napisem, umieścić może w jednym większym woreczku.

Niektóre nasiona można bardzo długo niewykruszone w główkach, strączkach przechowywać. Takie nasiona wiąże się w wiązki i zawiesza na gałązkach ostrewki, w razie zaś potrzeby wykrusza się i używa do siewu.

Nasiona wiszą wolno w powietrzu, są zabezpieczone od myszy, wysychają doskonale i przechowują się bardzo długo w dobrym stanie.

O tępieniu chwastów.

(Odczyt J. Cioska, gospodarza z Żukowa na zebraniu rolniczem w Olbrachcicach.)

Idąc przed kilku dniami do Cieszyna w towarzystwie pewnego gospodarza, który twierdził stanowczo, że stokłosa zamienić się może w żyto, a żyto w stokłosę, powziąłem myśl, aby przy sposobności zebrania rolniczego w Olbrachcicach rozprawę o chwastach gospodarzom uciążliwych rozwinąć, zdanie moje w téj sprawie wypowiedzieć i zebranym gospodarzom sprawę tępienia chwastów przedłożyć.

Spodziewam się, że to skromne moje przemówienie przyczyni się do usunięcia złego.

Chwastami nazywamy wszystkie rośliny, które wbrew życzeniom naszym w zbożach, w roślinach okopowych, pastewnych, w ogrodach, w trawach na łąkach i na pastwiskach, około dróg, na miedzach się rozrastają, rośliny pożyteczne osłabiają, należytą uprawę ziemi utrudniają.

Niszczenie chwastów tak przeróżnego rodzaju kosztuje nas gospodarzy wiele czasu, mozołu i pieniędzy a jednak trudno wytępić należycie. Jeżeli z największem wysileniem najwięcéj tyle dokażemy, że zbyt wielkiemu rozszerzaniu się chwastów zapobiegniemy, to z trudnością do tego doprowadzić zdołamy, aby o naszych polach można powiedzieć, że są wolne od chwastów.

W najrozmaitszy bowiem sposób chwasty się rozpowszechniają. Przedewszystkiem wpływa tu długotrwała zdolność i siła kiełkowania nasion chwastów, łatwość rozmnażania się, opieszałość z jaką częstokroć nasiona chwastów w gnoju stajennym w pole wywozimy, czasem liche, nieoczyszczone ziarno do siewu, z którem wysiewamy nasiona różnych chwastów, niekiedy błędnie wykonana uprawa roli, zasiew nieodpowiednim rodzajem zboża, wskutek czego liche plony dają tém większą możność rozmnażania się chwastów, a nadewszystko niedbałość w tępieniu chwastów, i nareszcie ospałość władz gminnych względem zaprowadzenia policyi polnéj.

Zdolność rozmnażania się chwastów przez nasiona jest ogromną, jedna rośiina wydać może tysiące nasion, co się zaś tyczy siły

kiełkowania to za pomocą doświadczeń w tym kierunku wykonywanych przekonano się, że na przykład ziarna stokłosy trzykrotnie spożyte przez różne zwierzęta jeszcze w połowie powschodziły, ziarna zaś niektórych chwastów przeleżą 8—10 lat w głębi ziemi bez uszkodzenia, gdy następnie je wyorzemy, a ciepło i wilgoć im sprzyja kiełkują i role w wysokim stopniu zachwaszczają.

Z tego wynika, że nie podobna chwastów za jeden rok się pozbyć i rolę wyczyścić, ale potrzeba nieustannie przez kilka lat pracować, pamiętając, aby nie dopuścić chwastów do dojrzałości, do wydania nasienia.

Zdolność rozszerzania się chwastów jest olbrzymią. Zdolność ta polega nie tylko na tém, że nasiona chwastów dostają się do ziemi w miejscu, gdzie wyrosło, że wiele chwastów wypuszcza z korzeni nowe liczne łodygi, lecz także za pomocą wiatru i narzędzi do rozsiewania, jakimi różne nasiona są zaopatrzone, bywają daleko roznoszone. W puszek zaopatrzone nasiona ostu, podbiału i t. p. mogą być za pomocą wiatru bardzo daleko bo o kilka mil zaniesione. Nadto niektóre nasiona przylegają do włosów zwierząt, do ubioru człowieka, do pierza ptaków i w ten sposób dostają się w dalekie okolice.

Jak rozliczne są sposoby rozmnażania się chwastów i jak chwasty do roli dostać się mogą, nie będę się szerzéj nad tém rozwodził, dosyć, gdy wiemy, że chwasty na polach się znajdują, a obowiązkiem gospodarza jest starać się o ich wytępienie. A osobliwie gospodarz na mniejszych przestrzeniach ma zawsze do tego większą sposobność i konieczną tępienia potrzebę. Łatwość o tyle większą od gospodarzy posiadających wielkie obszary, że mu łatwiéj swój kawałek okiem objąć i do każdego miejsca, w wolnych szczególnie chwilach, dotrzeć; konieczna zaś potrzeba zmusza go tém więcéj do tępienia chwastów, bo ten chwast zabiera pożywienie i miejsce roślinom szlachetnym a żyjąc z małego kawałka ziemi, potrzeba w każdem jego kąciku ład i porządek utrzymać i wszystko na korzyść obracać, aby na życie i wydatki odpowiednie wyciągnąć dochody. Wypowiedziałem walkę chwastom i przewiduję, jak każdy gospodarz czułby się szczęśliwym, gdyby przyszedłszy do domu zobaczył na swém kawałku roli same tylko szlachetne siane i sa-

dzone rośliny, aleć tak nie będzie i choćby sam minister rolnictwa nieproszonym gościom walkę wypowiedział i rozkaz wyczytał, aby ustąpiły, nie stanie się rola nasza od razu czystą, bo bez pracy nigdy nie będzie kołaczy.

A więc praca, to jedyny sposób do zmiany na lepsze, ale dodać muszę, że praca ta musi być stosownie do czasu przedsiębraną i rozumną. Z pomiędzy sposobów tępienia chwastów wspomne następujące:

1. Pielenie powinien gospodarz wykonać w właściwym czasie, nie dopuścić chwastów do dojrzałości, a jeżeli słota, brak rąk do pracy stały na przeszkodzie i chwasty dojrzały, to pamiętać na to, aby nasiona chwastów na rolę się nie dostały.

2. Starać się, aby ziarno do siewu było czyste i bez domieszki nasion rozmaitych chwastów.

3. Usilnie należy przestrzegać, aby nasion chwastów zyskanych przy czyszczeniu zboża nie paść inwentarzem, ponieważ zwierzęta większéj części tych nasion strawić nie mogą, wskutek czego takowe z gnojem dostają się napowrót na rolę i kiełkują i zanieczyszczają nam rolę.

4. Gminy powinnyby zarządzić, aby w tym względzie, gdzie się pokaże niedbałość a jest widoczne, że nasienie chwastów po przyległych polach sąsiadów roznie3ione być może, pod karą do wytępienia przymusić. Aczkolwiek przymus ostateczny to środek zwalczania złego, jednakowoż zdaje mi się, że byłby w wielu razach pożytecznym, ale w każdym razie byłoby lepiéj, gdyby do tępienia chwastów każdy gospodarz moralnie obowiązanym być się poczuwał i dobrowolnie starał się przynajmniéj o to, aby nie powiedziano o nim, że jest owym ewangelicznym nieprzyjacielem, rozsiewcą, który w dzień i w nocy na polach sąsiadów, gospodarzy złe nasiona zasiewa.

Niektóre chwasty, na przykład pérz rozmnażają, się z korzeni przez wypuszczanie coraz to nowych roślin. Pérz najskuteczniéj wytępić można przez obsiewanie roli wyką, głęboką orką, bronowaniem i wytrząsaniem w ogóle dokładną i staranną upraw roli, upraw rośliną okopowych. Nader ważnym czynnikiem tępienia

chwastów jest wczesne podorywanie ściernisk i to jak najspieszniéj po sprzątnięciu zboża, bo przez to wyplenia się zielska, których dojrzałe nasiona skutkiem poruszenia ziemi, dostępu powietrza, wilgoci, zaczynają kiełkować a potem łatwo mogą być zniszczone bronami albo orką. Aczkolwiek wczesne podorywanie ściernisk ma jeszcze i inne zalety, jako to rolę spulchnia, robactwa wiele zniszczy, ułatwia rozkład materyj żywiących rośliny czyli rolę użyźnia, to jednak niektórzy gospodarze są podorywaniu ściernisk przeciwni, i mówią, że traci się pastwisko dla bydła, że rola się wypłonia. Na to odpowiadam, pasienie bydła na ścierniskach i tak nie wiele warte, bo mało tam dobrych i bydłu pożytecznych traw się znajduje, ale gdy potrzeba tego wymaga, to lepiéj zastąpić paszę przez zasiewanie podorywek w świeżą skibę roślinami na zieloną paszę, bo to nie kosztuje wiele a dostarcza dobréj paszy. Rozumie się samo przez się, że im wcześniéj i na żyżniejszéj roli zasiewu dokonamy, to tém większą, na pustém i późniéj tém mniejszą ilość paszy otrzymamy.

Do podsiewu ściernisk na paszę służyć mogą gorczyca biała, hreczka, tatarka, sporek olbrzymi i rzepa ścierniskowa.

Na zarzuty zaś o wypłonieniu, wypłukaniu roli przez podorywkę odpowiadam, że jestto przesąd na niczém nie oparty, niczém nie uzasadniony. Nie mamy więc potrzeby obawiać się strat, któreby wskutek podorywki ściernisk powstać mogły, korzyści zaś, jakie z podobnego postępowania osięgnąć można, wynagrodzą szczodrze pracę gospodarza.

Na łąkach, miedzach, zagrodach znajduje się także dość chwastów, które trawy pożyteczne zagłuszają. Chwasty z rodzaju cebulkowatych należy na wiosnę wraz z cebulkami wykopać, gdyż zrywanie to bezskuteczna strata czasu. Prawda, że w jednym roku jak się to sam przekonałem, nie wytępimy ich zupełnie, ale pawtarzając przez trzy, cztery lata wykopywanie pojawiających się chwastów, zdołamy je do reszty wyniszczyć. Wiadomą jest rzeczą, że około dróg rosną gromady chwastów, a szczególniéj ostu, który po całéj okolicy się rozsiewa. Skoszenie podczas kwitnięcia zaradziłoby złemu. Nie wymawiajmy się różnymi okolicznościami, ale

przyłóżmy rękę do dzieła a gdzie tylko widzimy potrzebę, tam tak ze względu na własną korzyść, jak też dla korzyści ogółu nie dopuszczajmy rozszerzać się chwastom.

Ile tracą różne produkta rolnicze podczas przechowania?

W przeciągu $^3/_4$—1 roku tracą następujące produkta rolnicze niżéj znaczony procent wskutek wyschnięcia.

Pszenica i żyto	1	procent
Jęczmień i owies	2	„
Strączkowe	$2^1/_2$	„
Siano i potraw	8—10	„
Olejne	12—15	„
Spiritus	4—5	„

Żarciki.

Pewna gmina żydowska, pragnąc ulubionemu rabinowi dać dowód swéj wdzięczności, postanowiła ofiarować mu beczkę białego wina. Aby zaś jak najwięcéj osób mogło mieć w tém udział, postanowiono, aby każdy z wiernych osobiście przyniósł butelkę wina i wlał ją do przygotowanéj na to beczki. Rabin był też nadzwyczaj rozczulony tym dowodem uznania jego zasług i po wielu podziękowaniach napełnioną beczkę umieścił w swéj piwnicy. Jakież jednak było rozczarowanie rabina, gdy próbując wino, przekonał się, że beczka zawiera czyściuteńką wodę; żydzi bowiem myśleli każdy z osobna, iż jedna butelka wody wlana do wina nie zrobi żadnéj różnicy, ponieważ zaś na nieszczęście każdy z ofiarodawców miał tę samą niewinną myśl, nic dziwnego, że beczka zamiast winem, wypełnioną została wodą.

Tępienie gąsienic w sadach.

W ostatnich czasach gąsienice sprawiają olbrzymie szkody w sadach. Serce się kraje na widok drzew ogołoconych z liści, świadczących o niedbalstwie gospodarzy, posiadających sady. Dawniéj, dopóki jeszcze lasów było więcéj, całe gromady ptaków pracowały na człowieka. Obecnie, gdy lasy przerzedzono, gdy chłopcy wraz z wałęsającymi się po polach kotami przyczynili się do wyniszczenia ptactwa, gospodarz, który chce mieć z sadów pożytek, musi liczyć na swoje siły. W niektórych okolicach spostrzeżono, jak wielkie dobrodziejstwo wyświadczają człowiekowi ptaki, to też przygotowano na drzewach skrzynki, w których niektóre ptaki swobodnie gnieździć się mogą.

W ogóle jednak panuje pod tym względem wielka opieszałość, to też rodzice w domu, nauczyciele w szkole, powinni pouczać dzieci o pożyteczności ptaków, powinni im nakazywać tępienie gąsienic, aby odwrócić tę klęskę prawie corocznie sadom naszym nagrażającą.

W celu zwrócenia uwagi gospodarzy na ten przedmiot zamieszczam poniżéj kilka słów o głównym szkodniku w sadach, którym jest Porthesia chrysorhoea L. (str. 79). Skrzydła motyla Porthesia chrysorhoea L. są biało lśniące. Samiec mniejszy, szczuplejszy od samicy ma tułów w $^3/_4$ częściach czerwonawo-brunatny, podczas gdy samica większa ma na końcu tułowia żółto-czerwoną poduszeczkę z włosów. W czerwcu i lipcu jest motyl w ogrodach i lasach pospolity. Samiczka jest bardzo ociężała i siedzi zwykle bez ruchu na pniach drzew, na płotach i t. p. Samiczka składa jaja na drzewach owocowych, liściastych jak również na tarninie, różach i kwaśnicy pospolitéj (Sauerdorn). Składanie jaj trwa 1—2 dni a ponieważ samiczka podczas téj czynności wyrywa sobie włoski i jaja w nich umieszcza, wygląda podłużna kupka w ten sposób złożonych jaj jak gąbka. Po złożeniu jaj samiczka ginie natychmiast z wycieńczenia. Już po 14 dniach tu i ówdzie dopiero po 3—4 tygodniach pojawiają się z tych jaj brudno-żółte gąsieniczki.

Najpierw zjadają liście, na których się ulęgły, wkrótce jednak

Porthesia chrysorhoea L.,

a) gąsienica, b) poczwarka, c) motyl samiec, d) samica, e) gniazdo gąsienic.

ściągają razem kilka liści, których ogonki przytwierdzają do gałązki. W połowie września gąsienice przestają jeść i otaczają się zupełnie ze wszystkich stron przędzą.

W jesieni liście opadają z drzew: gniazdo gąsienic pozostaje zawieszone a w nim gąsienice przepędzają zimę.

Z końcem kwietnia wychodzą gąsieniczki z gniazda i robią sobie nowe gniazdo na gałązce.

Dopóki brakuje liści, pożerają pączki. Gąsienice rosną szybko i z końcem maja dochodzą do zupełnéj wielkości i dojrzałości. Wyrośnięta gąsienica jest ciemno-siwo-brunatną; od czwartego pierścienia ma po obu stronach białe płatki a od 6. pierścienia na grzbiecie 2. czerwone wężowate linie; na 9. i 10. pierścieniu posiada czerwoną brodawkę. Włosy żółto-czerwone są kruche i na skórze człowieka wywołują swędzenie. Po trzeciem zrzuceniu skóry rozpraszają się gąsienice. Następnie otaczają się przejrzystym miękkim przędziwem, które za pomocą kilku nici do liści jest przytwierdzone i przemieniają się w poczwarki, z których po niejakim czasie wylatuje motyl. Poczwarki są czarne z jasnymi pręgami.

Na rysunku na stronie 79 umieszczonym jest przedstawiona pod a) gąsienica, b) poczwarka, c) motyl samiec, d) samica, e) gniazdo gąsienic.

Jedynym skutecznym środkiem przeciwko temu szkodnikowi jest niszczenie gniazd, w których gąsieniczki zimują. Wykonać to łatwo, bo po opadnięciu zdrowych liści w jesieni pozostają tylko liście z gniazdami gąsienic na drzewie. Praca opłaci się sowicie. Pewien nauczyciel opowiada, że w tym roku zebrał z jednego drzewka gruszy około 50 gniazd gąsienic. Po otworzeniu jednego gniazda najmniejszego znaleziono w nim 469 gąsieniczek. Gdyby każde gniazdo zawierało tylko 300 gąsienic, to za $^1/_4$ godziny pracy uwolniło się drzewko od 15.000 gąsienic.

Łatwo sobie wyobrazić, ile liści te piętnaście tysięcy gąsienic zjeść by mogły. Do pracy zatem właściciele sadów, wypowiedzcie wojnę gniazdom gąsieniczym i nie dajcie się rozszerzać téj pladze, jaka z każdym rokiem w coraz wyższym stopniu naszym drzewom zagraża.

O prowadzeniu rachunków w gospodarstwie włościańskiem.

Z każdym dniem więcéj gospodarstw włościańskich na licytacyi sprzedają, z każdym dniem gospodarstwa mniejsze ku upadkowi się chylą a przyczyną tego obok wielu innych jest życie z dnia na dzień bez prowadzenia rachunków. Dopiero gdy ruina się zbliża, wierzyciele coraz niecierpliwiéj domagają się pieniędzy a tu nie ma ich skąd brać, niejednemu wpadnie na myśl, że mogłoby być inaczéj, gdyby tego lub owego zrobić nie był zaniedbał. Lecz zwykle bywa już za późno. Gospodarz schodzi z czasem do rzędu robotnika lub co gorsza staje się niewolnikiem pracującym na lichwiarzy.

Gdyby gospodarz był prowadził rachunki, gdyby zapisywał ważniejsze wydatki, to do tego stanu prawdopodobnie nie byłby doszedł, bo zestawiając w każdy rok stan swego majątku byłby spostrzegł, że źle się dzieje i byłby wcześnie zaczął myśleć nad poprawą swego położenia.

Gospodarz, który zapisuje swoje wydatki i dochody pieniężne, może przy końcu roku spostrzec, że drobne często niepotrzebne wydatki stanowią wielką sumę i może w przyszłym roku pod tym względem rozsądniéj postępować i podobnych wydatków, bez których obejść się może, nie robić.

Gospodarz, przeglądając roczne rachunki, zobaczy, jak znaczne sumy wydał na sól, cukier, naftę, mydło i liczne potrzebne przedmioty i dojdzie z czasem do przekonania, że daleko korzystniéj byłoby zakupić potrzebną ilość soli, nafty i t. d. w większych ilościach od razu, bo w ten sposób zaoszczędziłoby się niekiedy kilkadziesiąt złotych rocznie. W ten sposób oszczędność byłaby znaczną, towar lepszym.

Jeżeli zaś inni gospodarze dowiedzieliby się o podobnéj zaradności jednego, to zaczęliby także w ten sam sposób postępować, zaczęliby sprowadzać wspólnie towary, co wypadłoby jeszcze taniéj. Pieniądze w ten sposób zaoszczędzone możnaby zużytkować na dokupno paszy, nawozów sztucznych, na ulepszenia w gospodarstwie.

Jakże pożądaną rzeczą byłoby dla gospodarza znać stan swego

majątku przy podziałach familijnych, przy zaciąganiu pożyczek i tym podobnych sprawach. Gospodarz znający dobrze stan swego majątku, nie obciąży gospodarstwa zbyt wielkimi spłatami, nie zaciągnie pożyczki, gdy obliczy, że oddać nie będzie w możności.

Nadto gospodarz, przeglądający pilnie rachunki, obliczyć może czy nawozy sztuczne opłaciły się mu, czy przy użyciu nawozów sztucznych osiągnął takie urodzaje, że nadwyżka w plonach zapłaciła mu nawóz sztuczny, słowem, czy ma używać czy zaniechać użycia nawozów sztucznych.

Gospodarz prowadzący starannie rachunki, może przekonać się, która gałęź gospodarstwa najlepiéj się mu opłaca, które zboże wydaje mu najwięcéj czystego dochodu z morga, gdy zaś podobne zapiski posiada z kilku lat i zawsze to samo widzi, dojdzie do przekonania, że należy mu zaprowadzić zmiany w gospodarstwie, poświęcić więcéj uwagi gałęziom gospodarstwa, które lepiéj się opłacają.

Jeżeli następnie zapiski takie będzie prowadziło wielu gospodarzy, to nauka może być jeszcze większa. Gospodarz dowiedziawszy się, że sąsiad jego z takiego samego kawałka pola zebrał dwa razy więcéj ziarna i słomy, zastanowi się nad przyczynami, które to spowodowały, i będzie się starał polepszyć uprawę pola, nawozić lepiéj, siać w właściwym czasie, używać do siewu lepszego ziarna i wielu innych pożytecznych rzeczy.

Korzyści więc, jakie gospodarze z prowadzenia rachunków wyciągnąć mogą, są bardzo wielkie i rozmaite, powinni przeto gospodarze zastanowić się nad tą sprawą i chociaż powoli przyzwyczajać się do prowadzenia chociaż skromnych zapisków a z czasem nabiorą chęci do prowadzenia zawilszych, dokładniejszych rachunków.

Chcąc gospodarzom mniejszym ułatwić zapisywanie niezbędnych koniecznych rzeczy, podaję na początek przygotowane w tym celu kartki, na których każdy gospodarz może zapisywać swoje dochody i wydatki, ile zebrał z pola, ile namłócił, ile wypłacił czeladzi i t. p.; z czasem zaś podam gospodarzom mniejszym obszerny przewodnik do prowadzenia rachunków.

Styczeń.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		zł.	ct.	zł.	ct.

Luty.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Marzec.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		zł.	ct.	zł.	ct.

Kwiecień.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Maj.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Czerwiec.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Lipiec.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Sierpień.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Wrzesień.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		zł r.	ct.	zł r.	ct.

Październik.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Listopad.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Grudzień.

Dnia	Przedmiot	Dochody		Wydatki	
		złr.	ct.	złr.	ct.

Wypłata czeladzi.

Dnia	Nazwisko	Ile	
		złr.	ct.

Wypłata czeladzi.

Dnia	Nazwisko	Ile	
		złr.	ct.

Zbiory.

Przedmiot	Nazwa pola	Zebrano kóp	Namłócono	
			ctn.	korcy

Zbiory.

Przedmiot	Nazwa pola	Zebrano	
		ctn.	korcy

Płodozmian.

Nazwa pola	Ilość wysiewu		Nazwa rośliny	
	ctn.	korcy	1890	1891

Płodozmian.

Nazwa pola	Ilość wysiewu		Nazwa rośliny	
	ctn.	korcy	1890	1891

Wydajność mleka.

Dnia	Udojono litrów	Sprzedano litrów	Uwaga

Wydajność mleka.

Dnia	Udojono litrów	Sprzedano litrów	Uwaga

Wydajność jaj.

Dzień	*Rasa*..											
	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												
23												
24												
25												
26												
27												
28												
29												
30												
31												
Ra.												

Wysłane listy.

Dnia	Do kogo	Adres	W jakim interesie

Adresy kupców, fabryk, redakcyj.

Nazwisko	Adres	Przedmiot

Rozmaite zapiski.

Rozmaite zapiski.

Rozmaite zapiski.

Rozmaite zapiski.

Stan majątkowy.

Dnia .... 189......

	zł r.	ct.
Posiadam:		
W gotówce w domu		
W papierach, losach		
W kasie oszczędności		
Razem . . .		
Wartość pól i budynków:		
Rola .... morgów		
Łąka .... "		
Ogród .... "		
Las .... "		
....		
....		
Dom mieszkalny		
Stajnia		
Stodoła		
Bydło:		
Konie .... sztuk		
Krowy .... "		
Cielęta .... "		
Woły .... "		
Swinie .... "		
Kozy .... "		
Owce .... "		
Kury, gęsi, kaczki .... sztuk		
Razem . . .		

	zł.	ct.
Zapasy:		
Pszenica .... hl. cetn. m.		
Żyto .... „ „ „		
Owies .... „ „ „		
Jęczmień .... „ „ „		
Bób .... „ „ „		
Groch .... „ „ „		
Wyka .... „ „ „		
Kukurydza .... „ „ „		
Len .... „ „ „		
Konopie .... „ „ „		
Koniczyna .... „ „ „		
Siano .... „ „ „		
Lucerna .... „ „ „		
Esparceta .... „ „ „		
Ziemniaki .... „ „ „		
Buraki .... „ „ „		
Słoma .... „ „ „		
Mąka .... „ „ „		
....		
Razem . . .		
Narzędzia:		
Wozy		
Łańcuchy, liny, jarzma		
Zaprzęgi		
Pługi		
Walce i brony		
Narzędzia ręczne: kosy, sierpy, kopaczki, motyki, widły		
Do przeniesienia . .		

	zł r.	ct.
Z przeniesienia . .		
Maszyny: młynek, sieczkarnia, młocarnia		
Narzędzia domowe		
....		
Razem . . .		

Zestawienie majątku.

1. Gotówka		
2. Rola i budynki		
3. Bydło		
4. Zapasy		
5. Narzędzia		
Razem . . .		

Zestawienie długów.

1.		
2.		
3.		
Razem . . .		

Majątek		
Długi		
Pozostaje czystego majątku . .		

Poczta i telegraf.

I. Jak należy adresować listy i przesyłki?

Adres ma wskazywać nazwisko, imię i miejsce pobytu odbiorcy. Na posyłkach do miast większych wyrazić na adresie nazwę ulicy i numer domu, do miejsc mniéj znanych lub noszących z innymi wspólną nazwę dopisać powiat lub kraj.

II. Jak opłaca się listy?

Przez nalepienie marek na kopercie po stronie adresu.

III. Ile kosztuje przesełka listów?

1. List zwykły kosztuje:

a) w Austro-Węgrzech do wagi 20 gramów	. . .	5 ct.
b) do Niemiec „ 15 „	. . .	5 ct.
c) do innych krajów „ 15 „	. . .	10 ct.

2. List więcéj ważący kosztuje:

a) w Austro-Węgrzech od 20—250 gramów	. .	10 ct.
b) do Niemiec „ 15—250 „	. .	10 ct.
c) do innych krajów za każde 15 „	. .	10 ct.

3. List polecony (rekomendowany) kosztuje: Do wszystkich krajów 10 ct. więcéj po nad zwykłą opłatę pocztową. Jeżeli taki list zginie na poczcie, to poczta wypłaca nadawcy 20 złr., jeżeli się tenże w przeciągu 6 miesięcy o to upomnie.

4. Listy przez umyślnego posłańca doręczane kosztują 15 ct więcéj nad zwykłą opłatę pocztową. Za listy do miejscowości leżących po za obrębem poczty oddawczéj płaci się 50 ct. za milę za $7^1/_2$ kilometra nad zwykłą opłatę pocztową.

IV. Ile kosztuje kartki listowe (korespondencyjne)?

a) w Austro-Węgrzech i do Niemiec kosztuje 2 ct.
b) do innych krajów 5 ct.
c) kartki z odpowiedzią kosztują podwójnie.

V. Ile kosztuje przesyłka druków (książek).

1. w Austro-Węgrzech i do Niemiec kosztuje:
   a) do 50 gramów wagi 2 ct.
   b) od 50—250 gramów wagi 5 ct.

c) od 250—500 gramów wagi 10 ct.
d) od 500 gramów do 1 kilograma 15 ct.
2. do innych krajów za każde 50 gramów 2 ct.

VI. Ile kosztuje przesyłka próbek towarów?

W Austro-Węgrzech i do Niemiec do 250 gramów 5 ct. Na woreczkach papierowych należy umieścić dopisek „wzory lub próbki bez wartości".

VII. Ile kosztuje przesyłka pieniędzy przekazami?

Przekaz kosztuje ½ ct. Opłata od przesyłanych pieniędzy w Austryi wynosi do 5 złr. . . . . 5 ct.
od 5—50 złr. . . . . 10 ct.
od 50—150 złr. . . . . 20 ct.
od 150—300 złr. . . . . 30 ct.
od 300—500 złr. . . . . 50 ct.
od 500—1000 złr. . . . . 1 złr. — ct.

VIII. Ile kosztują listy wartościowe?

a) na odległość 10 mil do 50 złr. 15 ct.
„ „ od 50—300 złr. 18 ct.
b) na dalszą odległość do 50 złr. 27 ct.
„ „ od 50—300 złr. 30 ct.

IX. Ile kosztują posyłki pocztowe?
(pakiety, pudła, skrzynki, kosze).

a) do 5 kgr. na odległ. 10 mil bez pod. wart. 15 ct. z pod. wart. 18 ct.
b) „ na dalszą odległ. „ 30 „ „ 33 ct.
Nadto kupuje się list przesyłkowy (Post-Begleitadresse) za 6 ct.

X. Ile kosztuje przesłanie wiadomości telegrafem?

a) Taksa zasadnicza wynosi 24 ct.
b) Każde słowo kosztuje 2 ct. Słowo stanowi najwyżéj 15 liter.
c) Wezwanie o ratunek w nieszczęściu publicznem np. wezwanie straży pożarnéj, nadane przez kogokolwiek, uskuteczniają urzędy telegraficzne bezpłatnie.

Uwaga. Jeżeliby ten krótki poradnik pocztowy nie wystarczał, to każdy pocztmistrz udzieli bliższych objaśnień.

Jarmarki uprzywilejowane

w Królestwie Galicyi, w Wielkiem Księstwie Krakowskiem i Księstwie Bukowińskiem.

(Pod nazwą powiatu rozumieć należy powiat polityczny: Starostwo — *Politischer Bezirk*, — a pod miastem powiatowem siedzibę Starostwa.)

Alwernia, powiat Chrzanów. Co trzecią środę w miesiącu targ.

Andrychów, powiat Wadowice. Każdego miesiąca w 1. poniedziałek jarmark. Co wtorku targ.

Babice, powiat Przemyśl. 4. maja, 6. czerwca, 14. sierpnia i 29. września.

Baligród, powiat Lisko. W każdy poniedziałek targ.

Baranów, powiat Tarnobrzeg. Co wtorku targ.

Barysz, powiat Buczacz. Co poniedziałku targ.

Bączal Górny, powiat Jasło. Co czwartku targ.

Bełz, powiat Sokal. 9. i 31. stycznia, 17. marca, 28. kwietnia, 24. czerwca, 2. lipca, 1. sierpnia, 13. października, 26. listopada, 12. grudnia. Co piątku targ.

Biała, miasto powiatowe. Jarmarki na konie w 3. poniedziałek po Trzech Królach, w 2. poniedziałek po św. Janie Nep., w 1. poniedziałek po św. Jakubie Ap., w 1. poniedziałek po św. Szymonie i Judzie. Co wtorku, czwartku i soboty targ.

Biały Kamień, powiat Złoczów. 2. stycznia, we wtorek po Niedzieli Zapustnej, w środopoście, w niedzielę po św. Tomaszu, we wtorek po Zielon. św., 2. dnia po św. Piotrze i Pawle, 2. dnia po św. Krzyżu, 2. dnia po św. Filipie (podług kal. rusk.). Co 2. środę targ.

Biecz, powiat Gorlice. 25. stycznia, 24. lutego, 24. marca, 20. kwietnia, 25. maja, 29. czerwca, 10. sierpnia, 15. września, 17. października, 11. listopada i 6. grudnia. — Jeżeli na który z tych poniedziałków przypada święto, jarmark odbywa się w następny dzień W każdy poniedziałek targ.

Bircza, powiat Dobromil. 2. stycznia, 29. czerwca, 4. października. Co środy targ.

Błażowa, powiat Rzeszów. 7. stycznia, 12. marca, 8. maja, 2. i 27. lipca, 30. września, 12. listopada. W każdy poniedziałek targ.

Bobowa, powiat Grybów. Co czwartku targ

Bóbrka, miasto powiatowe. 18. stycznia, w poniedziałek po rusk. Niedzieli Palm., 26. lipca, 30. października. Co czwartku targ.

Bochnia, miasto powiatowe. 2. stycznia, w poniedziałek po niedzieli mięsopustnej, w poniedziałek po 3. niedzieli postu na konie i bydło (aż do piątku), potem jarmark co czwartku aż do piątku po Wniebowstąpieniu, w piątek po Bożem Ciele, 22. i 30. czerwca, 22. lipca, 10 sierpnia, w poniedziałek po Podwyższeniu św. Krzyża, w poniedziałek po Różańcu, 11. i 25. listopada. Jeżeli który jarmark przypadnie na sobotę, niedzielę lub dzień świąteczny, odkłada się na następny poniedziałek lub dzień powszedni. Co czwartku targ.

Bohorodczany, miasto powiatowe. (Jarmarki na bydło podług starego kalendarza). 14. stycznia, 14. marca, 7. lipca, 8. listopada. Co wtorku i piątku targ.

Bojan, powiat Czerniowce (na Bukowinie), 2. dnia po Wniebowstąpieniu Pańskiem (podług kalendarza ruskiego). 9. lipca, 6. sierpnia, 26. września, 3. listopada, 3 grudnia. Każdej środy targ.

Bolechów, powiat Dolina. 18. stycznia, 11. lutego, 1. maja, 5. czerwca, 3. sierpnia w pierwszy poniedziałek września. Co poniedziałku targ.

Bolechowice, powiat Kraków. W 2. niedzielę po Trzech Królach, 25. marca, 7. maja, 16. sierpnia, we wrześniu i w grudniu w 1. niedzielę po suchedniach.

Bołszowce, powiat Rohatyn 2. i 28. stycznia, 15. lutego, 16. lipca, 27. września, 20. listopada. Co poniedziałku targ.
Borowa, powiat Mielec. Co drugi wtorek targ.
Borszczów, miasto powiatowe. Co poniedziałku targ.
Borysław, powiat Drohobycz. Co czwartku targ.
Brody, miasto powiatowe. 5. maja, 26. sierpnia, 30. października, oraz targ na wełnę od dnia 26. sierpnia przez 8 dni.
Brzesko, miasto powiatowe. Co trzeci wtorek w miesiącu jarmark, a w każdy inny wtorek targ.
Brzeżany, miasto powiatowe. 13. stycznia, 8. lutego, 16. i 24. kwietnia, 21. maja, 6. sierpnia, 20. września, 13. października, 26. listopada, 18. grudnia. W każdy poniedziałek i piątek tar..
Brzostek, powiat Pilzno. Co drugi wtorek targ.
Brzozów, miasto powiatowe. 6. stycznia, 6. lutego, 16. marca, 23. kwietnia, 26. maja, 28. czerwca, 22. lipca, 24. sierpnia, 13. września, 4. października, 2. listopada, 4. grudnia. Jeżeli na który z tych dni przypada święto, jarmark następnego dnia. Co poniedziałku targ.
Buczacz, miasto powiatowe. Każdego czwartku targ.
Budzanów, powiat Czortków. Co czwartku targ.
Bukaczowce, powiat Rohatyn. 30. marca, 7. lipca, 10. września, 2. listopada, 3. grudnia.
Bukowsko, powiat Sanok. 24. lutego, 5. lipca. Każdego czwartku targ.
Bursztyn, powiat Rohatyn. 18. stycznia, 23. kwietnia, 27. września, 12. grudnia. Co wtorku targ.
Busk, powiat Kamionka Str. 7. stycznia, w poniedziałek po niedzieli zapustnej, po św. Teodorze, w środę po Wielkiejnocy 9. maja, 13. i 30. czerwca, 6. sierpnia, 1. i 18. października, 7. grudnia (wszystko st. stylu).
Chochołów, powiat Nowy Targ. Co 4. poniedziałek jarmark.
Chocimirz, powiat Tłumacz. Na Nowy Rok, w poniedziałek zapustny, na św. Aleksego, w czwartek przed Zielonemi Świątkami, w dzień narodzenia św. Jana, na św. Michała (podług kalend. rusk.). Co poniedziałku targ.
Chodorów, powiat Bóbrka. 14. stycznia, 5. maja, 12. lipca, 12. października. Co czwartku targ.
Chorostków, powiat Husiatyn. Co poniedziałku targ.
Chołojów, powiat Kamionka Str. 8. stycznia, 14. lutego, 10. marca, 7. kwietnia, 6. i 20. maja, 9. czerwca, 13. października, 7. listopada.
Chrzanów, miasto powiatowe. W 2. poniedziałek po Trzech Królach, w poniedziałek po N. M. P. Gromnicznej, 12. marca, 1. maja, 24. czerwca, 13. i 21. lipca, 15. sierpnia, 10. i 28. października, 11. listopada, 6. grudnia. Co środy targ.
Chyrów, powiat Stare Miasto. Co wtorek targ.
Cieszanów, miasto powiatowe. 2. stycznia, w pierwszy poniedziałek października. Co wtorku targ.
Ciężkowice, powiat Grybów. Co poniedziałku targ.
Czchów, powiat Brzesko. Co trzeci wtorek targ.
Czernelica, powiat Horodenka. Co poniedziałku targ.
Czernichów, powiat Kraków. Co miesiąc w środę po 1. jarmark.
Czerniowce, miasto stołeczne na Bukowinie. 11. lipca, 7. listopada (8 dni) Co poniedziałku targ.
Czortków, miasto powiatowe. 2. lutego, 21. marca, 21. maja, 29. czerwca, 12. lipca, 8. sierpnia, 20. września i 10. grudnia. Co czwartku targ.
Czudec, powiat Rzeszów. Co czwartku targ.
Czyszki, powiat Lwów. 2. lipca, 12. września, 6. listopada.

Dąbrowa, miasto powiatowe. Co 2. poniedziałek targ.
Dębowiec, powiat Jasło. Co poniedziałku targ.
Delatyn, powiat Nadwórna, 25. marca, 1. czerwca, 27. sierpnia, 30. listopada i 21. grudnia.
gembica, powiat Pilzno. 2, stycznia, 2. lutego, 19. marca, 23. kwietnia, w drugi dzień po Bożem Ciele, 13. lipca, 24. sierpnia, 17. października, 4. grudnia. Co czwartku targ.
Derewacz, powiat Lwów. 5. kwietnia, 19. maja, 23. czerwca, 9. września, 1. października
Dolina, miasto powiatowe. 2. stycznia, 11. lutego, 11. maja, 5. lipca, 3. sierpnia, w poniedziałek po pierwszej niedzieli września. Każdego czwartku targ.
Dorna-Watra, powiat Kimpolung (Bukowina). Każdego czwartku targ.
Droginia, powiat Myślenice. 14. lutego, 13. kwietnia, 16. lipca.
Dobromil, miasto powiatowe. 10. stycznia, od 1. do 8. sierpnia, 26. października. Każdego poniedziałku targ.
Dobrotwór, powiat Kamionka Strumiłowa. 19. stycznia, 8. maja, 10. września. Co drugi wtorek targ.
Dobczyce, powiat Wieliczka. Jarmark co miesiąc 1. środy.
Drohobycz, miasto powiatowe. Co czwartek targ.
Dubiecko, powiat Brzozów. 3. lutego, 19. marca, 2. maja, 9. września, 22. listopada, 6. grudnia. Co poniedziałku targ.
Dukla, powiat Krosno. 7. stycznia, 25. lutego, 19. marca, na Wniebowstąpienie, na Boże Ciało, 24. czerwca, 22. lipca, 29. sierpnia, 25. listopada, 21. grudnia. Co czwartku targ.
Dunajec Czarny, powiat Nowy Targ. Co 4. poniedziałek, a mianowicie w poniedziałek po jarmarku w Nowym Targu.
Dunajów, powiat Przemyślany. 2 stycznia, 31. marca, 4. czerwca, 18. października (starego stylu). Co wtorku targ.
Dzwiniacze (na Bukowinie), powiat Kotzman. Każdego czwartku targ.
Dynów, powiat Brzozów. 17. stycznia, 3. lutego, 19. marca, 22. maja, 9. września, 12. listopada, 6. grudnia. Co poniedziałek targ.
Felsztyn, powiat Staromiejski. 13. kwietnia, 20. września.
Fredropol, powiat Przemyśl. 2. stycznia, 25. marca, 12. sierpnia, 19. listopada Co piątek targ.
Frysztak, powiat Jasło. Co 2. czwartek targ.
Gdów, powiat Wieliczka. Co 3. wtorek targ.
Gliniany, powiat Przemyślany. 15. lutego, 8. maja, 24. czerwca, 20. lipca, 8. listopada. Każdego wtorku targ.
Głogów, powiat Rzeszów. Każdego poniedziałku targ.
Gołogóry, powiat Złoczów. 26. lutego, 21. marca, 7. maja, 15. czerwca, 26. lipca, 20. września, 15. października.
Gorlice, miasto powiatowe. 12 jarmarków we wtorki po: Trzech Królach, św. Mateuszu, Niedzieli Palmowej, św. Filipie i Jakubie, Wniebowstąpieniu, św. Janie Chrzcicielu, św. Maryi Magdalenie, Wniebowzięciu, Narodzeniu N. M. P., św. Franciszku Seraf., św. Marcinie, 3. niedzieli Adwentu. Każdego wtorku targ.
Grab, powiat Krosno. 3. stycznia, 26. kwietnia, 27. sierpnia, 1. października.
Grodzisko, powiat Łańcut. 6. stycznia, 2. lutego, 3. i 9. marca, 20. maja, 29. czerwca, 14. września, 1. listopada, 4. grudnia.
Gurahumora (na Bukowinie), powiat Suczawa, 17. maja, 19. listopada. Co wtorku targ.
Gródek, miasto powiatowe. 19. marca, w poniedziałek po Bożem Ciele, 14. września, 19. grudnia. Co czwartku targ.
Grybów, miasto powiatowe. Co poniedziałku targ.

Grzymałów, powiat Skałat. 17. marca, 4. maja, 17. września. Każdego czwartku targ.
Gwoździec, powiat Kołomya. 28. stycznia, 21. marca, 26. lipca, 4. października. Co piątku targ.
Halicz, powiat Stanisławów. 5. stycznia, 5. kwietnia, 7. lipca, 12. października. Co piątku targ.
Hołosko, pod Lwowem. 26. sierpnia, w dzień śmierci św. Anny.
Horodenka, miasto powiatowe. 13. stycznia, 11. lutego, 1. marca, 6. kwietnia, 7. maja, 2. czerwca, 11. lipca, 27. sierpnia, 7. listopada. Co wtorku i piątku targ.
Hussaków, powiat Mościska. 8. maja, 27. sierpnia, 8. października, 18. grudnia. Co czwartku targ.
Husiatyn, miasto powiatowe. 13. czerwca, w razie święta następnego dnia, 21. września. Co czwartku targ.
Jabłonów, powiat Kołomya. 31. stycznia, 15. lutego, 14. maja, 29. sierpnia, 14. października, 30. grudnia.
Jaćmierz, powiat Sanok. 12. marca, 24. czerwca.
Jagielnica, powiat Czortków. 8. i 28. stycznia, 14. i 20. lutego, w pierwszy poniedziałek po Wielkiejnocy, 6. lipca, 30. października, 13. listopada, 18. grudnia.
Jakobeny (na Bukowinie), powiat Kimpolung. Każdej środy targ.
Janów, powiat Gródek. 13. stycznia, na Wniebowstąpienie ruskie, 20. listopada. Co czwartku targ.
Janów, powiat Trembowla. Co piątku targ.
Jarosław, miasto powiatowe. 12. stycznia, 10. marca, 13. czerwca, 2. września, 30. listopada. Co poniedziałku i piątku targ.
Jaryczaw nowy, powiat Lwów. 21. stycznia, 31. maja, 19. września, 11. grudnia. Co środy targ.
Jasienica, powiat Brzozów. 5. lipca, 9. sierpnia, 13. grudnia. Co czwartku targ.
Jaśliska, powiat Sanok. Na Trzech Króli (star. st.), 2. lutego, we wstępną środę po niedzieli kwietnej, 3. maja, 13. czerwca, 20. lipca, 15. sierpnia, 23. września, 18. października, 25. listopada, 13. grudnia.
Jasło, miasto powiatowe. 7. stycznia, 3. lutego, 23. kwietnia, 20. lipca, 15. sierpnia, 21. września, 2. listopada, 1. grudnia. Co piątku targ.
Jassów, powiat Pilzno. Co drugi wtorek targ.
Jawornik, powiat Rzeszów. Co poniedziałku targ.
Jaworów, miasto powiatowe. 6. maja, 1. sierpnia, 26. października, 12. grudnia.
Jaworzno, powiat Chrzanów. Co wtorku targ.
Jazłowiec, powiat Buczacz. Co wtorku targ.
Jedlicze, powiat Krosno. 25. lutego, 20. kwietnia, 18. czerwca, 9. sierpnia, 29. września.
Jędrychów, powiat Wadowice. W każdy pierwszy wtorek miesiąca. Co wtorek i piątek targi.
Jeleń, powiat Chrzanów. W 1. wtorek po Nowym Roku, we wtorek po Gromnicznej, w poniedziałek po niedzieli zapustnej, we wtorek po św. Józefie, we wtorek po Znalezieniu Krzyża świętego, we wtorek po św. Janie Chrzcicielu, 3. czerwca, we wtorki: po św. Wawrzyńcu, po Podwyższeniu św. Krzyża, po św. Franciszku Seraf., po Wszystkich Świętych, po św. Mikołaju.
Jeleśnia, powiat Żywiec. Co czwartku targ.
Jezierna, powiat Złoczów. 12. stycznia, we wtorek po Wielkiejnocy rusk., 20. lipca, 20. października. Każdego poniedziałku targ.
Jezierzany, powiat Borszczów. Co środy targ.
Jezupol, powiat Stanisławów. 27. czerwca, 28. lipca, 29. września.
Jodłowa, powiat Pilzno. Co drugi wtorek targ.

Jordanów, powiat Myślenice. 25. lutego, 25. kwietnia, w 7. poniedziałek po Zielonych Świątkach, 29. grudnia, tudzież jarmark co miesiąc 15., jeśli 15. przypada na poniedziałek — w przeciwnym razie w następny poniedziałek.

Kaczyka (na Bukowinie), powiat Radautz. Co poniedziałku targ.

Kąkolniki, powiat Rohatyn. 24. marca, 22. lipca, 20. września, 13. października, 7. listopada, 21. grudnia.

Kałusz, miasto powiatowe. 18. stycznia, 11. lutego, 13. marca, 20. kwietnia, 16. maja, 6. czerwca, 20. lipca, 27. sierpnia, 18. listopada, 10. grudnia (przez dwa dni), 27. października (przez pięć dni), 28. września (przez trzy dni). Co piątku targ.

Kalwarya, powiat Wadowice. 25. stycznia, 19. marca, 4. maja, 18. czerwca, 17. sierpnia, 19. listopada.

Kamionka Strumiłowa, miasto powiatowe. 19. stycznia, 21. marca, 7. kwietnia, 8. maja, 10. września. Co drugi wtorek targ.

Kańczuga, powiat Łańcut. 6. stycznia, 2. lutego, 25. kwietnia, 29. czerwca, 22. lipca, 15. sierpnia, 29. września, 4. listopada, 6. grudnia.

Kęty, powiat Biała. W drugie poniedziałki: po Trzech Królach, po Wniebowstąpieniu, po św. Krzyżu, po Narodzeniu Maryi P. Każdy przez 8 dni. Co poniedziałku targ.

Kimpolung (na Bukowinie), miasto powiatowe. 1. lutego, 2. czerwca, 20. listopada (podług kal. rusk.). Co poniedziałku targ.

Knihynicze, powiat Rohatyn. 19. stycznia, 11. lutego, 21. marca, w poniedziałek po niedzieli Palmowej obrz. rusk., 21. maja, 6. lipca, 18. sierpnia, 20. września, 7. listopada, 18. grudnia.

Kolbuszowa, miasto powiatowe. Co wtorku targ.

Kołaczyce, powiat Jasło. 1. maja. Co drugi poniedziałek targ.

Kołomya, miasto powiatowe. 6. lutego, 24. kwietnia, 15. czerwca, 3. i 28. sierpnia, 13. września, 30. października, 18. grudnia. Co poniedziałku i piątku targ.

Koropiec, powiat Buczacz. Co wtorku targ.

Krzeszowice, powiat Chrzanów. Co poniedziałku targ.

Komarno, powiat Rudki. Co poniedziałku targ.

Kopyczyńce, powiat Husiatyn. Co środy targ.

Korczyna, powiat Krosno. 15. stycznia, 3. kwietnia, 30. sierpnia, 1. grudnia. Co piątku targ.

Korolówka, powiat Zaleszczyki. 29. stycznia, we środę środopostną obrz. rusk., na Wniebowstąpienie obrz. rusk., 24. czerwca, 8. sierpnia, 10. września, 9. listopada, 18. grudnia. Co czwartku targ.

Kossów, miasto powiatowe. W czwartek 1. tygodnia Wielkiego postu rusk., we wtorek przed ruskiem Wniebowstąpieniem, 21. sierpnia, 11. października (w razie święta w tym dniu, następnego dnia). Co poniedziałku i piątku targ.

Kotzman (na Bukowinie), miasto powiatowe. Co środy targ.

Kozłów, powiat Brzeżany. Co czwartku targ.

Kozowa, powiat Brzeżany. 17. lutego, 17. marca, 17 kwietnia, 8. maja, 12. czerwca, 20. lipca, 30. sierpnia, 4. września, 27. października, 11. listopada, 30. grudnia. Co wtorku targ.

Kraków, miasto stołeczne. Jarmarki przeważnie na zboże: 23. kwietnia, 29. września, oba po 14 dni. W poniedziałek po 4. niedzieli postu, 1. października. Każdego wtorku i czwartku targ.

Krakowiec, powiat Jaworów. 14. stycznia, w 1. poniedziałek po Wielkiejnocy obrz. rusk., 25. lipca, 27. września, 18. października, 25. listopada. Co czwartku targ.

Krosno, miasto powiatowe. 1. stycznia, w poniedziałek po niedzieli przewodniej, w poniedziałek po św. Trójcy, 31. lipca, 28. października. Co poniedziałku targ.

Krościenko, powiat Nowy Targ. We wtorek po Zielonych Świątkach, 26. czerwca, 1. listopada.
Krukienice, powiat Mościska. 18. stycznia, 5. marca, 23. kwietnia, 28. lipca, 18. października.
Krynica, powiat Nowy Sącz. Co drugą środę targ.
Krystynopol, powiat Sokal. 14. stycznia, 5. maja, w piątek po ruskiem Wniebowstąpieniu, 18. września.
Krzywcza, powiat Przemyśl. 18. stycznia, 2. lutego, 25. marca, 31. lipca, 18. grudnia.
Krzywcze, powiat Borszczów (jarmarki na bydło), 18. stycznia, 30. kwietnia, 10. lipca, 8. grudnia.
Kudryńce, powiat Borszczów. Co czwartku targ.
Kułaczkowce, powiat Kołomya. 8. stycznia, 15. lutego, 9. marca, 19. kwietnia, 9. maja, 24. czerwca, 18. i 27. sierpnia, 6. września, 12., 21. i 29. grudnia.
Kulików, powiat Żółkiew. 14. stycznia, dzień pierwszy po Wniebowstąpieniu, 18. i 27. sierpnia, 13. października, 7. listopada i 19. grudnia.
Kuty, powiat Kossów. 30. stycznia, 24. maja, 26. września, 13. listopada. Każdego wtorku i piątku targ.
Kutyska, powiat Tłumacz. Co poniedziałku targ.
Lanckorona, powiat Wadowice. 21. stycznia, 8. maja, 24. czerwca, 4. września.
Latacz, powiat Zaleszczyki. Co drugi czwartek targ.
Leśniów, powiat Brody. Co niedzieli targ.
Leżajsk, powiat Łańcut. 21. stycznia, 23. kwietnia, 9. maja, 5. i 24. sierpnia, 4. października, 6. grudnia.
Limanowa, miasto powiatowe. Jarmarki co 3. poniedziałek.
Lipnica murowana, powiat Bochnia. Co miesiąc w trzeci poniedziałek jarmark.
Lisiatycze, powiat Stryj. 13. stycznia, 24. czerwca.
Lisko, miasto powiatowe. Co wtorku targ.
Liszki, powiat Kraków. Dwanaście jarmarków, zawsze w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca.
Lubień, powiat Myślenica. W każdą pierwszą środę każdego miesiąca jarmark.
Lubaczów, powiat Cieszanów. 21. marca, 29. maja, 12. czerwca, 9. sierpnia, 20. września, 18. grudnia. Co wtorku i piątku targ.
Lubomierz, powiat Limanowa. 2. stycznia, 12. marca, 8. września.
Lutowiska, powiat Lisko. 13. stycznia, w ruskie środopoście, w poniedziałek ruskich Zielonych Świątek, 11. lipca, 18. sierpnia, 20. września. Co czwartku ta g.
Lwów, stolica Galicyi. 21. stycznia, 24. maja, 12. października. Co wtorku i piątku targ.
Łabowa, powiat Nowy Sącz. 3. stycznia, w czwartek po Gromnicznej, 25. kwietnia, w ostatni czwartek Wielkiego postu, w 3. czwartek Wielkiego postu rusk., w czwartki: po św. Janie Chrzcicielu, po 6. sierpniu, po święcie opieki N. M. P., po św. Łucyi.
Łapanów, powiat Bochnia. 8. stycznia, 19. lutego, 3. marca, 14. maja, 25. czerwca, 5. sierpnia, 17. września, 29. października, 10. grudnia. Co poniedziałku targ.
Łańcut, miasto powiatowe. 7. stycznia, 3. lutego, 15. marca, 16. maja, 13. czerwca, 10. i 26. lipca, 25. sierpnia, 5. października, 11. i 30. listopada. Co wtorku i piątku targ.
Łącko, powiat Nowy Sącz. Co trzeci poniedziałek targ.
Łopatyn, powiat Brody. W 1. dzień po ruskich Zielonych Świątkach, 11. lipca, 27. sierpnia, 20. września i co drugi wtorek każdego miesiąca.
Łukowica, powiat Limanowa. 3. lutego, w poniedziałek po niedzieli Misericordia, 4. maja, 15. i 30. września, 17. października.
Łysiec, powiat Bohorodczany. 11. lutego, 24. czerwca, 26. listopada, 2. stycznia, 8. marca, 11. lipca, 18. sierpnia, 26. października.

Maciejowa, powiat Nowy Sącz. 31. czerwca (st. stylu).
Magierów, powiat Rawa ruska. 15. stycznia, 9. lutego, 17. i 29. marca, 4. kwietnia, 5. maja, 23. czerwca, 12. i 27. lipca, 2. września, 30. października, 26. listopada, 19. grudnia.
Majdan, powiat Kolbuszowa. Co poniedziałku targ.
Maków, powiat Myślenice. 29. stycznia, 1. maja, 7. sierpnia, 19. listopada. Co czwartku targ.
Malechów, pod Lwowem. 25. czerwca, 30. września.
Manasterzyska, powiat Buczacz. Co środy targ.
Manaster, powiat Żółkiew. 4. maja jarmark.
Mekietyńce, powiat Kossów. 14. kwietnia, 1. i 14. maja, w dzień po Bożem Ciele.
Mielec, miasto powiatowe. 5 jarmarków w czwartki: po Gromnicznej, po św. Trójcy, po Wniebowzięciu, po św. Mateuszu, po św. Marcinie. Co czwartku targ.
Mikołajów, powiat Żydaczów. 14. stycznia, 6. sierpnia, 9. września. Co wtorku targ.
Mikołajów, powiat Lwów. 16. czerwca. Co czwartku targ.
Mikulińce, powiat Tarnopol. W każdy wtorek targ.
Milatyn, powiat Kamionka Strumiłowa. 15. sierpnia. Każdego czwartku targ.
Milówka, powiat Żywiec. Co czwartku targ.
Modlnica, powiat Kraków. Co 4. niedzielę w miesiącu jarmark.
Mościska, miasto powiatowe. 22. lutego, 24. czerwca, 10. sierpnia, 22. listopada, jarmark na konie. Co czwartku i piątku targ.
Mosty wielkie, powiat Żółkiew. 15. lutego, 5. kwietnia, 10. września, 12. grudnia. Co piątku targ.
Mrzygłód, powiat Sanok. 19. stycznia, w piątek po Bożem Ciele, 15. sierpnia.
Mszana dolna, powiat Limanowa. Co wtorku targ.
Muszyna, powiat Nowy Sącz. W poniedziałki: po Gromnicznej, po Wniebowstąpieniu, po św. Małgorzacie, po św. Michale, po Poświęceniu Kościoła, po Ofiarowaniu N. M. P. Co poniedziałku targ.
Myślenice, miasto powiatowe. Co drugi poniedziałek targ.
Nadwórna, miasto powiatowe. 18. stycznia, 5. maja (8 dni), 11. lipca, 13. października (3 dni). Co poniedziałku i czwartku targ.
Narajów, powiat Brzeżany. 18. stycznia, 26. marca, 6. kwietnia, 14. maja, 6. lipca, 6. sierpnia, 26. września, 3. grudnia. Co piątku targ.
Narol, powiat Cieszanów. 18. marca, 24. sierpnia. Co czwartku targ.
Nawarya, powiat Lwów. 16. stycznia, 14. lutego, 11. lipca, 18. sierpnia, 26. września, 10. listopada. Co środy targ.
Niebylec, powiat Rzeszów. 15. lutego, 1. września, 7. listopada, 28. grudnia. Co poniedziałku targ.
Niedźwiedź, powiat Limanowa. Co środy targ.
Niegowice, powiat Wieliczka. Co 4. środę w miesiącu jarmark.
Niemirów, powiat Rawa ruska. 19. stycznia, 8. listopada. Co czwartku targ.
Niepołomice, powiat Bochnia. 7. stycznia, 24. lutego, 4. marca, w poniedziałki: przed środą popielcową, po niedzieli Palmowej, po św. Trójcy, 24. czerwca, 26. lipca, 24. września, 4. i 18. listopada, grudnia. Co wtorku targ.
Nisko, miasto powiatowe. Targ tygodniowy.
Nieznajowa, powiat Gorlice. Na ruskie Wniebowstąpienie, 13. sierpnia, 10. września, 30. października.
Niżankowice, powiat Przemyśl. 16. stycznia, 1. marca, w poniedziałek po rusk. św. Trójcy, 26. września, 18. grudnia. Co środy targ.
Niżniów, powiat Tłumacz. 19. stycznia, 11. lutego, 29. marca, 4. maja, 24. czerwca, 6. lipca, 13. sierpnia, 10. września, 7. października, 20. listopada, 8. grudnia. Co czwartku targ.

Nowa Góra, powiat Chrzanów. W poniedziałek po św. Agnieszce, po Znalezieniu św. Krzyża, po św. Michale, po św. Tomaszu.
Nowe Miasto, powiat Dobromil. 11. listopada jarmark.
Nowotaniec, powiat Sanok. 1. maja, w poniedziałek po św. Trójcy, 2. sierpnia, 11. listopada. Co po poniedziałku targ.
Nowy Sącz, miasto powiatowe. Co wtorku i piątku targ.
Nowy Targ, miasto powiatowe. Co czwarty poniedziałek jarmark.
Obertyn, powiat Horodenka. 18. stycznia, w ostatni dzień zapust ruskich, 6. kwietnia, 7. maja, 24. czerwca, we wtorek po ruskich Zielonych Świętach, 18. lipca, 1. i 18. sierpnia, 20. września, 13. października, 9. listopada, 12. i 29. grudnia. Co czwartku targ.
Olesko, powiat Złoczów. 14. lutego, 14. kwietnia, 21. maja, 6. lipca, 20. września, 7. i 20. listopada, 18. grudnia. Co niedzieli i piątku targ.
Oleszyce, powiat Cieszanów. 14. lutego, 13. grudnia. Co środy targ.
Ołpiny, powiat Jasło. Co drugi czwartek targ.
Osiek, powiat Jasło. Co czwartku targ na bydło.
Oświęcim, powiat Biała. Przez dwa pierwsze czwartki każdego miesiąca jarmark. Co poniedziałku targ.
Ottynia, powiat Tłumacz. 16. stycznia, 2. lutego, 8. maja, 11. lipca, 6. sierpnia, 20. października. Co wtorku targ.
Paczołkowice, powiat Chrzanów. Co drugi wtorek jarmark.
Peczeniżyn, powiat Kołomya. 19. stycznia, 7. kwietnia, 4. dnia po ruskich Zielonych Świątkach, 28. sierpnia, 27. września, 8. listopada.
Perehińsko, powiat Dolina. W drugi poniedziałek Wielkiego postu ruskiego, 5. maja, 24. czerwca, 27. lipca, 9. listopada, 4. grudnia.
Piaski (przedmieście Krakowa). Co wtorku targ.
Pilzno, miasto powiatowe. 7. i 28. stycznia, 26. lutego, 19. i 31. marca, 23. kwietnia, 8. i 19. maja, 24. czerwca jarmark na płótna, 22. lipca, 15. i 28. sierpnia, 29. września, 29. października, 30. listopada, 15. grudnia. Co poniedziałek targ.
Pistyń, powiat Kossów, (podług star. kal.) 29. marca, we czwartek po Wielkiejnocy, w poniedziałek po Zielonych Świątkach, 20. czerwca, 4. i 27. lipca, 8. sierpnia, 10. września, 18. października, 8. i 30. listopada, 31. grudnia.
Piwniczna, powiat Nowy Sącz. 2. stycznia, w poniedziałek po niedzieli środopostnej, we wtorek po Zielonych Świątkach, 25. lipca, 24. sierpnia. Co drugi czwartek targ.
Podbiecz, czyli *Pobiedz*, powiat Wadowice. W środy: po N. M. P. Gromnicznej, po św. Wojciechu, po św. Janie Chrzcicielu, po Wniebowzięciu N. M. P., po św. Michale, po św. Łucyi.
Podgórze, powiat Wieliczka. W każdą pierwszą środę każdego miesiąca. Co wtorku i piątku targ.
Podhajce, miasto powiatowe. 13. stycznia, 11. lutego, w ruskie środopoście, w poniedziałek po 1. niedzieli Wielkiejnocy ruskiej, na ruskie Wniebowstąpienie, 11. lipca, 17 sierpnia, 17. września, 30. października, 30. listopada, 18. grudnia. Co czwartku targ.
Podhodce, powiat Stryj, 13. stycznia, 14. lutego.
Podkamień, powiat Rohatyn. Co wtorku targ.
Pomorzany, powiat Złoczów. 13. stycznia, 14. lutego, 17. i 29. marca, 5. i 29. maja, 23. czerwca, 21. lipca, 18. sierpnia, 22. września, 8. października, 12. listopada, 18. grudnia.
Potok Złoty, powiat Buczacz. W poniedziałek zapustny, we wtorek po Zielonych Świątkach, w następny dzień: po Spasie, po Striteniju, po św. Janie Bogusławie (podług kalendarza ruskiego). Co środy targ.
Probużna, powiat Husiatyn. Co wtorku targ.

Pruchnik, powiat Jarosław. 21. stycznia, 3. lutego, 10. marca, 23. kwietnia, w piątek po Bożem Ciele, 3. czerwca, 26. lipca, 9. sierpnia, 17. października, 12. listopada i 6. grudnia. Co czwartku targ tygodniowy.
Przecław, powiat Mielec. Co środy targ.
Przemyśl, miasto powiatowe. 26. czerwca, 6. grudnia. Każdy przez 14 dni. Co poniedziałku i piątku targ.
Przemyślany, miasto powiatowe. 2. stycznia, 14. lutego, 28. marca, 29. maja, 11. czerwca, 11. listopada. Co poniedziałku targ.
Przeworsk, powiat Łańcut. 12. stycznia, 1. marca, 9. maja, 25. lipca, 4. października, 19. listopada. Co poniedziałku, środy i piątku targ.
Rabka, powiat Myślenice. Co drugi poniedziałek targ.
Radowce (na Bukowinie), 2. maja, 20 listopada. Każdego piątku targ.
Radłów, powiat Brzesko. Co środy targ.
Radomyśl, powiat Tarnobrzeg. Co poniedziałku targ.
Radymno, powiat Jarosław. 25. maja, 20. sierpnia, 20. września, 20. grudnia. Co poniedziałku i piątku targ.
Raniżów, powiat Kolbuszów. Co czwartku targ.
Rajcza, powiat Żywiec. Co miesiąc w czwartek po pierwszym.
Rawa ruska, miasto powiatowe. 21. stycznia, 7. lipca, 27. września, 22. grudnia. Co poniedziałku targ.
Rogi, powiat Krosno. 26. lipca, 27. sierpnia, 6. grudnia. Co środy targ.
Rohatyn, miasto powiatowe. 9. stycznia, 3. lutego, 26. lipca, 1. października. Co środy i piątku targ.
Rozdół, powiat Żydaczów. 18. marca, 16. lipca, 29. września, 7. listopada. Co poniedziałku targ.
Różniatów, powiat Dolina. W ruskie środopoście, we wtorek po rusk. Zielonych Świątkach, 14. stycznia, 12. lipca, 13. sierpnia, 20. września, 21. listopada.
Rożnów, powiat Sniatyn. Co czwartku targ.
Rozwadów, powiat Tarnobrzeg. Co wtorku targ.
Ruda, powiat Żydaczów. 13. stycznia, 6. i 13. lipca.
Rudki, miasto powiatowe. 10. marc , 30. czerwca, 2. lipca, 15. sierpnia, 2. września. Co wtorku targ.
Rudnik, powiat Nisko. Co czwartku targ.
Robotycze, powiat Dobromil. 14 września 10. i 20. grudnia. Co czwartku targ.
Rymanów, powiat Sanok. 25. lipca, 6. i 9. września, 6. grudnia. Co poniedziałku targ.
Reitarowice, powiat Przemyśl. 13. stycznia, 13. lipca.
Rzepiennik, *Strzyrzewski*, powiat Gorlice. Co środy targ.
Rzeszów, miasto powiatowe. 19. marca, 23. kwietnia, na św. Trójcę, 22. lipca, 21. września, 2. listopada, 21. grudnia. Co wtorku i piątku targ.
Sadagóra (na Bukowinie), powiat Czerniowce. 6. lutego, we czwartek przed niedzielą Palmową, 1. sierpnia, 4. września, 13. października, 5. i 28. listopada, 4. grudnia. Co czwartku targ.
Sądowa Wisznia, powiat Mościska. We środę po Nowym Roku, we środę po Zielonych Świątkach ruskich, 26. lipca, 27. i 29. września. Co środy targ.
Sambor, miasto powiatowa. Co czwartku targ.
Sanok, miasto powiatowe. We wtorek przed Zielonymi Świątkami, w poniedziałek przed Bożem Narodzeniem. Co piątku targ.
Sasów, powiat Złoczów. 14. lutego, 24. czerwca, 30. września, 6. grudnia. Co środy i soboty targ.
Sędziszów, powiat Ropczyce. Co piątku targ.
Seret (na Bukowinie), miasto powiatowe. 14. lutego, 25. maja, 27. sierpnia, 28. grudnia. Co wtorku i piątku targ.
Skała, powiat Borszczów. Co czwartku targ.

Sieniawa, powiat Jarosław. 2. stycznia, 4. kwietnia, 24. czerwca, 2. listopada. Co czwartku targ.
Sieprаw, powiat Wieliczka. Co wtorek targ.
Skałat, miasto powiatowe. Każdego wtorku targ.
Skawina, powiat Wieliczka. Co czwartku targ.
Skole, powiat Stryj. 13. stycznia, w środopoście, 18. października, 13. grudnia.
Siemień, powiat Żywiec. Co drugi poniedziałek targ.
Smorze, powiat Stryj. 8. maja, 2. czerwca, 4. i 30. lipca, 16. sierpnia, 9. i 24. września, 18. października, 28. listopada, 10. grudnia.
Skrzydlna, powiat Limanowa. Co drugi czwartek targ.
Śniatyn, miasto powiatowe. W środopoście, na Zielone Świątki, na św. Eliasza, na św. Jana Chrzciciela, na Narodzenie N. M. P. (podług kalendarza ruskiego). Co poniedziałku, środy i piątku targ.
Sokal, miasto powiatowe. 18. stycznia, 24. lutego, 23. kwietnia, 18. lipca, 8. września, 4. października, 2. i 21. listopada, 12. i 18. grudnia.
Sokołów, powiat Kolbuszowa. 25. marca, 29. czerwca, 25. lipca, 11. października. Co wtorku targ.
Sokolówka, powiat Brody. W każdą drugą środę co miesiąc jarmark.
Solka (na Bukowinie), powiat Radautz. Co środy targ.
Sołotwina, powiat Bohorodczany (podług ruskiego kalendarza). 2. lutego, w 1. poniedziałek po Wielkiejnocy, w czwartek po Wniebowstąpieniu, 20. lipca, 8. listopada, 6. grudnia. Co piątku targ.
Stanestie (na Bukowinie), powiat Starożyniec. Co środy targ.
Stanisławów, miasto powiatowe. 15. lutego, 29. marca, w piątek po Bożem Ciele, 13. września, 4. grudnia. Co czwartku targ.
Starosól, powiat Stare Miasto. 2. stycznia, 20. września. Co piątku targ.
Stare Miasto, miasto powiatowe. 24. czerwca. Co piątku targ.
Stary Sącz, powiat Nowy Sącz. Co drugą środę targ.
Stojanów, powiat Kamionka Strumiłowa. Co drugi wtorek targ.
Starożynetz (na Bukowinie), miasto powiatowe. 13. maja, 2. października. (Każdy przez 8 dni.) Co czwartku targ.
Strussów, powiat Trembowla. Co czwartku targ.
Stryj, miasto powiatowe. Od 8.—15. maja, od 15.—22. sierpnia, od 7.—22. września, od 6.—13. grudnia. Co czwartku targ.
Strzyżów, powiat Rzeszów. W poniedziałek po Trzech Królach, 8. maja (przez 3 dni), w poniedziałek zapustny, w poniedziałek środopostny, w poniedziałek po Wielkiejnocy, 8. maja (3 dni), 25. lipca, 14. sierpnia (3 dni), 8. września, 21. października, 6. listopada (3 dni), 25. listopada. Co poniedziałku targ.
Strzeliska nowe, powiat Bóbrka. 19. stycznia, we wtorek po Zielonych Świątkach, 16. sierpnia, w dzień po N. M. P. Gromnicznej. Co poniedziałku targ.
Sucha, powiat Żywiec. Co drugi wtorek targ.
Suczawa (na Bukowinie). 2. stycznia, we wtorek po Zielonych Świątkach, 8. lipca, 20. sierpnia, 14. września, 26. października (podług ruskiego kalendarza). Każdego czwartku targ.
Szczawnica, powiat Nowy Sącz. Targ co wtorku w czerwcu, lipcu, sierpniu i wrześniu.
Szczepanów, powiat Brzesko. Co piatku targ.
Szczerzec, powiat Lwów. 2. stycznia, we wtorek po Zielonych Świątkach, 13. lipca, 30. września. Co czwartku targ.
Szczyrzyce, powiat Limanowa. Co wtorku targ.
Szczucin, powiat Dąbrowa. Co środy targ.
Szczurowa, powiat Brzesko. Co trzeci czwartek każdego miesiąca jarmark.
Szczurowice, powiat Brody. 7. stycznia, 24. czerwca, 14. września. Co wtorku targ

Szerzyny, powiat Jasło. W każdy drugi i ostatni czwartek każdego miesiąca targ.
Tarnobrzeg, miasto powiatowe. Każdej środy targ.
Tarnopol, miasto powiatowe. 2 stycznia, 14. lutego, w środopoście obrządku ruskiego, w poniedziałek po Wielkiojnocy, 24. czerwca, 26. lipca (jarmark na konie), 18. sierpnia, 26. września, 20. listopada. Co środy targ.
Tarnów, miasto powiatowe. W 1. poniedziałek stycznia, 3. lutego, 19. marca, w 2. poniedziałek kwietnia, maja i czerwca, 22. lipca, w 2. poniedziałek sierpnia, 29. września, w 2. poniedziałek października, listopada i grudnia. Co wtorku i piątku targ.
Tartaków, powiat Sokal. 14. lutego, 30. marca, 30. października, 18. grudnia.
Tłumacz, miasto powiatowe. W piątek po Wniebowstąpieniu ruskiem, 6. grudnia. Każdej środy targ.
Tłuste, powiat Zaleszczyki. Co czwartku targ.
Toporów, powiat Brody. Co drugi czwartek w miesiącu jarmark.
Touste, powiat Skałat. Co środy targ
Trembowla, miasto powiatowe. 6. i 16. lipca, 15. grudnia. Co wtorku targ.
Trzciana, powiat Bochnia. 26. marca, 13. i 20. lipca, 30. września, 11. listopada Co wtorku targ.
Trzebinia, powiat Chrzanów. W poniedziałek po Trzech Królach, w poniedziałek po Gromnicznej, w poniedziałek po niedzieli Białej, 23. kwietnia, 8 maja, 29 czerwca, w poniedziałek po św. Jakubie, 25. sierpnia, 21. września, w poniedziałki: po św. Szymonie i Judzie, i po św. Katarzynie, 21. grudnia. Co środy targ.
Tuchów, powiat Tarnów. Co poniedziałku targ.
Turka, miasto powiatowe. 11. i 12. stycznia, 13. i 14. lutego, w poniedziałek i wtorek 4. tygodnia przed ruskiemi Zielonymi świątkami, 9. i 10 lipca, 25. i 26. sierpnia, 18. i 19. wrzesnia, 11. i 12. października, 22. i 23. listopada. Co środy targ.
Tyczyn, powiat Rzeszów. 2. i 25. stycznia, 4. i 26. marca, 3. maja, w piątek po Bożem Ciele, 22. lipca, 17. sierpnia, 21. września, 28. października, 25. listopada. Co poniedziałku targ.
Tylicz, powiat Nowy Sącz. W następujące poniedziałki: po Trzech Królach, po niedzieli Palmowej, po Zielonych Świątkach, po św. Piotrze i Pawle, po św. Jędrzeju, po Wszystkich Świętych.
Tymbarg, powiat Limanowa. W każdy trzeci poniedziałek po targu w Łukowicy.
Tyrawa wołoska, powiat Sanok. 16. lipca jarmark na bydło. Każdej środy targ.
Tyśmienica, powiat Tłumacz. W poniedziałek po ruskim Nowym Roku, w środę przed ruską Wielkanocą, w czwartek przed ruskimi Zielonymi Świątkami, 26. czerwca. Co poniedziałku tark.
Uhnów, powiat Rawa. 18. stycznia, 20. lutego, 12. czerwca, 13. lipca, 20. września, 30. października. Co piątku targ.
Ulucz, powiat Dobromil. Co czwartku targ.
Ulanów, powiat Nisko. Co poniedziałku targ.
Ułaszkowce, powiat Czorków. Od 24. czerwca do 12. lipca.
Uścieszko, powiat Zaleszczyki. Co piątku targ.
Uście biskupie, powiat Borszczów. Co drugi wtorek po jarmarku w Mielicy.
Uście ruskie, powiat Gorlice. 18. stycznia, 5. maja, 6. czerwca, 11. lipca, 20. listopada, 21. grudnia.
Uście Solne, powiat Bochnia. 24. kwietnia, 24. czerwca, 24. sierpnia, 1. października.
Uście Zielone, powiat Tłumacz. 12. stycznia, 21. marca, 5. maja, 6. października, 8. grudnia. Co czwartku targ.

Ustrzyki dolne, powiat Lisko. Co środy targ.
Wadowice miasto powiatowe. Jarmark każdego miesiąca w 1. czwartek. Co czwartku targ.
Wama (na Bukowinie) powiat Kimpolung. Co środy targ.
Waręż, powiat Sokal. 14. lutego, 24. czerwca, 24. sierpnia, 7. listopada.
Waschkoutz (Bukowina), powiat Wiżnitz. 20. stycznia. 19. kwietnia, 17. maja, 28. sierpnia, 12. grudnia. Co czwartku targ.
Wieliczka, miasto powiatowe. W 4. poniedziałek każdego miesiąca. Co czwartku targ.
Wielkie Oczy, powiat Jaworów. 6. i 16. lutego, 29. kwietnia, 10. czerwca, 15. lipca, 10. września, 30. października, 24. grudnia. Co środy targ.
Wików (na Bukowinie), powiat Radautz. Co czwartku targ.
Wielopole, powiat Ropczyce. Co poniedziałku targ.
Wilamowice, powiat Biała. Każdego miesiąca w 1. środę jarmark. Co środy targ.
Wiśnicz Nowy, powiat Bochnia. Co miesiąc w 3. środę jarmark. Co środy targ.
Wiżnitz, miasto powiatowe na Bukowinie. 6. lutego, 12. maja, 17. lipca, 25. sierpnia, 2. października, 17. listopada. Co poniedziałku targ.
Wiśniowa, powiat Wieliczka. Co drugi czwartek targ.
Wojnicz, powiat Brzesko. Co trzeci poniedziałek w miesiącu jarmark, a co poniedziałku targ.
Wojniłów, powiat Kałusz. 18. stycznia, 5., 6. i 7. maja (na bydło) 10 lipca, 18 sierpnia.
Wołków, powiat Lwów. 3. grudnia.
Zabłotów, powiat Śniatyn. 18. stycznia, 11. lutego, 6. kwietnia, 5. maja, 11. lipca, 10. i 28. września, 7. listopada, 12. grudnia. (W razie święta w następny dzień) Co wtorku targ.
Zakliczyn, powiat Brzesko. Co 3. poniedziałek w miesiącu jarmark.
Załoźce, powiat Brody. 14. stycznia, 12. lutego, 14. marca.
Zaleszczyki, miasto powiatowe. (Jarmarki na bydło): 4. stycznia, 4. marca, 4. maja, 10. lipca, 4. października, 4. grudnia. Co piątku targ.
Zastawna (na Bukowinie), powiat Kotzman. 29. marca, 23. czerwca, 18. listopada. Co wtorku targ.
Zarszyn, powiat Sanok. 12. marca, w piątek po Wniebowstąpieniu, 17. lipca, 12. października. Co środy targ.
Zator, powiat Wadowice. 28. stycznia, 28. kwietnia, 30. czerwca, 22. września, Co poniedziałku targ.
Zawałów, powiat Podhajce. Co wtorku targ.
Zbaraż, miasto powiatowe. W ostatni dzień 1. tygodnia ruskiego Wielkiego postu, 23. kwietnia, 6. lipca, 13. września, 30. października, 18. grudnia. Co poniedziałku i piątku targ.
Zborów, powiat Złoczów. 5. lipca, 17. sierpnia, 25. września, 31. grudnia. Co wtorku targ.
Zbyszyce, powiat Nowy Sącz. 12. stycznia, 14. lutego, 10. marca, 25. kwietnia, 16. maja, 24. czerwca, 26. lipca, 25. sierpnia, 21. września, 18. października, 25. listopada, 23. grudnia.
Zdynia, powiat Gorlice. 14. stycznia, 12. lutego, 19. marca, 7. maja, 7. lipca, 6. sierpnia, 27. września, 13. listopada, 13. grudnia na bydło, owce i nierogaciznę.
Złoczów, miasto powiatowe. 19. stycznia, 12. lutego, 7. maja, 1. sierpia, 10. września, 8. i 28. listopada, 22. grudnia. Co środy i soboty targ.
Złotniki, powiat Trembowla, na św. Aleksego, 8. maja, św. Dymitra (star. stylu).
Żmigród, powiat Krosno. 2. lutego, 23. kwietnia, 24. czerwca, 25. lipca, 17. października, 18. grudnia. Co poniedziałku targ.

Zubra, powiat Dąbrowa. 25. stycznia, w poniedziałek po drugiej niedzieli po Wielkiejnocy, w poniedziałek po pierwszej niedzieli po św. Janie Chrz. 16. sierpnia, 18. października i w poniedziałek po 3. niedzieli adwentu.
Żółkiew, miasto powiatowe. 9. stycznia, w środę 4. tygodnia ruskiego Wielkiego postu, 8. maja, 30. czerwca, 14. września, 5. października, 12. listopada. Co poniedziałku i piątku targ.
Żołynia, powiat Łańcut. W poniedziałek po niedzieli Palmowej, 3. czerwca, 10. sierpnia, 8. i 21. września, 25. listopada, 21. grudnia.
Żurawno, powiat Żydaczów. 29. stycznia, w 4. środę postu, w poniedziałek po ś. Tomaszu, we wtorek po Zielonych świątkach, 27. lipca, 21. września, 13. października, 21. listopada. Co środy targ.
Żurów, powiat Rohatyn. 14. lutego, 6. kwietnia, 8. maja, 12. lipca, 6. sierpnia, 20. listopada.
Żydaczów, miasto powiatowe. 18. stycznia, 10. września, 7. listopada.
Żywiec, miasto powiatowe. W. poniedziałki po uroczystościach: Trzech Króli, nawróceniu św. Pawła, Wniebowstąpieniu Pańskiem, Zielonych świątkach, św. Piotrze i Pawle i po św. Michale. Co środy targ.

Na Szląsku austryackim.

Bielsko (Bielitz): Po niedzieli Suchej, po św. Janie, po 15. wrześniu, po 6. grudniu, zawsze w poniedziałek przypadający. Trafi 15. wrzesień i 6. grudzień w poniedziałek, to jarmarki odbywają się w tem samym dniu. Trwałość każdego jarmarku 3 dni. W pierwszem dniu każdego jarmarku i co środę targi na bydło i konie. Targi tygodniowe co środę i sobotę.
Bogumin (Oderberg): 30. stycznia, w poniedziałek po Wielkiejnocy, na Nawiedzenie N. M. P. na św. Michała, w środę przed Wielkiejnocy, w środę przed Zielonych Świąt i w środę przed Bożem Narodzeniem; targi na bydło odbywają się przy pierwszych 4 jarmarkach zawsze dzień przedtem, przy ostatnich 3 w dzień jarmarczny. Targi tygodniowe co wtorek.

Cieszyn (Teschen): W pierwszy poniedziałek marca, w drugi poniedziałek czerwca, w drugi poniedziałek września, w drugi poniedziałek listopada. Padnie poniedziałek jako główny dzień jarmarczny lub następny wtorek jako drugi dzień jarmarczny w święto, to odbywa się główny dzień jarmarczny w środę następującą. Targi na bydło i konie w pierwszem dniu jarmarku, w pierwszem poniedziałku każdego miesiąca i w razie tenże dzień świąt, w następnym dniu powszechnym. Targi tygodniowe co środę i sobotę.

Frydek (Friedek): W poniedziałek po Trzech Królach, w poniedziałek przed św. Józefem, w poniedz. po św. Filipie i Jakóbie, poniedziałek przed św. Janem Chrzcicielem, w dzień św. Anny, w poniedz. po św. Michale, w poniedz. przed św. Katarzyną. Targi na konie i bydło w każdym dniu jarmarcznym i co środę. Targi tygodniowe co środę i piątek.

Frysztat (Freistadt): Na Nawrócenie św. Pawła, w środę przed Kwietną niedzielą, we wtorek po niedzieli 6. Wielkiejnocy, we wtorek przed św. Bartłomiejem, na św. Szymona i Judę. Padnie 1. i 5. jarmark w niedzielę, to odbędzie się tenże w następnym wtorku. Targi na bydło i konie zawsze w dzień przed jarmarkiem.

Jabłonków (Jablunkau): Jarmarki oraz targi na bydło i konie: poniedziałek po Nawróceniu św. Pawła, poniedziałek po niedzieli Kwietnej, poniedziałek przed Zielonych Świąt, poniedziałek po Wniebowstąpieniu N. M. P., poniedziałek po Szymonie i Judzie, poniedziałek przed Bożem Narodzeniem. Targ tygodniowy i na bydło co wtorek.

Karwina: Targi tygodniowe co czwartek.

Ligotka (Cammeral-Ellgoth): Targi na bydło: W poniedziałek po św. Jerzym, w poniedz. przed św. Jadwigą.

Opawa (Troppau): Główne dni jarmaczne: pierwszy wtorek w lutym, maju, sierpniu i listopada. Każdy jarmark zaczyna piątek przed i kończy w sobotę po głównym dniu jarmarkowym, trwa więc 9 dni. Targi na bydło i konie na głównych dniach jarmarkowych i następnym dniu we wtorek po Wielkiejnocy. Targi tygodniowe co środę i sobotę.

Skoczów (Skotschau): W czwartek przed popielcem, w czwartek przed niedzielą Kwietną, w ostatni czwartek przed Wniebowstąpieniem Pańskim, w czwartek po Bożem Ciele, na Bartłomieja, w czwartek po św. Michale, w dzień św. Marcina, w czwartek przed Bożem narodzeniem. Padnie dzień św. Bartłomieja lub Marcina w sobotę lub w niedzielę, to odprawia się jarmark we wtorek następujący. Targi na bydło w dzień przed każdym jarmarkiem. Co czwartek targ tygodniowy.

Strumień (Schwarzwasser): We wtorek po Nowym Roku, na św. Jerzego, poniedziałek po św. Jakóbie, na św. Michała. Wielkie targi tygodniowe w piątek po Popielcu, piątek przed św. Trójcą, piątek po św. Bartłomieju, piątek po św. Barbary. Targi na bydło w dzień przed każdym jarmarkiem. Co czwartek targ tygodniowy.

Ustroń: 12. marca, 26. czerwca, w poniedziałek przed św. Michale. Targi na bydło w tych samych dniach. Targ tygodniowy co poniedziałek.

Wisła (Weichsel): Targi na bydło i konie w środę po 24. kwietniu, w pierwszą środę w lipcu, w środę po 15. październiku.

Zabrzeg: Targ tygodniowy co wtorek.

Dzieła rolnicze

wydane nakładem Księgarni Gebethnera i Wolffa w Warszawie, do nabycia w Księgarni G. Gebethnera i Spółki w Krakowie:

Früwirth C. Chmiel, jego uprawa i użycie. Przełożył z niemieckiego Stan. Rewieński, z 32 rycinami w tekście 1 40

Goeschke Fr. Ogród wiejski, popularny przewodnik przy zakładaniu i pielęgnowaniu ogrodów, oraz podręcznik do nauki ogrodnictwa, przekład z 3. wydania niemieckiego, z drzeworyt . . . . — 55

Praca konkursowa, uwieńczona dyplomem honorowym przez Stowarzyszenie do podniesienia ogrodnictwa w Prusach.

Harres B Budownictwo wiejskie, praktyczny podręcznik dla budowniczych i naczelników przy budowie pracujących, dla szkół rzemieślniczych i budownictwa, dla gospodarzy wiejskich i leśniczych, przekład z 2. wydania niemieckiego, przerobionego i powiększonego przez architekta Edwarda Harresa, z licznémi drzeworytami 3 35

Haubner Dr. Weterynarya gospodarska, choroby wewnętrzne i zewnętrzne zwierząt domowych, z niemieckiego przełożył Dr. M. Laurysiewicz, wydanie 2. . . . . 4 20

Jaroszewski Zygmunt. Gospodarstwo wzorowe, uprawa roślin zbożowych, pastewnych, groszkowych, koniczynnych i traw, wydanie 2. . . . . 4 20

Dzieło nagrodzone na konkursie przez Akademią Umiejętności.

Koleczko Walenty. Zasady praktycznego urządzenia lasów, ich szacowania i zagospodarowania, z dodaniem 2 map, tablic i drzeworytów 2 10

Krafft Guido Dr. Uprawa roślin gospodarskich na podstawie nauki i praktyki, przełożył z niemieckiego Dr. M. Laurysiewicz, część szczegółowa z 136 drzeworytami w tekście 2 80

Langie Karol. Ogród warzywny, jego urządzenie i pielęgnowanie roślin warzywnych, wydanie 2. . . . . 1 —

Lehndorff J. hr. Przewodnik dla hodowców koni, tłumaczenie polskie zbiorowe z 2. niemieckiego wydania przez członków Towarzystwa wyścigów konnych i zachęty chowu koni w Pławnie, z drzeworytami i 13 tablicami rodów 4 20

Lubomęski A. Praktyczne zastosowanie teoryi żywienia inwentarza Dr. H. Grouvena, z uwzględnieniem miar i wag. Dzies. wyd. 2. . . . . — 85

Łyskowski Ignacy. Gospodarz, wydanie 6. poprawne. Kart n. . . . — 85

Treść: Rolnictwo. — Hodowanie i choroby koni, bydła i owiec. — Ogrodnictwo. — Pszczelnictwo. — Rozmaitości gospodarskie.

— Trzy nauki gospodarskie, napisane dla włościańskich gospodarzy, wydanie nowe . . . . — 20

Treść: O płodozmianie czyli wielopolowem gospodarstwie. — O nawozach. — O uprawie roli.

Rewieński Stanisław. Listy o jeździe konnéj, praktyczny i przystępny wykład jazdy konnéj, oraz ujeżdżania koni wierzchowych, wydanie 2. z drzeworytami 1 10

Rohlwes J. M. Praktyczny poradnik dla gospodarzy czyli nauka chowu, utrzymywania, żywienia, poznawania i leczenia chorób koni, bydła, owiec, świń, kóz i psów, przekładane z niemieckiego. Oprawne w płótno angielskie 1 70

Settegast R. Hodowla zwierząt, podług 3. niemieckiego wydania przełożył i własnymi spostrzeżeniami dopełnił A. Trylski 2 10

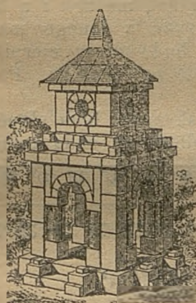
—● Ostrożność przed naśladownictwami! ●—

Jak wszystko dobre tak i od dawna **doświadczony środek domowy**

Richter'a Pain-Expeller z kotwicą

jest wielokrotnie naśladowany. Ponieważ tylko za dobroć naszego **prawdziwego** pod **lekarskim** dozorem fabrykowanego Pain-Expelleru ręczyć możemy, przeto przy zakupnie należy przyjmować tylko flaszki z marką fabryczną **„kotwica“**, a opakowania bez czerwonéj kotwicy jako fałszywe stanowczo odrzucić. Po cenie 40 ct. i 70 ct. w zapasie we wszystkich aptekach. Lekarskie orzeczenia o Pain-Expellerze znaleść można w illustrowanéj książce „Dobra Rada jest wartą złota“, którą na żądanie i franko przesyła Richtera księgarnia w Lipsku; napisać kartkę korespondecyjną do *F. Ad. Richter & Cie.*

Dla dzieci najmilsza zabawa!

Tak opiewa tytuł pięknie illustrowanéj książeczki, którą na żądanie przesyła poniżéj wymieniona firma bezpłatnie i franko. W książeczce téj nadrukowane są liczne podziękowania, które dowodzą, że sławne

kotwiczne skrzynki budowlane

w saméj rzeczy są najlepszym środkiem dla zabawy i zajęcia dzieci każdego wieku. Skutek jest *zadziwiającym,* jak to wszyscy potwierdzić mogą, którzy widzieli, z jakiem *zajęciem* dzieci bez wytchnienia *wciąż i wciąż budują kolorowymi kamykami.* Strzedz się trzeba *bezwartościowych naśladowań* i uważać na obok odbitą markę fabryczną. Kotwicznych skrzynek budowlanych dostać można we wszystkich lepszych handlach zabawek całego świata. Ceny od 70 ct. do 5 złr. i wyżéj

F. AD. RICHTER & Cie.

Pierwsza austryacko-węgierska c. i k. uprzywilej. fabryka skrzynek budowlanych.

WIEDEŃ, I. ulica Nibelungen No. 4.

Rudolstadt (Turyngia), **Norymberga, Olten** (Szwajcarya), **Rotterdam, Londyn E. C., Nowy-York.** 310 Broadway.

(Przeziębienie.) Dla niejednego człowieka pożądaną będzie rzeczą, jeżeli zwrócimy jego uwagę na dobry środek domowy przeciwko zaziębieniu. Jest to płyn do nacierań, znany pod mianem „kotwicznego Pain-Expelleru“. Od więcéj jak dwudziestu lat znajduje się ten środek w sprzedaży, co zapewne najlepiéj świadczy o jego pożyteczności. Większéj części czytelników zapewne nie jest obcym kotwiczny Pain-Expeller, a cena jego jest nadzwyczaj umiarkowaną, mianowicie 40 ct. za butelkę.

Dla dzieci najmilsza zabawa. Tak opiewa tytuł niewielkiéj książeczki, która jednakowoż zasługuje na uwagę wszystkich rodziców i wychowańców, życzących nabyć dla swych pupilów zajmującą, a zarazem i pouczającą zabawkę. Książeczka ta zawiera wiele objaśniających, kolorowych rysunków i liczne dobrozdania znacznych osobistości, a przesyła ją na żądanie franko, firma: F. Ad. Richter & Cie. we Wiedniu, I. ulica Nibelungen No. 4.

(Pain-Expeller.) Nazwa ta, przyjęta dla pewnego płynu do nacierania, oznacza tyle, co „Uśmierzacz bolów“. Jak nam już wielokrotnie donoszono, usprawiedliwiają własności kotwicznego Pain-Expelleru w zupełności tę nazwę, albowiem wszędzie chwalonem bywa szybkie, bole uśmierzające działanie tegoż. Ponieważ nadto cena jego nadzwyczaj jest niską (40 kr.

za flakon), więc uważamy za odpowiednie polecić wszystkim chorym próbę tego środka. Ze względu na liczne naśladowania zalecamy przy zakupnie wielką przezorność. Prawdziwy Pain-Expeller opatrzonym jest na opakowaniu fabryczną marką „kotwicą", a także trzeba go żądać w aptekach, jako kotwicznego Pain-Expelleru

W „Gartenlaube" znajdujemy przy okazyi sprawozdania o zabawkach dla dzieci w zeszycie 9 z tego roku następującą wzmiankę o znanych kotwicznych skrzynkach budowlanych:

„Brak nam jeszcze takich zabawek dla młodzieży, któreby przez rozmaitość możliwych kombinacyj, potrafiły na czas dłuższy zająć utalentowane dzieci; przecież posiadamy i takich kilka, a śród nich zajmują najwybitniejsze miejsce kotwiczne skrzynki budowlane z fabryki Richtera. Zalety tych skrzynek skonstatowano już wielokrotnie i powinniby wszyscy przyjaciele dziatwy baczniejszą zwrócić uwagę na tę zabawkę. Do każdej skrzynki dodane są śliczne „wzorki architektoniczne" tych budowli, które z kamyków danéj skrzynki można wznosić. Podziwiać trzeba tę uwagę i niezmordowaną wytrwałość dziecka, z jaką się oddaje wznoszeniu co raz to nowych budowli: pałaców, domków, mostów i t. d. Gdyby n. p. tylko jedną budowlę można było zbudować z danego materyału, to niezawodnie zbyt prędko straciłby młody budowniczy cierpliwość i zabawka by mu się sprzykrzyła, lecz rozmaitość pobudza go. Polecamy więc tę zabawkę wszystkim jak najlepiéj."

Zapatrywanie to podzielamy zupełnie: kotwicznéj skrzynce budowlanéj Richtera należy się pierwsze miejsce pomiędzy gwiazdkowymi podarkami.

Ulepszone pigułki szwajcarskie

A. BRANDT'A, St. Gallen (Schweiz).

Przewyższają pod każdym względem wszystkie podobne preparaty: znakomity, doświadczony środek przeciw zastarzałemu zatwardzeniu, zakłóceniu organów trawienia, biciu serca, uderzeniom krwi, bólom głowy i t. d. Z największym skutkiem używane przy chorobach organów płciowych. W przeciwieństwie do wielkiéj ilości istniejących pigułek drażniących i ostrych, działają łatwo, przeczyszczają krew i są wolne od wszelkich szkodliwych substancyj i z tego powodu do dłuższego użycia znakomicie się nadają.

Żądać należy w aptekach tylko prawdziwego preparatu wyraźnie w paczkach po 40 i 70 ct. z własnoręcznym podpisem A. Brandt i marką ochronną czerwoną gwiazdą.

Na składzie w Cieszynie:
Apteka miejska pod Czarnym Orłem.

Skład główny:
Apteka F. SCHMIED, Cieplice (Czechy).

Balsam na wole. Flakon 40 ct., z przesyłką 65 ct.

Esencya życia (krople pragskie) na zepsuty żołądek, złe trawienie i t. d. Flaszka 22 ct.

Angielski balsam cudowny. 1 flaszka 50 ct., mała 12 ct.

Proszek dla fiakrów przeciw kaszlowi i t. d. Pudełko 35 ct., z przesyłką 60 ct.

Pomada tannochininowa J. Pserhofer'a, najlepszy środek na porost włosów. 1 słoik 2 złr.

Uniwersalny plaster prof. ***Steudel***, środek domowy na rany, wrzody i t. d. Puszka 50 ct., z przesyłką 75 ct.

Uniwersalna sól czyszcząca A. W. Bulrich, najlepszy środek domowy przeciw następstwom zepsutego trawienia. 1 paczka 1 złr.

Oprócz tu wymienionych preparatów jest także na składzie zapas wszystkich w gazetach austryackich ogłoszonych krajowych i zagranicznych specyalności. Wszystkie artykuły nie znajdujące się na składzie szybko i tanio sprowadzone zostaną.

Posyłki pocztowe wykonuje się szybko za poprzedniem nadesłaniem należytości, większe zamówienia także za pobraniem należytości.

Przy poprzedniem nadesłaniu należytości (najlepiéj przekazem) wypadnie przesyłka znacznie taniéj niż za pobraniem.

z przeszkodą 25 ct. — *Gawędziarz* 36 ct. — *Gawędy* starego leśniczego 48 ct. — *Genowefa* 30 ct. — *Józefa Grajnerta powieści*: Jak to było pod Wiedniem? 25 ct. — Skrzydlaty wojak 25 ct. — Maciek Grąda odważny wojak 25 ct. — Tomek Setnik 35 ct. — Znajdek 25 ct. — *Indowie i Chinczycy*. Ciekawe przygody 40 ct. — *Józef młody jeniec tatarski* 18 ct. — *Kabała* czyli sztuka wróżenia kropkami 10 ct. — *Kościuszkowskie czasy* 35 ct. — *Koszyk kwiatów* przez ks. kan. Schmidta 30 ct. — *Książę srebrny*, powieść Tołstoja 1 złr. 50 ct. — *Kucharz Wielkopolski* 1 złr. 50 ct. — *Legendy* różnych autorów z illustr. 65 ct. — *Masoni*, czyli wolnomularze, co chcą, co działają? i do czego dążą 36 ct. — *Mazepa*, hetman Ukrainy 40 ct. — *Nagroda cnoty*, 3 powiastki 40 ct. — *Najdroższy skarb*. Powieść 40 ct. — *Naszyjnik żywy*. Powieść rzymska 50 ct. — *O biednym muzykusie* 50 ct. — *Opowiadania o zbójcach*, strachach, czarach 25 ct. — *O tworzeniu się ziemi* przez ks. Tłoczyńskiego 65 ct. — *Pieśni weselne* 20 ct. — *Piotrowskiego Rufina* przygody na Sybirze 40 ct. — *Podręcznik* do pisania listów 65 ct. — *Powieści i opowiadania* ojczyste 65 ct. — *Przemówienia* przy weselach i chrzcinach 25 ct. — *Przygody Urbana Długonosa* 18 ct. — *Róża z Tanenbergu* 30 ct. — *Robinsona przypadki* 35 ct. — *Rozbitki* przygody ciekawe 50 ct. — *Sennik egipski* 30 ct. — *Siedm powiastek* z życia ludu wiejskiego 35 ct. — *Sierota* przez Floryana 25 ct. — *Strachy*, kilka ciekawych opow. 25 ct. — *Sześć ciekawych bajek* zebrał Bronisz 20 ct. — *Szymek i Handzia*. Powieść 40 ct. — *Uprawa roli* napisał Wielkopolanin 40 ct. — *Wigilia Bożego Narodzenia* przez Dickensa 50 ct. — *Zbójcy* kilka ciekawych opowiadań 25 ct. — *Zwycięstwo serca*. Powieść 40 ct. — *Życiorys mojego dziadka* 40 ct. — *Żywot Kościuszki*, napisał Żychliński 40 ct.

Sprzedawcy otrzymują znaczny opust.

Wszystkie gdzieindziej wyszłe lub ogłoszone książki dostarczają się prędko i po cenach oryginalnych.

Środki lecznicze weterynaryjne

wyrobu aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Środki lecznicze weterynaryjne, a mianowicie różnego rodzaju płyny do nacierania skóry i stawów, maści do smarowania pęcin i kopyt, proszki do zażywania dla koni, bydła i innych zwierząt domowych, były od dawna w używaniu przez gospodarzy, hodowców itp. a to bądź w celu wzmacniania lub leczenia różnych chorób, bądź znowu w celu zapobiegania różnym chorobom zwierząt, które niekiedy nieobliczone i niepowetowane niczem szkody gospodarzom i hodowcom w stadach wyrządzają.

W ostatnich latach poczyniły nauki lekarsko-weterynaryjne nader wielkie postępy. Wynaleziono b. wiele nowych i bardzo skutecznych leków, które są w stanie nie tylko wzmacniać zwierzęta i popierać ich rozwój, ale także i różne dawniej za nieuleczalne uważane choroby wyleczyć, albo też zapobiegać skutecznie ciężkim chorobom pociągającym za sobą śmierć lub kalectwo zwierząt.

Ażeby korzyści płynące z nowych naukowych postępów i zdobyczy popartych licznemi doświadczeniami — uczynić przystępnymi dla szerszego ogółu — podjął aptekarz we Lwowie Henryk Blumenfeld myśl wyrabiania nowych środków leczniczych weterynaryjnych i myśl tę po dłuższych poszukiwaniach wprowadził w czyn, tak, że obecnie wyrabia cały szereg środków leczniczych weterynaryjnych, które stósowane w odpowiedni sposób, w całych szeregach przypadków chorób u zwierząt domowych (u koni, bydła i trzody chlewnej) okazały się skutecznymi i zyskały sobie prawdziwe uznanie, jak o tem chlubnie dowodzą liczne świadectwa znawców i ludzi fachowych — polecające środki lecznicze weterynaryjne, wyrabiane w aptece pod złotym słoniem Henryka Blumenfelda we Lwowie.

Regeneracyjny fluid dla koni.

Fluid regeneracyjny jest mieszaniną, złożoną szczęśliwie z różnych wzmacniających i drażniących środków lekarskich, stanowiących razem płyn fluidem zwany, przeznaczony przeważnie do użytku dla koni. Płyn ten polecony przez powagi znane na polu weterynaryi, wypróbowany został przez te powagi i przez fachowców i uznany jako znakomity środek dla koni.

I. Siła wzmacniająca i regeneracyjna fluidu.

Jeżeli mięśnie i ścięgna u koni zesłabną z powodu natężającej pracy, silnych chodów, z powodu wieku starszego itp. i staną się wiotkiemi, to fluid regeneracyjny odradza je niejako, pobudza przez podrażnienie jakoby do nowego energiczniejszego życia i rozwoju siły, podnieca do nowego napięcia — a więc pokrzepia i wzmacnia takowe i wywołuje nowe siły w mięśniach i ścięgnach.

W następstwie tego powoduje lepsze trzymanie się i lepszy wygląd zwierzęcia, tak, że pokrzepione są w stanie nowe nawet znaczne trudy z łatwością pokonywać. Jeżeli się zaś tego fluidu od młodości u koni regularnie do nacierania używa, to i wygląd i siły konia w jednym stanie przez długie utrzymuje się lata. Siłę wzmacniającą i regeneracyjną posiada i rozwija fluid zawsze, i w każdym przypadku siłę tę z całą pewnością wywołać jest w stanie: u zwierząt nawet starych lub pracą bardzo strudzonych nie zawiedzie ten środek nigdy i skutek niezawodnie sprawi.

Sposób użycia fluidu celem wywołania wzmocnienia.

Zawartość flaszki z fluidem powinna być przez potrząsanie flaszką należycie zmieszaną, potem 1/4 część flaszki fluidu dodana do 1. litra wody w butelce zwykłej, stanowi mieszaninę, którą trzeba dobrze zatkać korkiem i znowu przez potrząsanie butelką dobrze zmięszać, a płyn do użytku jest gotowy. Tak fluid, jak i rozczyn fluidu z wodą należy zawsze trzymać w chłodnem i ciemnem miejscu. Przed użyciem każdorazowem należy rozczyn przez potrząsanie flaszki lub butelki zmięszać — a celem smarowania i nacierania płyn ten nalać na gąbkę, płat flaneli lub płótna — i gąbką czy płatem płótna lub flaneli nacierać i smarować dosyć mocno naciskając skórę — a przez skórę mięśnie, ścięgna etc, poczem w krótkim czasie wzmocnienie na jaw występuje. Bliższe szczegóły dotyczące sposobów użycia fluidu — podane są dokładnie poniżej.

II. Siła lecznicza fluidu.

Za pomocą używania fluidu w sposób odpowiedni można wiele chorób u koni usunąć czyli wyleczyć. Nie należy jednakże ani wymagać, ani spodziewać się, żeby fluid był uniwersalnym lekiem, skutecznym we wszystkich chorobach u koni występujących.

W następujących stanach chorobowych jednak sprawia użycie fluidu pożytek i wywołuje pożądany skutek.

a) **W złogach wapiennych naokoło stawów i następowem sztywnieniu stawów.** Ogólnie wiadomo, że z wiekiem tak u ludzi a jeszcze więcej i znaczniej u zwierząt, mianowicie u koni występują złogi wapienne na około stawów, niekiedy w tak wielkiej ilości, że okolica stawu mniej lub więcej grubieje a wskutek tego staw dotknięty staje się mniej ruchomym — czyli sztywnieje przez co zatraca się moc i giętkość stawu, a ponieważ dotyka to naczęściej stawy skokowe, pęcinowe i kopytowe — przeto chód konia staje się w takich razach utrudnionym, ciężkim, niezgrabnym, niekiedy nawet niemożliwym i występuje kulawizna mniej lub więcej znaczna. Przez silne nacieranie rozczynem fluidu i stósowne smarowanie (miesienie) okolicy stawów zajętych powstaje pewne podraźnienie, które powoduje przyspieszane krążenie krwi i soków, a przez to mogą rozdzielić się złogi wapienne i rozejść — a staw nabiera dawnej giętkości.

Smarowanie i nacieranie trzeba robić 2—3 razy dziennie i to tak mocno, ażeby fluid przez sierść dostał się do skóry. Nacierać trzeba płatem flaneli zmaczanym w rozczynie fluidu z wodą — miejscem zaś nacierania i smarowania jest nietylko staw zgrubiały — ale także i okolica jego w rozległości około dwóch dłoni, a nadto po nacieraniu i smarowaniu zawija się na noc chore nogi płatami flaneli lub płótna umaczanymi w rozczynie fluidu z wodą — czyli robi się rozczynem fluidu okłady.

b) **W naciagnięciach i zgrubieniach ścięgien mięśniowych, więzadeł i torebek stawowych** działają okłady z rozczynu fluidu co pięć minut zmieniane bardzo korzystnie przyprowadzając je do stanu pierwotnego, przyczem jednak zwierzę musi być pozostawionem w spoczynku i znajdować się wśród odpowiednich warunków higienicznych i dyetetycznych.

c) **W zapaleniach gośćcowych (rheumatycznych i kurczach mięśniowych)**, które powstają wskutek przeziębienia i przemoczenia, u koni w różnych częściach ciała — a które wywołują niekiedy natychmiastowe i długotrwałe osłabienia stawów, chromania, kulawizny a nawet porażenie, sprawia nacieranie mocniejszym rozczynem fluidu ($^1/_4$ do $^1/_2$ flaszki fluidu na $^2/_3$ do $^1/_2$ litra wody) wielką ulgę w chorobie, lecz trzeba tu także robić i okłady z rozczynu fluidu na cierpiącą część ciała, co $^1/_4$ godziny zmieniane, przyczem trzeba konia pozostawić w spokoju, w ciepłej stajni i nakryć go derkami, aby fluid mógł skutecznie i rychlej działać. Jeżeli i stawy

w kopytach są zajęte, należy zdjąć podkowy i robić okłady na około kopyta.

d) **W zapaleniach urazowych (traumatycznych)** powstałych wskutek uderzenia, potknięcia, upadku, złego stąpienia lub skoku, poślizgnięcia się, itp. a więc i w skręceniach i zwichnięciach stawów skokowych, pęcinowych i koronowych działają okłady z rozczynu fluidu co 5 minut zmieniane jakoteż nacierania i smarowania słabszym rozczynem fluidu bardzo zbawiennie. Należy jednak nie dopuszczać okładów do rozgrzania się a przed stósowaniem okładów i nacierań obmyć nogi, rozkuć kopyta, i pozostawić konia na równem i miękkiem stanowisku w spokoju aż do wyzdrowienia.

e) **W osłabieniach mięśni i ścięgien pozostałych po uprzednich długich kulawiznach,** powstałych z jakiegokolwiek powodu — działają nacierania rozczynem fluidu 2—3 razy dziennie powtarzane bardzo korzystnie, przywracając osłabionym ścięgnom i mięśniom siłę, o czem zresztą sub. I). obszerniej było mówionem.

W ogóle zauważyć należy, że w rekonwalescencyi po różnych cięższych i długotrwałych chorobach wywołują nacierania rozczynem fluidu skutek bardzo pożądany, skracają bowiem czas trwania rekonwalescencyi; przyspieszając powrót do zdrowia i sił, dozwalając przez to rychlej na używanie zwierząt do celów przeznaczonych.

III. Siła zapobiegawcza czyli ochronna fluidu.

Przez to samo już, że fluid wzmacnia mięśnie, ścięgna, więzadła i torebki stawowe u koni, sprawia zarazem i to, że chroni czyli zabezpiecza je od nabawienia się różnych chorób; mocniejszy bowiem mięsień lub staw nie tak rychło ulegnie czy to przeziębieniu, czy też naciągnięciu, osłabieniu itp. wypadkom, a w ślad za tem nie pociągnie za sobą taki wypadek szkodliwych następstw i uchroni zarazem właściciela od strat i szkód, — na jakie każde zachorowanie konia czy to w pracy, czy na wartości swego właściciela narazić musi.

Pomimo tylu zalet i własności fluidu regeneracyjnego, które stwierdzone zostały licznemi i wiarygodnemi świadectwami wystawionemi przez znakomitych profesorów i lekarzy weterynaryjnych, koniuszych, hodowców, c. k. weterynarzy i władze wojskowe od konnicy, nadmieniliśmy wyraźnie i tu z naciskiem powtarzamy, że fluid nie jest środkiem uniwersalnym skutecznym we wszystkich chorobach koni, że więc w ciężkich przy-

padkach chorobowych w pierwszej chwili należy użyć fluidu, w razie potrzeby jednakże należy wezwać fachowej pomocy lekarskiej.

Reguły, jakie przy użyciu fluidu regeneracyjnego zachować należy.

1) Fluid należy zawsze używać w rozcieńczeniu, a mianowicie $^1/_4$ flaszki fluidu na 1 litr wody stanowi rozczyn słabszy, w razach zaś, gdzie potrzeba użyć rozczynu mocniejszego, daje się $^1/_3$ do $^1/_2$ flaszki fluidu na 1 litr wody.

2) Tak fluid jak i rozczyn jego należy trzymać w miejscu ciemnem i chłodnem i dobrze zakorkowany.

3) Do nacierania rozczynem fluidu najlepiej używać gąbki, można jednakże użyć do tego samego celu płatka flaneli lub płótna lnianego kilkakrotnie złożonego.

4) Nacierania trzeba uskuteczniać tak długo, aż skóra i sierść staną się suchemi.

5) Po natarciu należy odnośną część ciała owinąć opaską flanelową 7 do 10 ctmtr. szeroką (obandażować), krzyże zaś, grzbiet itp. nakryć derkami i pozostawić konia na odpowiedniem stanowisku w spokoju.

6) Do okładów rozczynem fluidu należy używać płatów lnianych, czystych we troje lub czworo złożonych. Płaty te należy zmaczać w rozczynie fluidu, lecz nie nadmiernie, tylko tak aby okład był mokrym a nie kapało z niego. Okład nie powinien leżeć długo, ażeby się ani nie zagrzał ani nie wysechł.

7) Rozczyn fluidu przed każdem użyciem powinien być należycie wymięszanym — co się uskutecznia za pomocą silnego potrząsania flaszką.

8) Jeżeli zwierzę mające być nacierane fluidem jest zgrzane, spocone lub zmoczone, należy je przed użyciem fluidu przez wycieranie suchą słomą dobrze osuszyć.

Cena flaszki oryginalnej wynosi 1 zł. 20 ct. aw. Należy żądać wyraźnie Fluidu regeneracyjnego wyrobu Aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie, gdyż jest i tańszy i lepszy, od takichże wyrobów zagranicznych jak to stwierdzają liczne poważne świadectwa, a nadto należy unikać fałszerstw i naśladownictw.

Świadectwa stwierdzające skuteczność fluidu regeneracyjnego w przypadkach wymienionych pod I, II i III przytaczamy poniżej. Oryginały takowych można na żądanie oglądać **w głównym składzie środków leczniczych weterynaryjnych — w aptece pod złotym słoniem aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie ul. Żółk. L. 4.**

Swiadectwa.

Fluid regeneracyjny wyrobu aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie — wielokrotnie w praktyce mojej u koni używałem i przekonałem się, że wyrób ten nie tylko nie jest gorszym od innych podobnych wyrobów, lecz takowe o wiele przewyższa. Znakomite skutki osiągnięte u koni w przypadkach rheumatyczno-gośćcowych, zapaleniach traumatycznych, w kurczach mięśni, w zgrubieniu ścięgen, i osłabieniu więzadeł — przekonały mnie że jest preparat farmaceutyczny, ze wszech miar do polecenia się nadający. Równie znakomitą co do skutków jest maść przeciw grudzie wyrobu aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie.

Lwów d. 3. V. 890. **Prof. Dr. Antoni Barański.**

Fluid regeneracyjny wyrobu aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie, stósowałem na Klinice chorób chirurgicznych c. k. szkoły weterynaryi we Lwowie u koni i innych zwierząt, w wieku wypadkach chorób gośćcowych (rheumatycznych) urazowych (traumatycznych), jakoteż w osłabieniach mięśni powstałych po uprzednich długich kulawiznach z bardzo dobrym skutkiem, a porównując przetwór ten z innymi zagranicznymi — przekonałem się, że działa na skórę bardziej drażniąco, wywołuje zatem objawy fluidom właściwe o wiele prędzej i skuteczniej — mogę więc takowy do użytku polecić.

Lwów d. 25. VII. 1890.

Prof. S. Królikowski

Kierownik kliniki chirurgicznej c. k. szkoły weterynaryi.

Fluid regeneracyjny wyrobu p. Henryka Blumenfelda aptekarza we Lwowie stósowałem w mej praktyce zawsze z dobrym skutkiem u koni chorych na rozmaite cierpienia rheumatyczne, następnie w osłabieniach mięśni i ścięgien w celu wzmocnienia tychże, jak również i w tych wypadkach, w których przejściowe podrażnienie skóry było pożądane i przenoszę wyrób ten nad inne podobne przetwory i wyroby zagraniczne.

Lwów w Czerwcu 1890.

Paweł Kretowicz

nauczyciel w c. k. szkole weterynaryi i szkole kucia koni.

Zarząd centralny dóbr galicyjskich

Hr. Romana Potockiego we Lwowie

(kor. Nr. 616/XVI dnia 7 Września 1890.)

Wielmożny Pan Henryk Blumenfeld aptekarz we Lwowie.

Na życzenie W. Pana z przyjemnością przychodzi mi poświadczyć, że Pański fluid regeneracyjny działa znakomicie u koni przy reumatyzmach, przy osłabieniu ścięgien i w ogóle gdzie tego rodzaju środki używane bywają.

Z szacunkiem **Fr. Szczerbicki.**

C. k. pułk dragonów **Baron Piret** Nr. 9.

c. k. weterynarz wojsk. **Benedykt Meznik.**

Do c. i k. Komendy pułku w Czerniowcach.

Czerniowce d. 12 Czerwca 1890.

Donoszę, że wyroby lekarsko-weterynaryjne aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie doręczone celem wypróbowania ich po największej części zostały spotrzebowane. Z tych wyrobów okazał się Fluid regeneracyjny środkiem skutecznym; Maść na grudę bardzo dobrą a karpacki proszek dla bydła, który składa się z mocno gorzkich i solnych środków lekarskich, sprawia na trawienie znaczny wpływ i okazał się skutecznym u konia służbowego, który długotrwałą chorobą w stanie odżywienia mocno podupadł.

Do WPana Henryka Blumenfelda aptekarza we Lwowie.

Lwów d. 1 lipca 1890.

O środkach lekarskich weterynaryjnych pańskiego wyrobu, wypróbowanych w pułku, wydaje się Panu następujące orzeczenie.

1) Fluid regeneracyjny używany w stanie zgęszczonym wywołuje podrażnienie i lekkie zapalenie skóry z następowem tworzeniem się strupka.

Jeżeli fluid rozcieńczy się z równą ilością albo połową wody, to można tego roztworu fluidu używać przez dłuższy czas, a działanie na skórę, mięśnie i nerwy jest podobnie — jak innych fluidów ożywiające i podniecające.

W stanie rozcieńczenia tedy odpowiada pański fluid re-

generacyjny wszelkim wymogom tak w świeżych ostrych jak i przewłocznych cierpieniach.

2) Maści na grudę używano jeden raz i skutek był dobry, zauważa się jednak, że przed użyciem maści na nowo trzeba dawne resztki maści zmyć aby nie dopuścić do jełczenia maści.

3) Środek podany pod nazwą „karpacki proszek dla bydła“ został użyty u 5 znanych sztuk chorych na słabe trawienie i brak apetytu i okazał się już po krótkim użyciu skutecznym, sztuki chore okazały zwiększoną chęć do jadła i uzyskały wkrótce lepszy wygląd. Ponieważ konie ten proszek (1 łyżka na 1 porcyę obroku) chętnie jedzą — tedy można go nazwać dobrym i skutecznym.

Schmidt

c. k. nadporucznik i prow. ofic. 7 pułku Dragonów.

Poświadczam — że p. apt. Henryk Blumenfeld otrzymał pozwolenie z powyższego świadectwa zrobić publiczny użytek.

Putti c. k. nadpor. Adjutant pułku.

(w tłumaczeniu)

C. i k. pułk furgonów Nr. 3.

Dywizya furgonów Nr. 11

c. i k. Szef weterynarz
Filip Urbann.

Swiadectwo.

Z apteki Henryka Blumenfelda we Lwowie pobrano z powyższej c. k. dywizyi następujące środki dla koni do wypróbowania.

1) fluid regeneracyjny
2) proszek karpacki pożywny
3) Maść na kopyta dla koni
4) Maść na grudę „ „

Skutek powyższych środków był dobry, z którego to powodu środki te właścicielom koni jak najlepiej poleca się.

Lwów dnia 10 września 1890

Urbann
Szef weterynarz.

Karpacki proszek

dla koni, bydła, owiec i innych zwierząt domowych

wyrobu aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Jak u ludzi tak i u zwierząt polega zdrowie organizmu przedewszystkiem na tem, że organizm używa wiele pierwiastków na to, ażeby dostarczyć za to pracę, mięso, tłuszcz, mleko itp.

podług celów, w jakich zwierzęta się trzyma i hoduje. Ażeby zużyte pierwiastki napowrót do ustroju wprowadzić — przyjmują zwierzęta różne pokarmy, w których właśnie owe pierwiastki organizmowi potrzebne są zawarte. Pokarmy przyjęte podlegają w organizmie procesowi chemicznemu (trawieniu) tj. najpierwej zostają rozdrobione, potem łączą się z różnemi sokami wydzielonymi przez różne gruczoły w całym przewodzie pokarmowym i jego sąsiedztwie się znajdujące — to stanowi wymianę materyi zdrowego organizmu czy to ludzkiego czy zwierzęcego. Jeżeli proces trawienia z jakiegokolwiek powodu ulegnie jakiejkolwiek zmianie — tracą zwierzęta przedewszystkiem chęć do jadła, — a wtedy oczywista albo mniej przyjmują materyj odżywiających organizm t. j. pokarmów, albo wcale nie przyjmują, albo też przyjmują, lecz nie przerabiają tych materyj tak, ażeby organizm z nich odnosił pożytek, w następstwie czego konie np. chudną i słabną i nie są w stanie wykonywać pracy od nich wymaganej, krowy nie dają mleka, owce i trzoda chudną, w ogóle narażają właścicieli i hodowców na nieobliczone straty, a nadto stają się łatwiej przystępnemi dla wszelkiego rodzaju innych chorób.

Dla tego to wszystkich właścicieli i hodowców tak przeraża fakt — że konie, bydło, owce lub trzoda chlewna nie chcą przyjmować pokarmów lub okazują zmniejszoną chęć do jadła, wiedzą bowiem z przykrego doświadczenia, że jeżeli stan ten trwa dłużej, pociąga za sobą złe skutki i przynosi ciężkie szkody i straty. Stan ten polega najzwyklej na tem, że albo gruczoły błony śluzowej przewodu pokarmowego nie wydzielają soków trawiących ani w należytym składzie ani w należytej ilości, albo też na tem, że w pewnych częściach przewodu pokarmowego — czy to w żołądku, czy w kiszkach cienkich lub grubych nagromadzają się mniejsze lub większe ilości pokarmów mniej lub więcej nienależycie strawionych, stanowią zaporę niekiedy twardnących jak kamień i wywiązujących wiele gazów — które wywołując prócz zmniejszonej chęci do jadła jeszcze inne mniej lub więcej groźne, niekiedy nawet zwierzęta zabijające wzdęcia, kolki itp. Otóż, ażeby podnieść chęć do jadła, podniecić gruczoły do wydzielania soków trawiących, przyspieszyć ruch robaczkowy jelit celem wydalenia nagromadzonych mniej lub więcej niestrawionych mas pokarmowych, rozpuścić masy te jeżeli są twarde, a wreszcie zmniejszyć ilość gazów — oto zasady któremi się kierowano przy złożeniu proszków karpackich i to skutki, jakie te proszki wprowadzone do organizmu, wywołują.

Składa się ten proszek, karpackim nazwany, z różnych ziół podniecających czynność gruczołów, jakoteż z różnych solnych środków lekarskich, które prócz działania na gruczoły i błonę śluzową przewodu pokarmowego albo łączą się z gazami i zmniejszają ich ilość — albo powodują — że przez przyspieszenie ruchu robaczkowego te gazy zostają wydalane, albo wreszcie powodują rozrzedzenie niestrawionych mas pokarmowych i wydalenie takowych. A więc proszek tak złożony, działa znakomicie przy zmniejszonej chęci do jadła, przy osłabionem trawieniu, przy katarach przewodu pokarmowego (żołądka i kiszek cienkich i grubych), przy osłabieniach organizmu po ciężkich chorobach i wycieńczeniach — wzmacniając przewód pokarmowy a przez to i cały organizm, przy wzdęciach i zaparciach, tak że można go nazwać i środkiem żywiącym organizm zwierzęcy, i utrzymującym zdrowie zwierząt a wreszcie chroniącym organizm zwierzęcy od cięższych a niekiedy nawet groźnych i zgubnych chorób. Nadto wpływa ten proszek karpacki także szczególniej na wydzielanie mleka w większej ilości u krów, kobył etc. podniecając i mleczne gruczoły do zwiększonej czynności a wreszcie w ten sam sposób działa także na wszystkie inne gruczoły limfatyczne — albowiem działa na krew czyszcząco. Pierwsi hodowcy w kraju, jakoteż znakomitości na polu weterynaryi przyznają ogólnie powyższe własności proszkowi karpackiemu, albowiem okazał się przy próbach we wszystkich powyżej przytoczonych stanach skutecznym.

Prócz powyżej przytoczonych stanów chorobowych — w których proszek karpacki wywołuje działanie zbawienne — zaleca się proszek karpacki jeszcze jako środek zapobiegawczy.

U koni: przeciw zołzom, kolce, zmniejszonej chęci do jadła, zaparciom i wzdęciom — szczególnie zaś, aby konie wyglądały dobrze, gładko, zdrowo i z ogniem.

U bydła rogatego: przeciw odęciu nagłemu (bębnicy), krwawemu moczeniu, krwawemu gorzkiemu mleku i w ogóle przeciw innym wadom mleka tak co do jakości jak i co do ilości; podczas karmienia cieląt podawany tak krowie jak i cielęciu wpływa korzystnie na stan zdrowia matki i na rozwój nawet słabych i wątłych cieląt.

U owiec: przeciw wszelkim zawadom w czynnościach przewodu pokarmowego, a to samo także działanie wywiera i u trzody chlewnej — przyspieszając w ten sposób i ułatwiając jej wytuczenie.

Cena 1 pakietu proszku karpackiego wynosi 35 ct.

Sposób użycia proszku karpackiego.

Tak u bydła jak i u koni dodaje się proszek karpacki do pokarmu jako przymieszka do sieczki, obroku, brahy itp. a mianowicie dobrą garść proszku raz na dzień na jednę dawkę dla jednej dorosłej sztuki, gdzie jednak potrzeba zachodzi — można dawać i 2—3 razy dnia.

Przeciw kolce u koni, odęciu bydła itp. gdzie trzeba wywołać rychłe działanie proszku, daje się dawkę większą tj. dwie garści pełne i powtarza się dawkę co 1—2 godzin aż do skutku.

Przeciw zołzom u koni jakoteż w tych przypadkach u bydła — gdzie chodzi o zwiększenie ilości mleka lub też o poprawienie jakości mleka, trzeba podawać proszek karpacki przez czas dłuższy regularnie dwa razy dnia (rano i wieczór) z pokarmem (pełną garść każdą razą) aż do osiągnięcia skutku.

U owiec, trzody chlewnej i cieląt wystarczy garść proszku zarobiona z wodą na gęstawą papkę na dwie dawki — i podaje się tę papkę na chlebie lub z otrębami albo grysem zmieszaną.

Proszek ten biorą i konie, i bydło, i inne zwierzęta domowe chętnie, a w czasie panujących zaraz na konie, bydło, owce itp. podawany regularnie codziennie w ilości około 50—60 gramów (dawne 2 łuty) jest dobrym środkiem zapobiegawczym, wzmacnia bowiem zwierzęta i zwiększa ich odporność przeciw zarazie.

Świadectwa stwierdzające skuteczność proszku karpackiego

wyrobu aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie

Lwów d. 30. IV. 1890

Do Wgo P. H. Blumenfelda aptekarza we Lwowie.

Pańskiego wyrobu proszek karpacki, pożywczy dla koni bydła, owiec i trzody chlewnej — wielokrotnie używałem w mej praktyce i przekonałem się o jego znakomitem działaniu w nietrawności, katarach żołądka i kiszek, w chorobach przebiegających z wycieńczeniem sił i w rekonwalescencyi

w ogóle jako o środku pokrzepiającym, wzmacniającym i dodatnio działającym na mleko. Proszek ten jest mojem zdaniem lepszy od innych tego rodzaju wyrobów — co z przyjemnością stwierdzam.

Z poważaniem

Prof. Dr. A. Barański.

C. i k. pułk dragonów Baron de Piret Nr. 9.

Benedykt Meznik.

C. i k. weterynarz wojskowy.

Do c. i k. Komendy pułku w Czerniowcach.

Czerniowce dnia 12 Czerwca 1890.

Proszek Karpacki wyrobu aptekarza H. BLUMENFELDA we Lwowie przesłany celem wypróbowania go — został zużyty. Proszek ten składa się z mocno gorzkich ziół i solnych środków lekarskich wywiera więc na sprawę trawienia zwierząt znaczny wpływ i okazał się w użyciu u konia, mocno wskutek długotrwałej choroby w stanie odżywienia podupadłego, bardzo skutecznym.

Benedykt Meznik

c. i k. weterynarz wojskowy.

Do Wgo Pana H. BLUMENFELDA aptekarza we Lwowie.

Lwów 1. lipca 1890.

Proszek pańskiego wyrobu — zwany Karpackim proszkiem dla bydła — użyto u 5 koni znanych z tego — że nie chciały przyjmować pokarmu — i okazało się po krótkim czasie używania, że chęć do jadła się wzmagała i wskutek tego nabrały dobrego wyglądu.

Ponieważ konie proszek ten w ilości: 1 łyżka na porcyę obroku chętnie zażywają, można go uważać za środek dobry.

Schmidt

nadporucznik prow. oficer 7 pułku ułanów.

Potwierdzam, że p. Blumenfeld otrzymał upoważnienie do publicznego ogłoszenia powyższego świadectwa.

Putti

nadporucznik, adjutant 7 pułku ułanów.

Maść na kopyta

wyrobu HENRYKA BLUMENFELDA aptekarza we Lwowie.

Kopyta stanowią ochronę kończyny końskiej, która aczkolwiek twarda, bo z silnej istoty rogowej utworzona, podlega różnym szkodliwym wpływom przy użytkowaniu konia.

Od szkodliwości wynikających ze strony twardego gruntu i nierównego — po którym koń często chodzić musi, chroni go podkowa.

Prócz tego jednakże narażone jest kopyto na inne szkodliwości, od których podkowa nie chroni. A mianowicie największą szkodę rogowi kopyta przynoszą dwa czynniki, a te są albo zbyteczna wilgoć, albo zbyteczna suchość. Z powodu wilgoci mięknie róg kopytowy i zużywa się rychło, a nadto nabiera nieprawidłowe kształty — staje się np. szerokim i płaskim — co stanowi nie tylko wady piękności u konia, ale także powoduje nieprawidłowe chody u konia. Z powodu suchości zbytecznej znowu staje się róg kopytowy twardym i kruchym, może pęknąć, wyłamywać się, mogą powstawać szczeliny i rozpadliny rogu kopytowego, co już nie wadę piękności tylko i nieprawidłowe chody konia za sobą pociąga — ale nawet długotrwałe chromanie (kulawiznę) lub kalectwo nieuleczalne.

Tak w pierwszym jak i w drugim przypadku maść na kopyta wyrobu H. Blumenfelda oddaje znakomite korzyści. Przy wilgoci bowiem (brodzeniu po wodzie i błocie) zapobiega rozmiękczeniu rogu i niedopuszcza wilgoci do kopyta, przy wystawieniu zaś kopyt na ciągłe działanie sucha — czy to zimnego — czy gorącego zapobiega wyschnięciu rogu — pęknięciu następowemu polewy i rogu, a w ten sposób zapobiega wszystkim dalszym następowym chorobom kopyta czy to z wilgoci, czy z wyschnięcia powstającym.

Jeżeli już róg kopytowy czy to wskutek wilgoci, czy w następstwie wyschnięcia ulegnie zmianom — to i wtedy maść na kopyta H. Blumenfelda jest środkiem bardzo skutecznym — róg bowiem kopytowy, pokryty warstwą tej maści, nie jest wystawionym więcej na wpływy atmosferyczne i nawet przy mniejszych szczelinach i pęknięciach rychlej wraca do stanu prawidłowego; maść ta więc jest nietylko środkiem zapobiegającym kopytu płaskiemu, miękkiemu czyli spruchniałemu, kruchemu i szczelinom jakoteż rozpadlinom poprzecznym i po-

dłużnym kopyta — ale także środkiem przyczyniającym się do rychlejszego usunięcia powyższych stanów chorobowych kopyta.

Cena 1 puszki maści na kopyta wynosi 1 zł. 20 ct.

a wystarczy na dłuższy czas do użytku.

Maść na kopyta wynalezioną przez Pana zastósowywałem w rozlicznych razach i z bardzo dobrym skutkiem.

Łańcut w Sierpniu 1890.

Zarządca stajni JW. Romana Hr. Potockiego
Ed. Sobiraj koniuszy.

Maść na grudę dla koni i bydła.

Aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Właścicielom i hodowcom koni i bydła znaną jest długotrwająca i bardzo trudna do usunięcia choroba — zwana grudą. Choroba ta przedstawia się jako wysypka grudowata (pęcherzykowata), na tylnej stronie obrzmiałej i zaczerwienionej pęciny, zkąd jednak może przechodzić i na boczne a nawet przednie strony pęcin u koni — u bydła zaś to jest u wołów i krów rozszerza się na całe nogi, brzuch, wymiona i tułów — tak że nawet grzbiet i kark pokrywa. Choroba trwa zwykle kilka tygodni a nawet miesięcy: pęcherzyki pękają i wydzielają posokowatą cuchnącą ciecz a potem tworzą się wrzody, lub też wrzodziejące rysy w głębokie szczeliny głęboko wnikające, włosy na pęcinie zlepiają się i stoją najeżone (psi włos), cierpieniu towarzyszy kulenie, gorączka, wychudnienie a nawet niekiedy i śmierć. Konie szpeci ta choroba znacznie i robi je do użytku nie zdatnymi, u wołów zaś, a zdarza się najczęściej u wołów w stajniach opasowych, powoduje chudnienie, więc w następstwie naraża hodowców na znaczne straty.

Przyczyny tej ciężkiej choroby są różne. Z powodów wewnętrznych powstaje gruda u koni nie często — gruda ochronna (Schutzmanke), częściej postępuje gruda z powodu wilgoci, zimna i brudu i zanieczyszczenia nóg na pęcinach (Schmutzmanke).

U wołów natomiast w stajniach opasowych oprócz wilgoci i zanieczyszczenia pęcin wpływa na powstawanie grudy kwaśność brahy z powodu pleśni pewnej (grzybka) na kartoflach — z których brahę warzą. Na tę ciężką i przykrą a długotrwałą i zgubną w następstwach chorobę pęcin tak u koni jak i u bydła jest maść wyrobu aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie środkiem znakomitym. Należy przedewszystkiem postawić bydło i konie na stanowiskach suchych, należy strupy na pęcinach osuszyć i wytrzyć słomą (powrósłem) należycie, — przyczem może nawet pęcina chora krwawić lekko, a potem maścią na grudę smarować dwa razy na dzień (rano i wieczór) a choroba rychło ustępuje.

Ponieważ choroba ta w stajniach, gdzie wiele koni lub wołów się znajduje — opada zwykle większą ilość sztuk — a niekiedy i wszystkie — a więc występuje epidemicznie, przeto w takich razach celem ochrony od grudy wystarcza czyste utrzymanie pęcin, jakoteż lekkie smarowanie pęcin u zwierząt jeszcze zdrowych dwa razy dnia tą maścią, a zwierzęta na grudę nie zachorują — choć w tej samej stajni pozostaną. Należy tylko przed nowem smarowaniem maść dawniej nasmarowaną zetrzeć — pęcinę potem zmyć i osuszyć i dopiero maścią smarować.

Cena 1 puszki maści na grudę wynosi 1 zł. 20 ct.

☛ Uprasza się o żądanie wyraźne maści na grudę wyrobu aptekarza H. BLUMENFELDA we Lwowie zaopatrzonej marką ochronną jakoteż podpisem aptekarza H. Blumenfelda — celem uniknięcia podrobień lub naśladownictw.

Swiadectwa.

Maść przeciw grudzie wyrobu aptekarza H. BLUMENFELDA we Lwowie jest znakomitą tak co do składu jak i co do skutków.

Lwów dnia 3. V. 1890. *Prof. Dr. Antoni Barański.*

Do WPana H. BLUMENFELDA aptekarza we Lwowie.

Lwów d. 1 Lipca 1890.

Maść przeciw Grudzie pańskiego wyrobu użyto u chorego na grudę konia — a skutek był dobry. Zauważa się jednak,

że przed każdem następnem użyciem maści trzeba dawniejszą maść zmyć — aby uniknąć jełczenia maści.

Schmidt nadporucznik
pr. oficer 7 pułku ułanów.

Potwierdzam — że p. BLUMENFELD otrzymał pozwolenie zrobienia publicznego użytku z powyższego świadectwa.

Putti nadporucznik
adjutant 7 pułku ułanów.

Do WPana H. BLUMENFELDA aptekarza we Lwowie.

Maść na grudę wynalezioną przez Pana zastósowałem w rozlicznych razach i z bardzo dobrym skutkiem.

Łańcut w Sierpniu 1890.

Zarządca stajni JW. Romana Hr. Potockiego.
Ed. Sobiraj koniuszy.